

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 01269

HOTSMAKH-SHPIL

Itzik Manger

Permanent preservation of this book was made possible by

Jack & Gladys Leopold

in memory of Saul O. Leopold (arrived in U.S. in 1908, age 10)

He was then known as Zelig Lepovetsky in Springfield, MA

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

איציק מאנגער
האטמאך-שפיל

1951

געדרוקט ביי די ברידער נאָרֶאָדִיצְקי, 129-131 קאּוועל סטריט, לאַנדאָג אַן.

איציק מאנגער

האטמאך-שפיל

א גאלדפאדן-מאטיוו אין ז אקטן

פארלאג "אליאינעניע" לאנדאן —

יְאַחֲרָנִיסְבּוֹרָג 1947

HOTSMACH PLAY

*Comedy in Three Acts
and Fourteen Tableaux*

by

ITZIK MANGER

COPYRIGHT BY ITZIK MANGER, LONDON

*Performing Rights of this play is held
by the author Itzik Manger, London*

Printed in Great Britain by The Narod Press, London

דעם אנדענעך פון מיין טאטן

הלו בָּרְךָ אֶבְרָהָם מַאֲנְגָּעָר

גבויין 1879 אין טטאָפֿטַשְׁנַט (גָּלִיצִיּוֹ), אומגעקומווען דעם 30-טָן
נאָוועמְבָּנָר 1942 אין מוֹרָאָפָּא קָאנְצְעַנְטָרָאָצִיּוֹן-לְאָגָּנָה, טְרָאָנָס-

ニיטרייש

דאָס דֶּזְוִיקָע בָּוך אַיְזָאָרְוִיסְגָּעָגָעָבָן מֵיט דָעַר הַילָּפָפָן דָעַם יִדִּישָׁן
קָוָלְטוֹרְ-טָוָעָר אַיְן יַהֲנִיסְבָּוָרָג (דָּרוּם-אַפְּרִיקָע) יָונָה גְּלָאוּר

פירז ארט

מיינע קינדער-יארן זונען געווען פול מיט "טפאטער".
די צוויי שנידער-גאנזעלן וואס האבן געאָרט בעי מײַן טאטַה, האבן דער-
צ'ילט כסדר וועגן דעם זוּס זיי האבן געונען בי אקסלראָדֶן אין טנאָטער. זיי
האבן איבערגרונגען די "לייזלעַך" וואס זיי האבן דָּארט געהרט; געלוייט דִּי
פרימאָדָאנָם, דעם קאָמְיקֵשָׁר און די סּוּבְּרַעְטָע. אַיך האָב געשלונגן אַ יעדעַס
וואָאָרט.

אָפִילוֹ דער לערניינָג, אַ ברענָזָוּר דָּארָפְּ-בָּחוֹר, האָט אַמוֹזִירַט די אַרְבָּעָה
טָאָרָעָה, ווּעַן מִין טָאָטָע אַיז נִישְׁתְּגַעַן אַין דָּער הַיִּם, מִיט שְׂפִילְן "טָאָטָעָר".
זַיִן דָּאלַע אַיז גַּעֲוָעָן זַיְעָר אַ פְּשָׁעָט אַון האָט זַיְדָּסְטָרָהָרָט:
ער האָט זַיְדָּסְטָרָהָרָט אַוְיף אַ בְּעַנְקָל, די נַאֲסָטָע פֿרְעָסְטוּאָטָשָׁקָע אַרוֹמָגָן
וּוִיקָּלֶט אַרוֹם האַלְדוֹן אַון גַּעֲוָעָן דָּאָס עַסְטְּרִיכִיכְשָׁע קָאַיזְּעָרְלִיךְ אַוְיף אַוקְּרָאַינְּשָׁה.
מַאֲכָנְדִּיק דָּאָבִי אַזְּעִילָעָן גְּרִימָאָסָה אַז אלְעָ אַנוּזְּנִידָּעָה האָב זַיְדָּסְטָרָהָרָט
פָּאָר גַּעֲלָנְכָּטָה.

נאָשְׁפָאנְצָוּסָאָ צִיסָּאָ רַעַדָּאָ.

מיַן טָאָטָע פֿלְעָגָט אַמוֹזִירַן דעם נַוְּלָס אַוְיף הַיִּמְשָׁע שְׁמָחוֹת מִיט זַיְגָעָן
"שְׁטָמָגְרִיף" פֿרְיַינְטָלָעָכָן פֿרְאָרָדִיעָס אַוְיף די אַנוּזְּנִידָּעָה, נַאֲכְשְׁפִּינְדִּיק דָּאָבִי
אַ יְעָדָנָס אַוְיפָּן דָּעַן. די דָּאַזְּיָקָע פֿרְיַינְטָלָעָכָן אַיְמָטָאַצְּיָעָס האָט דָּעַר טַוְּלָס
תָּמִיד אַוְיפָּגָנְנוּמָן מִיט אַ פֿרְיַינְטָלָעָכָר "רַעַצְלָעָטָה".

"אָן אַמְּתָּעָדָר קָאַמְּנְדִּיאָנָט!" אָפִילוֹ אַין טָאָטָעָר האָב אַיך זַיְדָּסְטָרָהָרָט
אַגְּגָאַכְּטָה."

דָּאָס לְעַצְמָיו מַאְלָחָב אַיך גַּעֲוָעָן דעם דָּזְיָקָע "קָעְסְטָלִיכָן וּוַיְצָלָעָר אַון
פֿירְטָרָעָלָעָכָן שְׁנִידָּעָר-מִיסְטָרָעָר" אַפְּשָׁפִילְן זַיִן "וּוִידָּוּר", בְּיַי די "חַסִּידִים"
אַין וּוִינְקָלָעָר — אַרט: טְשָׁוְרָנָאָווִיךְ. דָּאָס פֿוּבְּלִיקָוּס: זַיְנָע דָּרִי קִינְדָּעָר אַון
זַיְנָע נַאֲנָטָעָ פֿרְיַינְטָ, אַלְעָ שְׁנִידָּעָר-מִיסְטָרָעָר.

דָּאָס יָאָר 1935:

ער אַיז גַּנְשָׁטָאָנָעָן אַוְיפָּן טִישָׁ, מִיט אַ גְּלָאוֹ זַיִן אַיך דָּעַר האָנט אַון גַּעַלְוָן-
גַּעַן מִיט אַן אַיְגָעָנָעָם נִיגָּוֹן, מִיט אַיְמָפְּרָאָזְּוִיזְּרָעָט גַּרְאָמָעָן, וּוּגָעָן זַיִן אַיְגָעָן לְעָבָן.
דָּאָס אַיז גַּעֲוָעָן די טְרָאָגִישָׁטָע דָּאַלְעָלָוּ וְוָאָס ער האָט פֿאַרְפָּאָסָט אַון אַפְּ-
גַּעַשְׁפִּילָט. דָּעַר וּוִיצְיָקָר טָאָג, די קָאַמְּנְדִּיאָנָט זְשָׁעָסְטִיקְלוֹאַצְּיָעָס וְוָאָס ער האָט
גַּנְמָאָכָט דָּאָבִי, האָבָן צּוֹנְגָעָבָן מַעַר קָאַלְיָד דָּעַס "הַבְּלִים" רַעַפְרִין פּוֹן
זַיִן קָאַמְּפָאָזִיצִים.

דָּעַר עַפְּרִילָאָג: אַיבָּעָר זַיִן קָבָר אַין טְרָאָנָס-נִיסְטָרִיעָן, מַעְדִּיטִירָט דָּעַר
איַינְצִיךְ גַּעַבְּלִיבָּנָעָר זַיִן וּוּיְהַבְּלָל האַמְּלָעָט:

"וְוָאָס אַיז יִדְיָישׁ לְעָבָן?" — חַפְּקָר!

"וְוָאָס אַיז יִדְיָישׁ שְׁטָאָרָבָן?" — חַפְּקָר!

יִדְיָשָׁנָר חַלּוּם, יִדְיָשָׁנָר גַּעַנְיָוִס? — הַפְּקָר, הַפְּקָר!

אוון וואו ליגט דער זין פון דעם דאזיקן הפקר ?
איך האב געמאכט די דאזיקע קלינינגע דיגראטשען, וויל מיין „האצמאן“.
שפיל „איז געוידמעט דעם אונדערק פון זיין שווער אפגעהארבענט לעבען, זיין
שפילשודיק געמייט אוון זיין טרוינדריקן טווט.

מיינע קינדער-יארן אונגענו געווען פול מיט טעאטנער.
אין אברהס אקסלאזס „יזידיש-דיזרטשן“ טעאטנער בין איך געווען אַ הייד-
מיישער. איך האב געטראגן אוון צווניגעגעשטעלט די בענקלען, געטאקסענט דעם
רעקווייזט פון די אקטיארגן, פאר דער פרויזילעגען אוון מען זאל מיך לאזון שטײַן
ההינטער די קוליסן בעתין שפילן.

איך בינו געשטאנגען מיט אַ פיענסע אוון דער האנט. יונדענס מאָל מיט דער
פייעסע וואָס מען האט געשפֿילטן אוון „קאנטראָלִירט“ צי מען שפֿילט וּרייכֿיק
וּוּי סְישֿׁטִישׁ גַּעֲשֵׁרְבִּן אַין טַעַקְסֶטֶן.

איין יענע פריע קינדער-יארן האב איך אוון זיך אַרְיין געאטגענט די הינטער-
קוליסן-אַטמֿאָספֿערע פונעם יידישן טעאטנער. יעדען דאלען, יעדער רעקווייזט
אייז מיר געווען באָקאנט. דער קאמפֿ פֿאָר „רַאַלְן“ צוושן די אקטיארגן האט מיך
פאראַינְטְּרִיגְּרֶט. סי אייז געווען אַ קאמפֿ פֿאָר „עַפְּקַטְן“ אוון במילאָ פֿאָר „בִּיסְּן“.
איך האב אוון אַט די פריע קינדער-יארן געלאָנט דורך דערפֿאָרונג אַפּ-
צושאָז דעם „טַעַטְרָאָלְן עַפְּקַטְן“. די יידישע בינו אַין געווארן מײַן „גִּמְנָזְּיָה“,
אַין טעאטנער.

(איין דער קַאַיזְּעָרְ-קַעְנִיגְּלִיכְּנָרְ דָּרִיטָנָר שְׂטָאָטָס-גִּמְנָזְּיָה האט מען מיך
געקרויזט דאס ערשות מאָל מיטן טיפֿל „דִּיכְטָנָר“ פֿאָרָן דערוֹאָנדְלָעָן געטאָיס
בָּאַלְאָזְד „דָּרָעָגְעָן גַּעֲשֵׁרְבִּן אַין אַ סְּצָעָנִישׁרָפְּטָם“.)

טעאטנער, טעאטנער. אַ רַּעֲפִירִין, אַ לִּיטְמָאָטוּוּ וְאַסְּחָטָזְמָאָן
לאָזֶט אָוִיף קִיּוֹן אַיִּין רַגְעָן. די „זְבָּאָרְזְּשָׁעָרְאַדְעָן“, די „גָּאַלְדְּפָאָדְיִינְאַדְעָן“, גַּעַ-
דָּרָקְט אַיִּין מִין שְׂרָעָט בְּזַק „שְׂטָעָן אַוְיפְּן דָּאָן“ (1929), דער דָּאָ-
לָאָג פֿוֹן שְׂטָאָרְבְּנְדִּיקְּן גָּאַלְדְּפָאָדְיִינְאַדְעָן מִיטָּן מְלָאָקָה המות אַיִּין מִין-
שְׂטָאָלְטָן“, די אָוּמְצָאָלִיקְּן אָרְבָּעָטָן פֿאָר דער יידישער קלִינְיְקָוּנְסְטִיבִּינָן אַיִּין
פּוֹילָג אַן דערנָאָך ... די מְגִילָּה-לִידְעָר, אַזְגָּוּן דָּאָרְיָיךְ נְדוֹתָן.

שְׂרִיבְנְדִּיקְּן די „מְגִילָּה-לִידְעָר“ האב איך דערפֿיל שָׁאוֹךְ אַן קָלָאָר אָז
די יִרְיָשׁ-עַפְּיִישָׁן פֿאָרָם, אַיִּין נִישְׁתָּהָרְן די רַיְכִּיקָּן. די לִיבָּעָן פֿוֹן שְׂנִיְּדָעָרָן
געזעַלְן פֿאָסְטְּרִיגְּסָא צּוֹ אַסְתָּהָרְהָמְלָכָה אַיִּין אַ פֿאָרְטִּיקָּן טְרָאָגִיְּקָאָמְדָעָן. איך
הָאָב שְׂוִין אָפְּילָו גַּעַנְוָמָעָן טְרָאָכָּן וּוּגָן אַיְבָּעָרְפּוּרְעָמָעָן דֻּעָם מְאַטְּרָרִיאָל, גַּעַבְנָן
אִים די אָדָעְקוֹו אַטָּעָן דְּרָאַמְּטִישָׁעָן פֿאָרָם. דָּאָס טַעַטְנָרְ דָּרְוָטָן, האָב איך מיך
אַלְיָין גַּעַזְגָּעָט. דָּרְוָט טַס טַאַקָּעָן ?

דאָס נִירְגְּנָאָפְּנָעָן יִדְיָשָׁן טַעַטְנָר אַיִּין וּוּרְשָׁע אַ. נ. „טַעַטְנָרְ פֿאָר
יְוָגְנָטָן“ האט מִיר גַּעַגְבָּן די אוּפְּגָאָבָּעָן צּוֹ בָּאָרְבָּעָטָן גָּאַלְדְּפָאָדְעָן „קָאַלְדְּוָנְאָיָן“,
פֿוֹן דָּרָעָגְעָן בָּאָרְבָּעָטָן אַיִּין אַרְוִיסְגָּעוֹו אַקְסָן מִין „הָאַצְמָאָן-שְׁפִּילָן“.

יעדר גניטרל טנטראלי ואמוות פרגיילין גאלפאנדנס מעקסט מיט מינעם ווועט קענש אפֿשאצָן די ארבנט. דעם סטס לעונער בין איך שולדיק אן אויפֿקלערונג.

די אקציע, די כארקטערו אפילו ווען זי טראגן די גאלדפֿאָדענישע נונען
זונען מײַנע. די באבע יאכנע, דער ערשותער האצמאָך, אליקום זונען אינגןען
אנדרערש ווי בײַ גאלדפֿאָדענעם. די אנדערשקייט איז מײַן וועריך. די דריי טעכ-
טער פּון האצמאָך, די אנדערע צוֹוִי האצמאָכִס זונען אינגןען נײַן פֿאָר-
שׂוֹיןען, דאס איגענען איז מײַן טוּיטן ווּיב, די דריי פרֵירָאָוּשְׁטַיְקָעָם, לייעַ
דעַם צִיְגִינְעָר אַ, אַ, וְ.

די סכונע וואו די שטיפמאמע שיקט מירעלע אין מארך אריין און די מארך-סצנע זונען גלאדפאנן וויע ער שטיט און גיט. די אנדערע בילדער זונען מינען. דא און דארט נעם איז אריין אַ גלאזפאנעןש לייד און מינען אַ סצנען. אַט למשל דאס לייד "האצמץ איז אַ בלינדער". אין ערשותן אקטן, אַבער דאס שפיגן זיך און "בלינדערניש" מיט די אינגענע טעכטער כדי צו פארשפילן זיינער טענווות, פארטיפט ענדערט אינגעאנץ דעם אַספונקט פון דעם דאץין קיד.

אין דידיטן אקט וואו סייאז כמגעט גארנישט דא פו גאלדפאנז האב איז אריינגענוומען ווי א זכר האצמאכיס ליד אין קאפענֿהויז "קוניפט קויפט דיטשענֿלען".

די "בְּאֶרְבָּעָטוֹנָג" איז געוואָרטן אָן איינְגַן וווערג, אַ צוּבָּעָר-מַעֲשָׂה לְלָעָפָר גְּרוּזִים אָן קְלִיָּן. האַצְמָאָד זָחָט בְּאַקְוּמוֹתָן אָן עַולְ, אַ חַיִּים, אַ גְּנוּווֹסִין אָנוּ אַ חַלּוֹם. דָּעַר פָּאיָאַץ האָט בְּאַקְוּמוֹתָן פְּלִיגָּג. די "בָּאַבָּעַ יַאֲכָנָעַ" — די שׂוֹינְדָּלָעָר קָעַ אַיְן גְּנוּווֹסִין אָן נְלֻעְמָנְעָנְטָרְגִּיטָט. אַיר כִּישְׁוֹן-נִיגְן אַינְסְפִּירָטָר די גָּאנְצָעָאָקְצִיעָן. אַ שָּׁאַטְוָנְשָׁפֵיל אָוִיף דָּעַר טָעַמָּה "וּוִירָקְלָעְכְּקִיטָּה"; אַ חַלּוֹם-שָׁפֵיל אָוִיף דָּעַר טָעַמָּה: "גְּלִיקָּה".

"ס' אין א מונשא/לע א שיינס, אי טרויעריך, אי פרילען. שענער נאך פונט
מענשא/לע ווונז רוויטן מלך", זאגט דונה/לע, שטייננדיק פארן כישוף-שפיגל, צו
אייר חבור'ען מירעלען.

דאס דז'זיקע בינע-מענטשיילע האט גגעבען א סך פרידיך דעם יידישן טנאָ
וועגן וועלט איז פונלוּ אונז אנד האב גוועטונוּ דעוט גענונוּ אונז גידלאָטן פונטאנטוּ

גיטרן אונטער גאנגע פוןעם אירז'פֿיַאַישָׁן יידנּוֹטָן איז אויך געוֹווֹרְן פֿאָר-
געַלְמָן. דעֲרָבָן זִיכְרָה טְוָאַטְמָוּנְדְּ-קָוָאָל

דאס יידישע טעטאנדע אין אַמְנוּרָקָע גוֹסֶט צוֹוישָׁן דעם אַינְצָעָנִיְירָטן
דָּמָקָאן אוֹן דעם בִּילְגַּסְטָן שָׁוָּנְד. מִיט אַיְדָן טָאָג ווּרְטָעָס אַינְגַּשְׂרָפָעָנָה
בְּאַדְמָוּנָה אַזְוּבָה

בנין טנאטראל אל-אברהם גאליפאדי, האט מיט איזון אקטיאר (ז'יזן טראוף) גאנשפן דאס קריישט טוואטער אוון אומצאליקע הענט זונגען בי דער ארבעת עת צו אונטמאכטער.

דאָס יידישע טענטער אַין אִיראָפָע אַיז דערמאָרדעט געווארן אַינאיינעם
מייט דעם פובליקום. דאָס יידישע טענטער אַין אַמְנָרִיקע באָגִיַּת "הארקִירִי".
וּוי הָאָט מֵיר גַּעֲנוֹטְפָּעֶרֶת דֵּי יִדִּישׁ עַטְלָגְרָאָפָן־אַגְּנָנְטוֹר אוּיף מיין
פָּאָרְשָׁלָג אָז זַיְדָן צִירְקוּלִין לְכֻבּוֹד דַּעַם 50 יָרִיכָן וּבְלִי פֿוֹנָעָם יִדִּישׁ
שְׁעַטְנָר מִינְיָנָם אָנוּ עַסְיִי וּוּגַן גַּאֲלָדָפָן אָנוּ זַיְדָן וּוּוּרָקָן:
"אָגָט מַאֲגָנָרָן אָז מֵיר האַנדְלָעָן נִישְׁתְּ הִינְטָן צַו טָאג מִיט אַזְעָלְכָע נָאָ
רִישְׁקִיטָן".

אָ כָּאָרָקְטָעָרִיסְטִישׁוּן עַטְפָּעָר פֿוֹנָעָם יִדִּישׁ נִיוּ-יִאָרָק. אָ כָּאָרָקְטָעָר
רִיסְטִישׁ אַיְנוֹשְׁטָעָלָונְג צַו דָּעָר יִדִּישׁ פָּאָלְקָסְ-בִּינָע וּוּאָס אַיז בְּמִילָא דַי
יִדִּישׁ-נָאָצִיאָנָאָלָע בִּינְעָן.
דַי אַיְנְסְפִּירְרִיטָע מַוחַע פֿוֹנָעָם יִדִּישׁ טַעַטָּע שְׂטִיטָה גַּעֲבוֹיגָן אַיבָּעָר
גַּאֲלָדָפָןְס קְבָּר אוּיף אַיְנָעָס פָּוּן דַי סְעַמְנָטָרִיס אַין נִיוּ-יִאָרָק, זַי וּוּאָרְפָּט אָ
בְּלִיק אוּיף אַיר גַּאֲלָדָן האַנְטִ-זִיגְגָּרָל — אַ מְתָהָנָה פָּוּן זַוְלִיגָּן מָגְוָלְעָסָהָג גַּאֲלָדָן
פָּאָדָנס גְּרוּסָטָן אַקְטִיאָר — אָנוּ מוֹרְמָלֶט פָּאָרְבִּיטָוּרָט:
— דָּרְיְיְרְפָּעָרְטָל זַוְוָלָפָן, נָאָך אָ פָּנוּרְטָל שָׁמָה אָנוּ "פִּינְטָא לֹאָ קָחָמָן,
דַיָּא!!"

דַי יִדִּישׁ לִיטְעָרָאָטוֹר הָאָט דָּאָרָט פָּאָרְלוּיָּרָן אַיר עַכָּא. דַי יִדִּישׁ בִּינְעָן
הָאָלָט עַס בַּיִּם פָּאָרְלִירָן. אָ טְרָאָגְיְשָׁעָר צַוְּשָׁטָאָנָד. אָ סָךְ אָ טְרָאָגְיְשָׁעָר וּוּי
פָּעַטָּעָר שְׁלָעָמְלִיס פָּאָרְלוּיָּרָן דַעַם אַיְגָנָעָם שָׁאָטָן.
אוּפָן פְּיעַדְעָסְטָאָל פָּאָרָו יִדִּישׁ טַעַטָּע שְׂטִיטָה גַּעֲבוֹיגָת "שְׁוָלְמִית"
נָאָר אָ מִין זַשְׁאָרָגָאנִישׁן "פָּאָמְפָאָדָר", זַי וּוּאָרְפָּט מִיטָּן דַי פִּים, דָּרְיִיט מִיטָּן
הִינְטָן, פִּינְטָלֶט מִיטָּן דְּנָקָאָלְטָעָן. זַי שְׁפִּילָט יִדִּישׁ טַעַטָּע אָנוּ חַלְוָתָה וּוּגָן
הָאָלְיוֹואָה, אָנוּ אַיְזָן כְּמַעַט דְּכַנְעָר מִיט אָגָעָרָלָג פָּוּן זַעַקְס "קָאָלְוָס" אַיז דָּעָר
יִדִּישׁעָר עַנְצִיקְלָאָפָעָנְדָעָן אוּיף עַנְגְּלִישׁ.

אָט אַזְוִי נָעַט אָוִיס דַּאָס יִדִּישׁ טַעַטָּע הִינְטָן צַו טָאג, וּוּנְעָן אַיך דָּרוֹק
מיין "הָאַצְמָאָך-שְׁפִּילָ", מִינְעָן רַעַשְׁתָּעָן אַרְבָּעָטָן פָּאָר דָּעָר יִדִּישׁעָר בִּינְעָן.
אַיך הָאָב אַמְּאָל גַּעֲטָרָאָכָט אַיבָּעָרְצָאָרְבָּעָטָן דַי קָאָמְנָדָע נָאָכָאָמָל, אַבָּעָר
צַו וּוּאָס? סִירְיוֹזִיסִי זַעַנְעָן גַּאֲנָצָע שְׂטִיקָעָר פָּוּן מיִין "הָאַצְמָאָך-שְׁפִּילָ" אַפְּגָעָ-
שְׁפִּילָט גַּעַוָּרָן דָּרוֹק אָ טַעַטָּע-פִּירָאָט אַין אַמְּרָאָקָע אָנוּ אַרְגָּעָנְטִינָה, קָאָט-
פִּילִירָט מִיט רַעַוְוִירְ-טַעַגְסָטָן אָ. נ. "אָ גַּאֲלָדָפָאָדְ-חַלּוּס..."

אַיך פָּאָרְמָאָך אוּיף אָ רַגְעָן דַי אַוְיָגָן אָנוּ זַי: דַי אַקְטִיאָרָן וּוּאָס הָאָבָן גַּעַ-
שְׁפִּילָט, דַּאָס פּוּבְּלִיקָום וּוּאָס חָטָז זַיְדָן צִירְקוּלִין אַין פּוּלָּה, לַעֲפָלָאָן אָנוּ
לִיטָּמָן. וּוּאָו זַעַנְעָן דַּאָס רָוב פָּוּן דַי אַקְטִיאָרָן? וּוּאָו אַיך דַּאָס פּוּבְּלִיקָום?
— אָוּן וּוּאָו אַיך דַּאָס יִדִּישׁ טַעַטָּע? אָוּן וּוּאָו — — — — —

פָּאָרְהָאָג !!

אַיְצִיק מַאֲנָגָעָר

חנה-ילט	מירעלאן	צוווי מידלעך	צוווי יאכנען	בדראן כישוף-מידלען	אליקום א שד	האצמאך	זינען דריי טנטער	צווייטער האצמאך	דריטער האצמאך	מירעלאן ר' אברהם ציעס תאכטער	ר' אברהם ציעס	דררי פריקאוזשטייקעס	לייען דער ציגיינער	ביילען	בתחיה	מירעלעיס שטיפמאםצע	א פאנפערואטער ייד	א מידעלאן	א בעל-עגלה
---------	---------	--------------	--------------	--------------------	-------------	--------	------------------	-----------------	---------------	------------------------------	---------------	---------------------	--------------------	--------	-------	--------------------	-------------------	-----------	------------

יידן אוֹן יִדְעָנָעַס אַוּפְּפֵן מַאֲרָק, אָ שַׁאלְטִיקֵל, טַעַרְקָן, קַעַלְגַּנְעָרָס אָ. א.

דער שניאודער-מייסטער — הַלְּ מאָנגער ז"ל

ערשטער אקט

ערשטעט בילד — פארן כישוף גל.

(די מוזיק שפולדט, צוויי מיידלעך קומען אריין.)

חנהלע : אט דא אוּם, מירעלע, דו זעט ?

מירעלע : וואם, וואם, חנהלע ?

חנהלע : דארט, דעם כיושוף-שפיגל, דארט !

מירעלע : חנהלע, בהאָב מורה. לאָמֵיר אַוועקנִין פון דאנען.

חנהלע : מורה ? פֿאַרוֹוָאָס האָסְטּוּ מורה, נאָרָעֶלֶע ?

מורעלע : פֿאַר דער באָבע יאָכְנָע, דער כיישוף-מאָכְעָרִין, האָב אוּד מורה. אַט קָאָן
זוי קומען צו ניין אָונָן פֿאַרְבִּישָׁפּוֹן.

חנהלע : אַט דאס הײַסְטּ אַ נאָרָעֶלֶע, אַט דאס הײַסְטּ אַ נאָרָעֶלֶע. אַזְוִינָס נִישְׁתָּ
גַּעֲזָעָן קִין צוּוִיטִים.

מירעלע : פֿאַרוֹוָאָס בֵּין אוּד אַ נאָרָעֶלֶע ?

חנהלע : דערפֿאָר דו ווַיסְטּ דָּאָר, אָז "דערפֿאָר" גַּרְאָמְטּ זִיךְרָה מִיטּ "גָּאָר".

מירעלע : אָונָן דו, זוי לאָכְסָטּ נָאָר, האָסְטּ נָאָר קִין מורה נִישְׁתָּ ?

חנהלע : מורה ? ניין !

מירעלע : פֿאַרוֹוָאָס האָסְטּוּ קִין מורה נִישְׁתָּ ? דֵי באָבע יאָכְנָע ווּעָט באָלָד קומען
עֲפָעָם זָאָגָן, עֲפָעָם בְּרוּמָעָן, אָונָן דו ווּעָטּ פֿאַרְבִּישָׁפּוֹטּ ווּעוֹרָן, ס'וּוּלָן נִישְׁתָּ
הַעֲלָפּוֹן דִּינְגָּעָ טְרָעָן. פֿאָלָגּ מִיךְ, חנהלע, אָונָן קָוָם ! לאָמֵיר אַנְטְּלַיְּפּוֹן !

חנהלע : אוּד האָב קִין מורה נִישְׁתָּ ! ! !

מירעלע : קָוָם, זָאָגָן דִּירָה, דָּעָרָנָאָר ווּעָט זִוְּן צו שְׁפָעָטּ.

חנהלע : זִעְטּ נָאָר, זָעָמָ, ווּזִי צִוְּטָעָטָ, ווּזִי פְּלָאָטָעָטָ. דֵי באָבע יאָכְנָע אוּזָ
אַזְוּעָקָ פֿאַר הַוְּנָדָעָטָ יָאָר מִיטּ זִוְּבָן טָעָג אָזָן אַ וְוִוִּיטָן, פְּרָעָמְדָן לאָנָה,
וּוָאָס אָזָן קִיְּנָעָם נִישְׁתָּ באָקָאנָטָ. אַוְצָטּ פֿאַרְשָׁטִיְּסָטוּ ?

מירעלע: איך פארשטיי שווין.... נו, און ער, דער בישוף-שפינל?

חנהלע: דער בישוף-שפינל איז געליבן, כדי די קינדרער זאלן זען, וואס ס'אייז אמאָל געשען — מיט מירעלע דער יתומה.

מירעלע: וואס רעדטטו, חנהלע, מיט מיר? וואס איז דאס געשען מיט מיר?

חנהלע: מיין מאמע זאגט, איז פון א נאָר האָט מען אייביך — ער. דו האָסט דאָך טאָטעה-מאמע איז ביסט נישט קיין יתומהלע.

מירעלע: מיט וועלבער מירעלע זשע דען? זאג, דערציוֹל מיר וואס און ווען!

חנהלע: מיט א צוּוִיטער מירעלע.

מירעלע: מיט א צוּוִיטער?

חנהלע: ס'אייז א מעשהלע א שיינט. אי טרויעריך אי פרויילעך, שענער נאָך פון מעשהלע וועגן רויטן מלך.

מירעלע: שענער נאָך? איך וויל עס הערען!

חנהלע: ווארט א רגע, איך וועל זען צי עס שיינט דער אַוונט-שטערטן.

(בידיע קינדרער קוקו אַרוֹיפֿ צום הימל)

מירעלע: יאָ, ער שיינט, אט דאָרט.... אט דאָרט....

חנהלע: אויב איזו, אויב גוט. הער צו! דו בלײַב שטיין אויף יונען אַרט און איך וועל דאָ שטיין.

מירעלע: וואס וועט זיין?

חנהלע: מיר וועלן בידיע זיך פֿאָרנִיְיגּוֹן פֿאָרֶן בישוף-שפינל איז דעם בישוף-שפינל
פרען: זאג, צי ווילסטו אונז באַויאַזְן די אלטעה-נאָכערין, די באָבע

יאָכְנָע, די בישוף-נאָכערין?

מירעלע: און איז ער וועט נישט וועלן?

חנהלע: וועלן מיר זאגן אַזְאָך שפֿרָוך, וועט ער מזון וועלן.

מירעלע: לאָמֵיר זאגן שיין דעם שפֿרָוך, ס'אייז אַשְׁאָד צו וואָרטן.

חנהלע: גוט, דריי זיך אָוִים צום שפֿינְגָּל דאָרט און זאג מיט מיר וואָרט בּוּ וואָרט:

(זוי דרייען זיך אָוִים צום שפֿינְגָּל און זאגן דעם שפֿרָוך)

בידע :

בישופ-שפינגן,
בישוף אום, —
באבע יאכנע,
קום ארים!
מורה די קינדערת,
וילן זען,
וואס סע אייז
אמאָל געשען.
טריין, רוי, רוי,
איינטן, צוויי דריין!

(דער שפיגל צענעם זיך. מוזיק. די קינדער באהאלטען זיך חינטער די קוליטן.)

צוויטט בילד — (ביי דער בישופ-מאכערין. די דריין בישופ-מיידלעך טאנצן ארכום
או קעסל און זינגען. אקאמפאנירט ביי דער מוזיק פון גאלדפֿאַדְּנָס
לייד: "גיבער, גיבער, ווי א וויבער").

די בישופ-מיידלעך :

ערשטע : אַ שווערט אַרבָּעַט, אַט דָּאָס כִּישׁוֹפָן. וויפֵל די באבע יאכנע קען
דאכט זיך מיר, אוּ מיר ווילן שויין קיינט מאָל נישט קענען.

צוויטט : די באבע יאכנע — אַ שיינער פֿאָרגְּנִיךְ. אַוּדָאַי קען זיך מעָר פָּון אָונָן.
זיך איין שויין אַלְטָם, זאנט מעָן, אַיבָּעֶר הַונְּדָעָת יָאָה, אַ סְּךְ בִּישְׁוֹפְּה האָט
זיך שויין אַפְּגָעָטָן.

דריטע : מעָן זאנט אַפְּילָה, אוּ זיך האָט פֿאָרכְּבִּישׁוֹפָט דָּעַט אַלְטָן כְּרָאַבְּיעַ, אַים
פֿאָרוֹאַנְדָּלָט אַין אַ שְׁמִינוֹן. אַונְן אַט אַזְוִי שְׁטִוִיט עַר שְׁיָוִן, ווי אַ שְׁטִוִינְעָרָן
בִּילָּה, אַרְבָּעֶר פֿוֹפְּצִיךְ יָאָה.

ערשטע : אַיך ווּיס אַפְּילָה, פֿאָרוֹוָאס זיך האָט אַים פֿאָרכְּבִּישׁוֹפָט.

צוויטט אַין

דריטע : דָּרְצִיְּלָה, דָּרְצִיְּלָה, מִיר ווילן וויסן.

ערשטע : הערט אַ שייננס: אַמְּאָל אַיז די באבע יאכנע אַין הוֹתָה. וואס זיך האָט
דאָרטָן גַּעֲזָכָת, וויסט מעָן נישט. די באבע יאכנע, וויסט אַיר דָּאַר,
חַאָט לְבָב אַומְּעָטָם אַרְיוֹנְצִיְּשָׁעָקָן די נָאָן. דָּעַר כְּרָאַבְּיעַ אַיז נָעוּזָן
אַ בִּיזְוָה אַ בעָן. נָעוּזָן אַלְטָט מְכַשְּׁפָה בֵּין אַים אַין הוֹתָה, האָט עַר
אַנְגָּעָרִיכְּט אַוִּיפָּה אַיר זַיְנָע הַינְּטָן. גְּרוֹיסָע, בִּיזְוָה הַינְּטָן....

בידיע : נו, נו ?

ערשטע : נאָר נישט געאיילט זיך. אַיר וועט אלצידינג געווֹאָר ווערטן. די באָבע יאָכְנָע, ווי אַיר ווּיסְטָמֶן, אַיזוֹ נישט קִין שְׁרָעָקָעָוְדִּיקָע. קוּם האָבע די הַנְּטָמֵן זיך אַ לְּאֹזֶן צוֹ אַיר, האָט זיך גַּעֲזָגָט אַ שְׁפָרוֹךְ אַזְּנָבָן די אַיזוֹ דָּעָר כְּרָאָבָּע פָּרָאָשְׁטִיְּנָעָרֶט גַּעֲוֹאָרֶן, צַוְּזָמָעָן מִיט זַיְנָע הַינְּט.

אלע : (לאָכוֹן) כָּא, כָּא ! אַט אַ בִּישְׁוּפְ-מַאֲכָרִין, די באָבע יאָכְנָע !

ערשטע : זיך קָעָן אַזְוִיפֵּל שְׁפָרוֹוכָן, אַזְּ דִּי האָר שְׁטָעָלָן זיך אַזְשָׁקָפּוֹר !

צְוֹוִיטָמָע : אָוָן אָוָנוֹ האָט זיך קוּם, קוּם עַפְעַמְּ אַוְיסְגָּעָלְעָרָנֶט.

ערשטע : אַזְּ זַי אַיזְּ גַּוט אַוְיסְגָּעָלְיוֹגָט, לְעָרָנֶט זַי אָוָנוֹ עַפְעַמְּ. קוּם אַיזְּ זַי אָבע צְעַטְרָאָגָן, שְׁוֹוִיגָט זַי ווּי די ווֹאנָט. פְּרָעָגָט מַעַן זַי, ווּעָרָט זַי אַין בעַמְּ, שְׁרָיוּטָמָ, זַיְדָלָט, שְׁעַלְתָּ... אַט אַ מְכַשְּׁפָה !

דרְּוִיטָמָע : לְעַצְמָנָם אַיזְּ זַי כְּסָהָר אַיְן בעַמְּ. זַי רְדָט צַו זיך אַלְיָוָן. אַיך קָעָן זַי שְׁוּן. זַי טְרָאָכָט עַפְעַמְּ ווּעַנְעָן אַ נְיֻעָם בִּישְׁוֹף. (מעַן הַעֲרָתָמָרָיָה פָּוּן דָּעָר באָבע יאָכְנָע. זַי הַוּסָט, וּפְאָרְטְשָׁעַט)

אלע : די באָבע יאָכְנָע גַּוְיִיט, שְׁנָעַל צַו דָּעָר אַרְבָּעָט ! (זַיְזַי זַעַן זיך אַלְעָל אַרְוּם קַעַל אָוָן זַיְנָגָעָן, "גִּיבָּעָר, גִּיבָּעָר, ווּי אַ ווּיכָבָר".)

באָבע יַי : סְ'אַיזְּ קוּינָנָעָר נִישְׁתָּגָעָן דָּא, קוּינְדָּעָר ?

אלע : קוּינָנָעָר נִישְׁתָּמָ, באָבע יאָכְנָע.

באָבע יַי : אלע טִירָן אָוָן פָּעַנְסְטָעָר זַעַוְעָן פָּאָרְמָאָכָט, קוּינְדָּעָר, פָּאָרָהָאָנָגָעָן ?

אלע : יַא, באָבע יאָכְנָע, פָּאָרְמָאָכָט, פָּאָרָהָאָנָגָעָן.

באָבע יַי : גַּוט, גַּוט ! אַיְצָט — הַיְוִצָּט אַינְטָעָר דָּעָם קַעַל. מִיר ווּלְלָן אַפְּטוֹן אַ גְּרוּיסָן בִּישְׁוֹף.

ערשטע : ווּעַמְעָן, באָבענְיוֹן ?

באָבע יַי : אַיר גַּעַרְעַנְקָט, מִירְלָעַךְ, מִיטְ יָאָרָן צְרוּיקָ, אַיזְּ אַ ווּינְטָעָר בִּינְאָכָט, האָט אַגְּנָעָקְלָאָפָט אַ מעַנְטָש אַיזְּנָעָר טִיר....

צְוֹוִיטָמָע : אַיך גַּעַרְעַנְקָט. אַ הוּיכָעָר, מִיט אַ שְׁוֹוָאָרְצָעָר בָּאָרֶד.

דרְּוִיטָמָע : די קְלִיְיָדָעָר צְעָרִיסָן, צְעַלְלִיסָן.

ערשטע : פָּוּן די שִׁיך האָבע אַרוּסְגָּעָקָט די פִּינְגָּעָר.

באבע י: ריבטיק. אט דער ארעמאן האט כי מיר גבעטען היילא. ב'האָב אויף אים רחמנות געהאט.

ערשטע: איר זענט אוז גוטע, באבע יאכגע.

צווויטע: אוז ווילע.

דריטע: א טיעער נשמה.

באבע י: האָב איך אויף אים רחמנות געהאט און אים אויסגעלערנט א כישוף-ניגון. דורך דעם ניגון, האָב איך אים געוואגט, וועסטו געהאלפֿן ווערן, דו וועסט ווערן רײַך. דער ריבטיקטר ער אין שטאָט. נאָר געדענע, האָב איך אים געוואגט, דעם ניגון טאָרטסּטו קיינעם נישט אויסלערנען.

ערשטע: נאָ נאָ, באָבעשי, ער האָט צוֹגְעָזָגֶט?

באבע י: צוֹגְעָזָגֶט האָט ער, נאָר קיַין ווֹאָרט האָט ער נישט געהאלטּן. ער אַיִן דורך דעם ניגון געווארן רײַך, נאָר קיַין ווֹאָרט האָט ער נישט געהאלטּן.

צווויטע: ווֹאָס האָט ער געטּוֹן, באָבענוֹ?

בָּאָבָּעַ י: (שאַקְלַט מִיטֵּן קָאָפֶ) דער אַרְיִמְאָן אוֹוּרְעַמְלָה האָט צוֹגְעָזָגֶט צוֹ הַיְתָן דַּעַם נִגְּנוֹן, אַבְּעָר דַּעַר גְּבוֹרָה, ר' אַוּרְעַמְצִיעָה, האָט קִיַּין ווֹאָרט נִשְׁתַּת געהאלטּן אַוְן אוֹיסְגַּעַלְעַרְנַט דעם ניגון זיַין טאָכְטָעָר מִירַעַלְעָן.

אַלְעַ: אַוְדוֹאָ! אַוְדוֹאָ! אַוְדוֹאָ!

בָּאָבָּעַ י: אַיצְטַ וּוְעַל אַיִם אַפְּטוֹן אַ כִּשְׁוֹתָה. ער ווּעַט צְרוּקָ וּוּרָן אַ בעטְלָעָר מִיטֵּן שְׁטַעַקְן אַיִן דַּעַר הַאנְטָן אַוְן מִיטֵּן דַּעַר טַאָרְבָּעָ אוֹיָף דַּעַר פְּלִיכְעָ. אַזְוִי ווּעַט ער אַרְכוּמוֹאָגְלָעָן פָּוֹן שְׁטַאָט צוֹ שְׁטַאָט אַוְן פָּוֹן לְאַנְדָּץ צַיְּהָנָדָ.

מיידלעָך: נָה אַוְן מִירַעַלְעָן, זיַין טאָכְטָעָר?

בָּאָבָּעַ י: מִירַעַלְעָן נִשְׁקָה, מִירַעַלְעָן ווּעַט אַוִּיךְ נִשְׁתַּת לְעַקְן קִיַּין הַאנְקִיך. זַי הַאָט אַ שְׁטִיפְמַאְמַע אַוְן דַּי באָבע יאָכְנָע לְעַבְטָנָאָר אַוִּיךְ.

ערשטע: דַּי באָבע יאָכְנָע ווּעַט מִירַעַלְעָן אַוִּיךְ פָּאַרְכִּישְׁוֹפָן?

בָּאָבָּעַ י: פָּאַרְכִּישְׁוֹפָן קָאָן אַיךְ זַי נִשְׁטָמָ, ווּוְיָל זַי הַאָט אַנְטְּקָעָן מִיר גַּאֲרַנִּישְׁט גַּעֲוִינְרִיקָט, דַּעַם בִּשְׁוֹפְנִיגְנוֹן הַאָט זַי גַּעֲהַעַרט פָּוֹנָעָם פָּאָטָעָר. אַבְּעָר גַּלְאָט ווּעַט עַס אַיר נִשְׁתַּת אַפְּנִינוֹן. פָּאַרְלָאָזָט אַיךְ אוֹיָף דַּעַר באָבע יאָכְנָע....

(די באָבע יאָכְנָע גַּוְיַּת צוֹ צָומְקָעָלְעָן. די מיידלעָך שְׁטַעַלְוָן זַיך הַינְטָעָר אַיר. די בִּינְעָן ווּעַרט בָּאַלְוִיכְטָן מִיט פָּאַרְשִׂידְנְפָּאַרְבִּיךְ לִיכְטָן. באָבע יאָכְנָע זַאָגָט אַיר כִּישְׁפּוֹדְרָוק:)

פליט א שוואָרצע סָאוּוָע,
פליט אַנטקעָן נאָכְט.
זאג דו שוואָרצע סָאוּוָע,
וועָסָהָאָסְטוּ גַּעֲבָרָאָכְט
דעָר אַלְטָעָר בָּאָבָעָ יַאֲכָנָן?

אוֵי, אַ בִּישׁוֹף,
ברענֶמֶן דָו סָאוּוָע,
ברענֶג פָּאָר אַיְר,
אוֹזְיַאָל אָן אַלְטָעָר בעטְלָעָר
בעטְלָעָן גַּיְינָן פָּוָן טִיר צָו טִיר,
בעטְלָעָן גַּיְינָן פָּוָן טִיר צָו טִיר.

אטָן עַוְשָׂר... אַטָּט אַ בעטְלָעָר,
וַוַּוְיל עַר הָאָט מִיךְ אַפְּגָנָאָרָט!
שְׁלָאָפָן זָאָל עַר נָאָר אַוִּיפָּשְׁטִינָאָר,—
אוֵי, דִי שְׁטִינָעָר זָעָנָן הָאָרָט,
אוֵי, דִי שְׁטִינָעָר זָעָנָן הָאָרָט....

מיידלעָד :
בָּאָבָעָ יַי :
וַוַּאֲגָלָעָן זָאָל עַר, וַוַּיְיַי אַ בעטְלָעָר —
וַוַּוְיל עַר הָאָט זַי אַפְּגָנָאָרָט!

(מעוז זעט ר' אַוּוָרָאָמְצִיעָן, אַגְּבָעָשָׂוּן וַוַּיְיַי אַ בעטְלָעָר, אַ טָּרָבָע אַוִּיפָּוּן אַקְּפָּלָן
אַ שְׁטָעָקָן אַיְזָהָאנָט.)

ר' אַוּוָר : אַ שְׁיָינָעָר חָלוּם הָאָט זַיְךְ מִיר גַּעַלְוָמֶט, אַיצְטָהָאָב אַיךְ אַלְצָדִינָג פָּאָר
גַּעַפְּן. אַיךְ גַּעַדְעָנָק נָאָה, אוֹ אַיְן חָלוּם בֵּין אַיךְ גַּעַוְוָעָן רִיְיךְ. גַּעַהָאָט
אַ טָּעַכְטָעָרָל וַיְיַהְיָה הָאָט זַי גַּעַהְיָיסָן? (ער קְלָאָפָט זַיְךְ אַיְזָהָשְׁטָרָן) פָּאָרָגָעָסָן,
אַנְגָּגָאנָצָן פָּאָרָגָעָס.... (ער זַוְּגָט דָעַם כִּישְׁוֹפְּנִיגָּזָן אַוְן גַּיְוָת אָפָּה.)

בָּאָבָעָ יַי : (לְאַכְּנָדִיק) אַטָּט אַ בעטְלָעָר, אַטָּט אַ בעטְלָעָר,
מִיטָּן שְׁטָעָקָן אַיְזָהָאנָט....
הָעַי, אַלְיָקָום שָׁה, וַוַּוְיַסְטָו?

אלְיָקָום : (שְׁפָרָוָנָט אַרוּוִים)
אלְיָקָום הִיָּס אַיךְ,
אַלְצָדִינָג וַוַּיְסָ אַיךְ,
אַלְצָדִינָג הָאָב אַיךְ אַוִּיפָּשְׁטִינָאָר;
אַ שְׁפָרָוָנָג אַחֲיָן,
אַ שְׁפָרָוָנָג אַהֲעָר —

אלצידינג וויז איך

וואס און וווער,

וואס טוט זיך איבערן לאנד.

באביע י: (זו די מײַדעלע) מיידעלע, נייט איה, איזט דאָרֶה איך איך שווין מערד
ニישט האבן (די מײַדעלע גיינז זונגענדיק אָפּ).

(זו אליקומען) אליקום, הער, איך דאָרֶה דיך גענוייטש האבן. אויב
איך וועל אָרוֹפּ טוֹן, זאָלְסְטוּ תִּיכְּזִין גְּרִוִּיט!

אליקום: חמיד גרייט, באָבָּע יַאֲכְנָעַ. אליקום הײַס אָיך, אלצידינג וויז אָיך....

באָבָּע י: (שלאנט אָים אַיבָּעַ) אָיך וויז, אָוּדוֹה הייסט אליקום אָוּן אָזּוּדוֹ ווַיִּסְתַּט
אָפִיגּ. זאג מיר בעסער, מירעלען, דעם גְּבִיר אַוּרָאַמְצִיעַם טַאַכְטָעַר,
קענסטו?

אליקום: אוודאי קען אָיך זיך. אליקום הײַס אָיך....

באביע י: שווין ווַיִּדְעֶר אַמְּאָל "הֵי אָיך"? זאג מיר בעסער — בתיה, מירעלען
שְׁטִיףְמְאַמְּעַ, קענסטו?

אליקום: אָיך קען, אָיך קען, — ווַעֲרַדְעַן, ווַעֲרַדְעַן?

באביע י: (רוֹמֶט אָים אַיוֹן אָסְד אַיְוָעַר).

אליקום: (צעלאכט זיך) באָ, באָ! אָט אָשְׁפֵּל! דָו ווּסְטַ צוּרָעָן דִּי שְׂטִיפַ
מאַמְּעַ זיך זאָל שִׁקְוָן מירעלען אַין מַארְקָ אַרְיוֹן אָיך וועל צוֹנְגְּבָנְעַן
בְּיוּ מירעלען דָאָס גַּעַלְתָּ. באָ, באָ! אוֹדוֹרָאַי, באָבָּעַנְיוּ, ווַעֲרַדְעַן, אָזּוּ
ニישט אָיך? אליקום הײַס אָיך אָוּן אלצידינג וויז אָיך....

באביע י: (גִּיט אָים אָקלָאַט אַיבָּעַן אַקְּסָל) גִּיט שווין, נִי. הֵי אָבִימָל ווַיְנִצְיקָעַר
אוּן ווַיִּסְתַּבְּךְ אַבְּיִסְלָם ווַיִּנְצְּקָעַר. זַיְהַ עֲסָר גְּרִיט ווּעַן מעַן ווּעַט דִּיךְ דָּרָפָן.

(אליקום פַּאֲרָשְׂוּוֹנְדָת. דַי בָּבָּעַ יַאֲכְנָעַ בְּלוֹיְבָּשַׂ זַיְצָן פַּאֲרָטְרָאַכְּטָה. פָּזְן חִנְמָעַר
די קָוְלִיסְן הָעָרֶת מַעַן די כִּישְׁוֹפְּ-מַיְדָלָעַ זַוְּגָעַן: "גְּכֻעָר, גְּכֻעָר, וְוי אָ
וּוְכֻעָר").

דריט בילד — פֿאַרְן שְׁפִיגָּל

(בִּיְדַע מַיְדָלָעַ שְׁטָלָן זַיְד ווַיִּשְׁעַר אַוּוֹקְ פֿאַרְן שְׁפִיגָּל).

חנהלע: דַו האָסְט גַּעַזְעַן, וואָסְטַ די כִּישְׁוֹפְּ-מַאֲכָעָרִין האָסְט דַאְ אַפְּגָעָרְבָּעַט?
וְוי אָזְיַ זַיְהַ אַקְּטָ פַּאֲרָקְיַוְטָט דַעַם גְּבִירַ, רַ אַוּרָאַמְצִיעַ?

מירעלע: נו, און מירעלע? וואס וועט זיין מיט איד?

חנהלע: מירעלע איי געליבן מיט דער טעכטער שטיפמאמע. די באבע יאכגען קומט אלע מאָל צו דער שטיפמאמע און סודעט זיך מיט איר. דו ווייסט דאָך, איז די באבע יאכגען האט אויף מירעלען אַ בײַז האָרֶץ.

מירעלע: איך וואָלט שוין זיינער געוואָלט זען אַט די מירעלע. לאָמֵיר בעטן דעם בישוף-שפיגל.

חנהלע: ניין, קודם וועט דער בישוף-שפיגל אונז ווייזן האצמאָן מיט זיין ער טעכטער.

מירעלע: ווער איי האצמאָך אונז וואָס האט ער צו טוּן מיט דער גאנצער מעשה?

חנהלע: האצמאָך איין אַ ייד אָן אָרְעָמָן, אָזִי אָרְעָם, אַז ער מוו אָזֶש שווינדְלָען. אָפְנָאָרָן — כדי צו פֿאָרְדִּינְגָּן אַ שְׂטִיקָל בְּרוּיט.

מירעלע: אָבָּעָר — וואָס קָעָר זיך האצמאָך אָן מיט מירעלען? אַ פֿעְטָעָר?

חנהלע: ניין, האָב גַּעֲדוֹלָה, דו וועסט שוין זען. (זוי שטעלן זיך בְּיַדְעָ פֿאָרָן שְׁפִיגָּל

אוֹן זאגַן דעם שְׁפָרוֹד.)

בְּיַדְעָ:

בִּישְׁוֹפַּחַפִּיגָּל,

בִּישְׁוֹפַּת אָוִים, —

הָאָצְמָאָך, הָאָצְמָאָך,

קָוָם אָרוּם!

מִיטָּן גַּאנְצָן חַוִּזְגַּעַזְנָה,

גַּעֲשְׁוַיְנָה, גַּעֲשְׁוַיְנָה,

איַינְסָ אָזְן צָוְויִי,

איַידְעָר סְלִיְגָטְטָה הָוָן אָן אַיִּין,

איַידְעָר סְטוֹטָה דָּעָר הָאָן אַ קָּרְיוּ....

(די קִינְדָּעָר צָעְלוֹפָן זיך. דער שְׁפִיגָּל ווערט טוֹנְקָל.)

פֻּרְעָמָן בַּילְד — בְּיַיְהָן האָצְמָאָן אִין שְׁטוּבָה.

(האָצְמָאָך כָּאָפָּט אַ דְּרוּימָל אָוִיפָּן טָאָפְטָשָׁאָן. די דְּרִיְה טָעַכְטָעָר פְּלִיכָּן)

פְּעַדְעָרָן אִיבָּעָר אַ שִּׁיסְלָה.)

ערְשָׁתְּתָעָ: (זָוְנְגָּט) מִיר פְּלִיכָּן וּוּיְסָעָ פְּעַדְעָרָן
פְּאָרָן די, וְאָס זָעְנָעָן רַיִּיך.

און האבן נישט קיין ביסן ברויט,
ואנtex צי איז דאם גלייך?
ואנtex איך בעט איזר,
ואנtex איך בעט איזר,
ואנtex צי איז דאם גלייך?

אלע : (צוזאמען) אסור ניון, אסור ניון,
ס'אייז נישט גלייך
ס'אייז נישט גלייך און ס'אייז נישט שיאן,
ניון, ניון!

ערשטע : שטיילעה, שא, דער טאטעשיג שלאפט.
צווויטע : וויפל איז דער שייער צו שלאפט? מען דארף אים אויפוואען. (זו הוייבט זיך אויף, גויט צו אים צו און וועקעט אים) טאטע....טאטע....טאטע...
שטיי אויף! דער האן האט שיאן געקליטט. (האצמאך דרייט זיך איבער אויף דער אנדערער זיטט).

ערשטע : דער טאטעשיג הערטך דיך ווי דעם רב. אט לאז מיך, וועסטו זען, איז איך וועל אים אויפוואען.

דריטע : וויסט איר וואם? לאמיר אים אלע פרוון אויפוואען. (זו גייען צו צו האצמאן, הייבן אים און צו קיצלען און זינגען).

אלע : (זינגען) טאטע, טאטע, שטיי שיאן אויף,
שיאן געונג דיר פאפן!
שטיי שיאן אויף, שטיי שיאן אויף,
שיאן געונג דיר פאפן!

האצמאך : (רייבט זיך אומס די אויגן) וו זענען זיך?
אלע : ווער, טאטעשיג? וואם, טאטעשיג?

האצמאך : וואם הוייסט וואם? גאלדענע רענדעלעך....אט, אט, ערשת האב איך זוי געהאט. זוי אליאן איבערגעציילט....טויונט, צוויו טויונט, הונדרט טויונט....

דריטע : ס'האט זיך דיר געהלומט, טאטעשיג.
צווויטע : שפיי אוים דריי מאל, טאטעשיג.

ערשטע : תמייד איזן חלום האסטו גאלדענע רענדעלעך. קוים כאנפסטו זיך אויף, איז נישט א אויף קיין אنبיביסן.

צוויתע : נו און אויף ווועטשרען איז דען וא פאראן?

הაצמאך : נאך נישט געוזרגט זיך, קינדרער, ס'וועט נאך זיין אי אויף אונביסן אי אויף ווועטשרען. זאל מײַן נאמען נישט הייסן האצמאך. (ער זונגעט זיך אונטער : "זונטיק בולבעם, מאנטיק בולבעם".)

ערשותע : (איין בעס) אט האט ער זיך צעונגגען (קריטט אים איבער) זונטיק בולבעם, מאנטיק בולבעם, — און א קלידל דארף איך האבן! האסט פארגען, או זינט די מאמע איז געשטארבן, נוי איך נאך איז דעםעלבן קלידל?

איך שם זיך פשוט צו וויזן אויף דער גאט. (צעוינט זיך.)

הაצמאך : (צז איר געוענדעט) וויזן נישט, טאכטער! פון דעם ערשותן געלט, וואס איך וועל פאָרדנען, קייפ איך דיר מערצישען א קליעיד. (טאכטער ווינט ווישער)

צוויתע : און איז איך, טאטעה, דארף א פאר שיך, האסטו פאָרגען? פון זינט די מאמע איז געשטארבן, נוי איך נאך אליז איז דיר זעלבע שיך (צעוינט זיך).

דרויטע : און איך, טאטעה.... איך וויל א... חתן. הערטט, טאטעה — א חתן. אלע מיידלעך האבן חתנים, נאך איך אינע נישט. (צעוינט זיך.)

האצמאך : (צעטומלט) טהאסטו דיר א געוויין אויף מײַן קאָפ! דיזויל א קליעיד, די שיך, און דיזויל א חתן. צי איז דען האצמאך אימישטאנד אלצדיניג צז פאָרואָגן מיטאָמאל? (פאָרטראָכט זיך) וויסט איר וואס, קינדרער, איך האב א פלאָן, לאָמֵיר זיך שפֿילִין איז פאָרבלענדעניש. איר ווועט מיר צובינן די אויגן און איך וועל איך פרוּזַן כאָפַן. די ערשות צוּווֹי, וואס איך וועל כאָפַן, וועל מיזן אַבְּוּסָל צוּוֹאָרטָן און די דרייטע, וואס ווועט אַיבְּרָאָלְיָיבָן, איר וועל איך מזון קוּפֶן דאס ערשות, וואס זי באָדָרָת. מסכימים?

אלע : (הערן אויף צז ווינען) גוט, טאטעה, מסכימים! זאל זיין איזו. (זיזי פאָרְבִּינְדוֹן אַים די אויגן און האצמאך הייבט אָן אַרוּמְצְזָוָן מיט די הענט.)

האצמאך : האצמאך איז א בלינדרער!

טעכטער : וואס איז דאס פָּאָר א ווונדרער?

האצמאך : צעלוייפט זשע איך נישט, קינדרער.

טעכטער : אט זענען מיר אלע דא!

האצמאך : יעדער לוייפט באָזונדרער.

טעכטער : טא כאפ זשע מיך געשוינדרער !

האצמאך : צעלוייפט זשע אייך נישט, קינדרער !

טעכטער : אט זענען מיר אלע דא !

(דאס שפוי חורת זוד איבער עטלעכע מאל, ביוז האצמאך באפט דע ערשותע צוויו טעכטער.).

ערשטע : איזצט וועל אויך מזון ווארטן, זיצן אין שטוב, ביוז דער טאטטע ווועט מיר קויפן שוק.

צוויטע : אונ איך, אונ איך וועל ווארטן אויפן חתן.

דרויטע : אבער מיך דער טאטעש נישט געכאנט. מיר ווועט ער דאס ערשותע קויפן א קלוייד.

האצמאך : (טוט אן דאס קעסTEL סחרה אויפן האルドו) אונ איזצט, קינדרער, נעמט איך צו די פעדערן. אויך וועל א לויט טוין אין קאנטאר אריאין אונ אויב אויך וועל באקומען לויוונט אויף בארגן איזו דענツמאלאט. קינדרער, נישט גען זאנגט ! (בשעת האצמאך גרייט זיך איזו וועג אריאין, זעגן זיך די קינדרער ארום דער שייל מיט די פעדערן אונ ברומען : „מיר פלייקו פעדערן“).

האצמאך : א גוטן טאג, קינדרה, אונ זאל זיין מיט מול !

אלע : טאטעש, מיטן רעכטן פום !

האצמאך : אודראי מיטן רעכטן פום. (ער שטעהל אועעק דעם רעכטן פום אויף דער שווול).

ערשטע : (זונגעט) טאטטע, גי אין מאرك אריאין,

גי געזונטערהייט !

גי געזונט אונ קומ געזונט

אונ ברענגן מיר מיט א קלוייד !

האצמאך : אט לויוף אויך, אט לויוף אויך,
אט לויוף אויך אונ אט קויפ אויך !

טאטע, לויוף אין מאرك אריאין,

גיה, גיה, גיה,

לויוף געזונט אונ קומ געזונט —

אונ ברענגן מיר א פאָר שיך !

צוויטע : אט לויוף אויך, אט לויוף אויך,
אט לויוף אויך אונ אט קויפ אויך !

האצמאך :

דרויטע :

טאטע, פַּלְיָ אֵין מַאֲרָק אַרְיִין,
פַּלְיָ, פַּלְיָ,
אוֹן בְּרוּנְגֶּ פָּאָר מִיר אַ חֲתָן מִימָּ
פָּוּן הַיּוֹן צַי נִישְׁתְּ פָּוּן הַיּוֹן.

האצמאך : אַט לְוֹוָף אַיְיךְ, אַט לְוֹוָף אַיְיךְ,
אַט לְוֹוָף אַיְיךְ אוֹן אַט קוֹוָף אַיְיךְ !

(האצמאך שפרינגעט אַרְבִּער דַּי שׂוּעָל. דַּי טַעַטְטָעָר פְּלִיכְן וּוּוּיטָעָר דַּי פַּעַדְעָרָן.
מוֹזִיק שְׁפִילַט אַיְבעָר דַּאַס לִיְּדָ. דַּעַר שְׁפִיגָּל פַּאֲרָלָעַשְׁטַז זַיְדָ.)

פִּינְפְּטַ בַּיְלָד — דַּי קִינְדָּעָר פָּאָרָן שְׁפִיגָּל.

חנהלהע : מִירָעַלְעָ, דַּו האַסְטַ גַּעַזְעַן ?

מִירָעַלְעָ : יַא, אוֹי, סָאָרָא אַרְעַמְקִיּוֹת האַט דַּעַר האַצְמָאָךְ מִיט זַיְנָע טַעַטְטָעָר. סָאָ
רְחַמְנָוֹת אַוִּיפָּה זַיְדָ.

חנהלהע : אַבְּיַ עַר חַאנְדָּלָט, וּוּאַנְדָּלָט, שְׁוַיְנְדָּלָט — אוֹן עַסְן האַט עַר קְוִים צַו דַּעַר
זַעַט.

מִירָעַלְעָ : עַר אַיז גַּעַלְאָפָּן אוֹן קַאנְטָאָר נַעַמְעָן לַיְוָונָט אַוִּיפָּה קְרַעְדִּיט. כְּבִין טַשְׁעָ
קָאָוָעָ, צַי מַעַ וּוּעַט אִים גַּעַבָּן.

חנהלהע : האַצְמָאָךְ אוֹן קַאנְטָאָר וּוּסְטָו תִּיכְפָּה זַעַן אוֹן שְׁפִיגָּל. נַיְן, נִישְׁתְּ תִּיכְפָּה
קוֹדָם וּוּלְעָן מִיר זַעַן, וּוּ דַי שְׁטִיפְמָאָמָע שִׁיקְטָ מִירָעַלְעָן אוֹן מַאֲרָק אַרְיִין.

מִירָעַלְעָ : פָּוּן וּוּאָנָעָן וּוּוּיסְטוּ אַקְוָרָאָט וּוּאָסָ קְוּמָט פְּרִיעָר אוֹן וּוּאָסָ קְוּמָט שַׁעַטְטָעָר ?

חנהלהע : אַחָאָ, סְחַאָטָמִין בְּאַבְּעָשִׂי מִיר דַּעַרְצִיּוֹלָט. זַי האַט מִיט יַאֲרָן נַאֲךְ קְרִיךְ
גַּעַזְעַן דַּאַס שְׁטִיקָ בַּיּוֹן גַּאֲלַדְפָּאָרְעָנָעָן אוֹן יַוְדִישָׁן טַעַטְטָעָר.

מִירָעַלְעָ : חַיִּיסְטָ עַמְּ, וּוּלְעָן מִיר אַיְצְטָעָר זַעַן, וּוּ דַי שְׁטִיפְמָאָמָע שִׁיקְטָ מִירָעַלְעָן אוֹן
מַאֲרָק אַרְיִין אוֹן דַּעַרְנָאָךְ וּוּיְהַאְצָמָאָךְ הַאנְדָּלָן אוֹן קַאנְטָאָר.

חנהלהע : יַא. אַט דַּעַר האַצְמָאָךְ, וּוּסְטָטָ נַאֲךְ זַעַן, וּוּאָסָ עַר וּוּעַט דַּאֲלַץ אַוִּיפְטָן.

מִירָעַלְעָ : פָּאָר וּוּעַמְעָן ?

חנהלהע : נַה פָּאָר אַירָה, פָּאָר מִירָעַלְעָן. (זַי שְׁטָעָלוֹן זַי בִּידָע פָּאָרָן שְׁפִיגָּל, זַאגָן
דֻּעַם שְׁפָרוֹד.).

בידע:

כישוף-שפיגל,
בישוף אוים,
מירעלע, מירעלע,
שיך ארוים,
מיר ווילן זען
וואי זי איז שין
און וויב מען הייסט
אין מארך איר גינן . . .
טרוי, רוי, רוי,
איינס, צוווי, דריוי!

(דער שפיגל צנענעם זיך. מוזיק. די קינדרער באהאלטען זיך היינשער די קוליטן.)

זעקסט בילד — צימער פון מירעלעם שטי פמאם.
(איונפאנקע שטוב. די מוזיק שפיטלע. מירעלע קומט ארוין ארעם געלויידט
מייט אן עמער איז האנט. פאראוינט, פאראזרגט. זיך שטעלט אווועך דעם
עמער.)

מירעלע:

עלנטה, פון אלע ביימער וויתן,
אויף א בערגעלע גאנץ קליאן,
וואקסט נאך גאר א יינג ביימעלע
און ווילן וואלד אליאן.

(ביס)

די זון ברענט עם שטארק איז קעפעלע.
דער רעגן וואשט עם אפ.
און די טראפנס פון די בלעטלעך
רינען וויב טרען אראפ.

(ביס)

קיין שאטן שיצט דאס נישט ארום.
עם פאטשט עם פרוי דער ווינט . . .
זו דעם — אן עלנט יתומחהַע —
בין איך גענלייכן אצינר.

(ביס)

דער טאטט איז נישטא, קיין מאמע האב איך נישט,
א שטיפומער — וויב איז מיר.
זיך קוועלט מיך, אויב, און קיין שום מענטש
געט זיך נישט אן פאר מיר.

(ביס)

(זוי פאָרדעקט מיט דיאַ הענט דאס פנֿים אָן ווּוִינְט).

בַּתִּיה : (קומט אַרְיֵין פֹּוּ דער רעכטער זוּיט) נָאָך שְׂטִוִיסְטוֹ דָא, מָוִיד? פֹּוּ ווּעַן אָן אַיך הָאָב זַי אָוּוּקְגֶּשְׁיקְט נָאָך אָן עֲמָדָר ווּאָסְפָּר אָן זַי הָאָט זַי נָאָך נִישְׁטָגָט פֹּוּ אָדָט! (טוט זַי אַ שְׁטוּפַה) רְוִי זַיְדָן! אַין דָּרְעַד אַרְיֵין! דָו מִינְסְטָם, אָז דָו בִּיסְטָבִי מִיר גַּעֲפִיעַשְׁטָשְׁעַט, וּוּ בַּיּוּם טָאָטוֹן דִּינְעָם? (מִירֻעַלְעַן ווּוִינְט) הָעָר אַוִּיפַּצְוּן זַו ווּאַיְעַן! אָז וּוּאַיְעַן זַאְל אַיך שַׁוִּין נָאָכוֹן קָאָפַן נָאָך, דִּינְעָם... (טוט זַי נָאָכָמָל אַל שְׁטוּפַה) גַּיְיָוּן, גַּיְיָוּן אַיך צָעְרִים דִּיר אַוִּיפַּ שְׂטִיקְלַעַן. (מִירֻעַלְעַן גַּוּשַׁט אַפְּ לִוְנְקָם).

בַּתִּיה : (אַל, יְיָ) נָאָ, נָאָרָר אַיך אַוִּיפַּצְוּן קָאָפַן... נִעְכְּטָן אַיז בִּיְיָ מִיר גַּוּשַׁעַן דִּי באָבע יַאֲכַנְעַן אָזָן הָאָט מִיר גַּעֲזָאנְט, אָז אַיך זַאְל הַיִּינְט שִׁיקָּן מִירֻעַלְעַן אַין מָאָרָק אַרְיֵין. כַּהֲאָב אַיְנָגָאנְצָן פְּאָרְגָּעָסָן. (רוּפְט) מִירָל, מִירָל!

מִירֻעַלְעַן : (פֹּוּ דער רעכטער זוּיט) ווּאַס אַיז, מַאֲמַעְנוּ?

בַּתִּיה : נָעַם דָּאס קוּיְישָׁל אָן גַּיְיָ אַין מָאָרָק אַרְיֵין אַיְנְקוּפַן. (מִירָל גַּוְיִט אַוּוּקַה, נִעְמָט דָּאס קוּיְישָׁל, קָוָמַת צְוִירָק). בַּתִּיה נִעְמָט אַרְיוֹסָט אַבְּיַעַלְעַן מִוּט גַּעַלְטַה,) נָאָ, זַעַטְטוֹ? אָט הָאָב אַיך דִּיר אַרְיוֹנְגַּעַלְיִיגָּט גַּעַלְט אָזָן קָשְׁעָנָעָן, נָאָר דָו בִּיסְטָבִי דָאָך אַלְמַזְוְלַדְקָעָר הָאָזָן, קָאָנְסָטוֹ עַמְּסָדָאָך נָאָך פְּאָרְלִיְּוָן. גַּעַדְעַנְקַ-זַּעַשׂ. עַמְּסָדָאָך עַמְּסָדָאָך עַמְּסָדָאָך. עַמְּסָדָאָך קָדְחָת נִישְׁטָפָלְעַן. וּוּעַטְטוֹ זַיְדָן אַוִּיפַּצְוּן נִישְׁטָמָט טָאָרָן ווּוִיְיָן. גַּיְיָ! (בְּלוּבָט פְּלַזְוְלָגָג שְׁטִיְּיָן אָז גַּיְיָ אַקְקָק אַוִּיפַּצְוּן אַיר) ווּאַס אַיז דָאָס? מִין שָׁאָל הָאָסְטָו גַּאֲרָנְגָעָטָן? קָרָאָנָק בִּיסְטָו אַזְוִי צַו גַּיְיָ?

מִירֻעַלְעַן : עַמְּסָדָאָך אַבְּעָר זַיְעָר קָאָלָט אַין דָּרוּיְיסָן!

בַּתִּיה : קוּק עַמְּסָדָאָך אָן! דִּי פְּאָרְצָעָרְטָלְטָע בְּרִיאָה, עַמְּסָדָאָך אַיז אַיר שָׁוֹן קָאָלָט גַּעַד ווּאָרָן. נִישְׁקָשָׁה, דָעַר רֹוח ווּעַט דִּיר נָאָך הַיִּינְט נִישְׁטָמָט, הַלְּאוֹי עֲרַשְׁתָּוּן מָאָרָן! (רוּפְט פֹּוּ אַיר אַרְאָפַה דָעַם שָׁאל) ווּאַס? מִין נָעַטְטוֹ שִׁיךְ הָאָסְטָו אַיך אַגְּנָעָטָן?

מִירֻעַלְעַן : מִיְנָעַן זַעַנְעַן דָאָך אַבְּעָר צָעְרִיסָן.

בַּתִּיה : (אוֹפָן קוֹל) אָז רְיִיסָן זַאְל דִּיר בַּיּוּם בּוֹיְקָן אָן בִּיְיָ קִישְׁקָעָם, לְעַבְּדִיקָעָר פָּאָטָעָר! מַעַן דָּאָרָף דָאָך צַוְּדָר הָאָבָן קוֹרָחָס אֲוֹצָרוֹת, מַעַן זַאְל דִּיר קָעָנָעָן אַוִּיסְהָאַלְטָן. נָאָך קִיְּן צְוּוּיָּה יָאָר אַפְּיָוּן נִישְׁטָאָט, אָז מַעַן הָאָט אַיר גַּעַמְאָכָט אַפְּאָר שִׁיךְ, הָאָט זַי זַיְוִין צָעְרִיסָן! נִיְיָן, אַיך הָאָב נִישְׁטָמָט קִיְּן שִׁיךְ פְּאָר דִּינְעָטָוּעָן! (רוּפְט פֹּוּ אַיר אַרְאָפַה דִּיר שִׁיךְ, טַוְט זַי אַ שְׁטוּפַה) אַט אַזְוִי בִּיסְטָו בִּיְיָ מִיר נִישְׁטָמָט קָרָאָנָק צַו גַּיְיָן. נָוָה, גַּיְיָוּן! (נִעְמָט דִּיר שִׁיךְ מִוּטָן שָׁאל אָז גַּיְיָ אַוּוּקַה).

זיבעט בילד — אין קאנטאר.

פריקאָזטשיקעム : (זינגען) קוּמֶט נִכְבָּהּ, סַוחֲרִים, נִכְבָּהּ,
קוּפִּין שִׁינְעָן זָקָן,
נִכְבָּהּ, נִכְבָּהּ, וַיְיֵלֶךְ מַיר וַיְלַן
דָּאַס גַּעַשְׁעַט פַּאַרְמָאַכְן,
וַוְעַר סַע בְּרַעַנְגַּט מַזּוֹּמָן,
דַּעַר וּוְעַט אַלְיאַזְבָּאַקְוּמָן,
וַוְעַר סַע בְּרַעַנְגַּט נִישְׁתְּ קִין מַזּוֹּמָן, —
וּוְעַט אַ פִּיגְבָּאַקְוּמָן.
(זַיְוַיְיַזְן פִּיגְגָּן אָוּן בְּלִיבָּן אַזְוֵי שְׂטִוֵּן).

האַצְמָאָךְ : (מוֹט אַנדְרָע צַוְּיוּי האַצְמָאָכְם, פְּלוּעָן אַרְיוֹן פָּוּן פַּאַרְשִׁידְעָנָע זַיְוָטָן,
שְׂטִוֵּיסְן זַיְדְּ צַוְּנוֹיָף אָוּן שְׂפִּיוּעָן אַוּסְטָן) טַפָּה, וּוּ זַעַנְעָן אַיְיעָרָע
אוּגָן, פַּעַטָּעָר ?

2טער האַצְמָאָךְ : אָוּן וּוּ זַעַנְעָן אַיְיעָרָע ר' יַיְד ?

3טער האַצְמָאָךְ : אָוּן אַיְר, ר' קְרוּב, קוּמֶט אַיְיךְ אַ פָּאָר בְּרִילָן.

האַצְמָאָךְ : זָאַל מַיְוִין נָאָמָעָן נִישְׁתְּ חִיְּסָן האַצְמָאָךְ, אַוְיָב.

2טער האַצְמָאָךְ : וּוּאָס פָּאָר אַ האַצְמָאָךְ זַעַנְטָ אַיְר עַם, פַּעַטָּעָר ?

3טער האַצְמָאָךְ : טַאַקָּע, טַאַקָּע, וּוּאָס פָּאָר אַ האַצְמָאָךְ זַעַנְטָ אַיְר אָוּן האַצְמָאָךְ
בֵּין אַיְיךְ גַּאֲרָ ?

4טער האַצְמָאָךְ : אַיְר.... אַיְר זַעַנְטָ האַצְמָאָךְ ? יַיְדָן, גַּעוֹאַלְטָן, קוּקְטָ אִים אָוּן !
עַר.... עַר.... עַר אַיְזָן האַצְמָאָךְ ! כָּא, כָּא, כָּא ! — עַר אַיְזָן
האַצְמָאָךְ !

5טער האַצְמָאָךְ : וּוּאָס לְאַכְטָ אַיְר, פַּעַטָּעָר ? וּוּאָס לְאַכְטָ אַיְר, וּוּאָס ?

6טער האַצְמָאָךְ : פָּאַרְוָאָס זָאַל אַיְיךְ נִישְׁתְּ לְאַכְטָן, אָוּן אַיְר זַעַנְטָ
הַאַצְמָאָךְ אָוּן צִוְּמָסְפָּה בֵּין אַיְיךְ גַּאֲרָה האַצְמָאָךְ !

האַצְמָאָךְ : וּוּאָס סַע האַטָּזְיךְ זָיךְ מַיר גַּעַלְחַמְטָן דַּי נִאַכְטָ אָוּן יַעַנְעָ נִאַכְטָ.
אַזְוַיְיַזְן שְׂוִינְדְּלָעָרָם האַב אַיְיךְ נָאָדָן נִישְׁתְּ גַּעַזְעָן. גַּנְבִּים, וּוּאָס
אַיְר זַעַנְטָ ! אַפְּלוּ מִיטָּן נָאָמָעָן אַיְזָן מַעַן דַּאֲךְ נִישְׁתְּ זַיְבָּעָר מִיטָּן
אַיְיךְ....

די אַנדְרָע

2 האַצְמָאָכְם : (2) וּוְעַר, וּוְעַר אַיְזָן גַּנְבָּ ? (3) אַיְר זַעַנְטָ מַשְׁוֹגָע, צַי וּוּאָס ?

האצמאך :

ניען, ניון, ניון. איך בין נישט משוגע. האצמאך בין טאפע איך!
און אויב איד ווילט א סימן — נאט איזיך! האצמאך האט א
קאוועבערדל (געט זיך און ביום בערדל).

די אנדערע

2 האצמאכט : (געמען זיך איזיך און ביוי די בערדלעך) ריכטיק, ריכטיק, האצמאך
האט א קאוועבערדל.

האצמאך :

און דער צוויאטער סימן איז — האצמאך האט אויפן דעבעטן
ארבל א געלע לאטמע. (יעדר וויזט זיין לאטמע)

האצמאך :

און דער דרייטער סימן, מײינע ליבע יידן: האצמאך האט דריי
דעראזקסענע טעבעטה. אײינע האט נישט קיון שוי, די צוויאט
האט נישט קיון קלײיד און די דרייטער וויל אַ חתן.

די אנדערע

2 האצמאכט : ריכטיק.... ריכטיק — דריי טעבעטה, דריי מיידן: אײינע און
שיך, די צוויאט האט נישט קיון קלײיד און די דרייטער האט
א פיגג און נישט קיון חתן.

האצמאך :

און.... און זיך פליקון פעדערן.

2 טער האצמאך : ריכטיק, ריכטיק — פליקון פעדערן. פון וואנגען וויסט איה, וואס
ביי מיר אין שטוב טוט זיך, פטעער?

3 טער האצמאך : און בי מיר?

האצמאך : וויל איך בין האצמאך און אלצדינגע איזו ביי מיר.

2 טער האצמאך : ניון, ביי מיר.

3 טער האצמאך : ביי מיר, נאר ביי מיר!

האצמאך : נאט איזיך נאך דעם לאעטן סימן: האצמאך האט נישט קיון
פרנסה!!! (וויזט מיטן פינגער אויף זיך).

2 טער האצמאך : (זופצט) אוי, ער האט נישט קיון פרנסה! (וויזט אויף זיך).

3 טער האצמאך : אוי, פעלט דאס אים פרנסה! (וויזט אויף זיך).

האצמאך : איזטער זע איז שווין אויף קלאָר, איז מיר זענען אלע האצמאכט.

2 טער האצמאך : אלע זענען מיר האצמאכט!

3 טער האצמאך : האצמאכט זענען מיר אלע! (זיך זונגען).

הაצמאך :

כ' האב דעם כבורה, יידן,
 פאר איך זיך פאַרכזושטעלען :
 האצמאך הייס איך און איך האנדל
 מיט זייפ און מיט קאָרעלען,
 קראָוּאָטָן, שנוראָוּאָדְלָעָם,
 מיט שפֿינְקָעָם און מאַנוֹשָׁעָטָן,
 מיט שפֿינְגָּעָלְעָךְ מיט שיינְנָעָן,
 פאר פָּאנְיָעָס און פָּאָצָעָטָן.

אלע דריי : (רעפּרִיּוֹן) מיר זענען אלע האצמאכט,
 ווער עַלטער און ווער יינגעָר,
 מיר זענען אלע האצמאכט,
 און גייעָן אוּסָס פָּאָר הַוּנְגָּר !
 מיר האנדלען,
 מיר וואָנדלען,
 מיר איילן, יאנָן, לוּוּפָן,
 אפשר, אוּי אַפְּשָׁר,
 וועט אוּר עַפְּסָם קוּפָּן ?

טער האצמאך :

איך האב דעם כבורה, יידן,
 פאר איך זיך צו פָּאָרְנִיןָן :
 האצמאך הייס איך און איך האנדל
 מיט רָאָזְשָׁנְקָעָם און פְּיִיגָּן,
 מיט אלטָע קָאָפְּעָלְיוֹשָׁן —
 און נֵיעָן זָקְנְבָּעְנְדָלְעָךְ —
 און נָאָר אָזָן חְלוּמָן, יַדְןָן,
 פָּאָרְמָאָג איך אָ פָּאָר רָעְנְדָלְעָךְ

mir זענען אלע האצמאכט א.א.ו.

אלע דריי :

איך האב דעם כבורה, יידן,
 אוּר ווַיסְטַ שְׂיוֹן ווָסָס אָוֹדָאי :
 האצמאך הייס איך און איך האנדל
 מיט ווֹאָקָס און טְשָׁעָקְלָאָדָעָן,
 מיט אלטָע בְּרוּיט אָזָן זַעַמָּל,
 מיט גְּרָאָגָעָרָס אוּפָ פּוֹרִים —
 אָזָן פָּוּן דָּעַם אלְעָם, יַדְןָן,
 האב איך בְּלֵוִיז יְסָרִים !

טער האצמאך :

mir זענען אלע האצמאכט א.א.ו.

אלע דריי :

פריקאָוטשיקעム : וואָס דאָרפט אַיר, יידן?

אלע האצמאָכָם : מיר דאָרפֿן סחרה.

פריקאָוטשיקעム : וואָס אַ שטיינער?

אלע האצמאָכָם : אַ שטיינער לְיוֹוֹנֶט.

פריקאָוטשיקעム : ווּפֿל מעטער?

אלע האצמאָכָם : וואָס מער אַיז בעסעה.

פריקאָוטשיקעム : אַיר צָלֵט מזומָן?

אלע האצמאָכָם : מזומָן? — חלייה!

1טער פריקָא : וועט אַיר נישט באָקּומוּן קִיּוֹן מעטער אָפֿילָו.

האצמאָך : וואָס רעדט אַיה, וואָס זאנט אַיר, — אַיך לְוַתְּ צָום טִיךְ זִיךְ!

טערןען!

2טער האצמאָך : אַיך נִיב אַ וועקסְלָן.

2טער פריקָא : ווער וועט זְשִׁירְדָּן?

די אַנדְרֶעֶץ

האצמאָכָם : אַיך.... אַיך.... מִיר.... (וּוִיּוֹן אַוְיף זִיךְ)

פריקאָוטשיקעム : (צָלָאָכוֹן זִיךְ) כָּא, כָּא, כָּא!

האצמאָך : וואָס לְאַכְט אַיר?

2טער האצמאָך : זעט נָאָר דָּאָס גַּעֲלַעַטָּר....

3טער האצמאָך : וואָס אַיז די גְּדוֹלָה אַוְיף זְיוּעָר באָכְעָן!

1טער פריקָא : גִּוְיט שְׂוִין, גִּוְיט, אָמוֹסִיסְט די מִין.

2טער פריקָא : קְרֻעְדִּיט — אַיר ווער קוּמוּן מָאָרגָן פְּרִי....

3טער פריקָא : (לְאַכְט) כִּי, כִּי! כִּי, כִּי!

(אלע האצמאָכָם זענען שטָאָרָק צְעַטְוּמָלֶט אָוּן דָּעַרְשָׁלָאָגָן. זַיְוַוְתָּן
אָרוּס אַיבָּעֶר דָּעַר סְצַעַנְעָאָהָיַן אָוּן צְרוּרִיק. פְּרִיקָאָוטשִׁיקָעָם ווּוִיּוֹן אַוְיף
זַיְוַוְתָּן דִּי פְּנִיגְגָּר אָוּן לְאַכְט.)

האצמאָך : (בְּלוֹבוּט שְׂטוּיָּוָן, גִּוְיט זִיךְ אַ קְלָאָפְּ אַיְוֹן שְׂטוּרָנוּ) כְּהָאָב אַ פְּלָאָן!

2טער האצמאך : (בלויובט אויך שטיין) כהאָב אַ פְּלָאָן !

3טער האצמאך : (אַ שְׁפָרְנְג אַיִן דָּעַר לוֹפְּטָן) אַ פְּלָאָן, אַ פְּלָאָן, כהאָב אַ פְּלָאָן !
(זוי לויופן אלע צו צום מיש).

האצמאך : סָאָרָא לְיוּוֹנֶט הָאָט אַיְר ? נִיט אַ מּוֹסְטָעָר.

2טער האצמאך : מֵיר אוּיך אַ מּוֹסְטָעָר.

3טער האצמאך : מֵיר אוּוח, מֵיר אוּוח ! אוּיב דָעַם קָוָנה וּוּעַט גַּעֲפָלָן, קָוָם אוּיך
בְּאַלְדָּר בְּאַשְׁטָעָלָן.

(פריאקזוטשיוקעט שנויידן אָפַּ דָרְיוִי מּוֹסְטָעָרָן פָּוָן דָעַר לְיוּוֹנוֹנֶט. אלע
דרְיוִי האצמאַבָּס לְיוּפָן אַרוֹם פְּרִוְילְעָךְ מִוּט דַי שְׂטִיקְלָעָךְ לְיוּוֹנֶט אַיִן
דָעַר חָאנְטָה).

האצמאך : בְּהָאָב שָׁוֵין לְיוּוֹנֶט, בְּהָאָה אַט דָאָס שְׂטִיקָל אַיְזָן גָּעָנוֹג, בְּזָעוּל
עַמְּ פָּאַרְקוּפָּן, זַוְּיַּל אַיְךְ בֵּין קָלוֹג.

2טער האצמאך : אַיְךְ אוּוח ! אַט לְוִוְּפָן אַיְךְ אוּיפָן יַרְיד פָּאַרְקוּפָּן דַי לְיוּוֹנֶט, וּוּי
אַיְךְ בֵּין אַ יַּרְיד !

3טער האצמאך : מִיּוֹן שְׂטִיקָל לְיוֹוֹנֶט וּוּלְאַיְךְ אוּחָד פְּרָאַהָאנְדָלָעָן, בְּעַסְעָר וּוּי דָאָזָן
וּשְׁוִינְקָעָס מִיטָּמָאַנְדָלָעָן.

האצמאך : אַיְךְ גַּיְזָה אַוְיְפָן חִינְן מְאַרְקָן.

2טער האצמאך : אָוָן אַיְךְ, אַיְךְ גַּיְזָה דְּאַלְעָסְבָּאָרגָן.

3טער האצמאך : אָוָן אַיְךְ, אַיְךְ גַּיְזָה דְּאַלְפְּנְמָאָרָךְ.

האצמאך : אַלְגִּידִינְגָּה, אָ. אַיְ דָאָס אַיְ יַעַנְץ. נָאָר האצמאַבָּס — נִישְׁתְּ קִיּוֹן
קָאנְקוּרְוָנָץ.

די אַנְדָעָרָע

2 האצמאַבָּס : אַסְוָה, אַסְוָה, נִישְׁתְּ קִיּוֹן קָאנְקוּרְוָנָץ.

(זוי זונגען "אלע זונגען מֵיר האצמאַבָּס", מאנגן דעם האצמאַךְ-טָאַנְךְ
טִוּט דַי שְׂטִיקְלָעָךְ לְיוֹוֹנֶט אַיִן דַי הָעָנֶט. די פְּרִיאקְזּוֹטְשְׁיּוּקָעָט חָאַלְמָן
זַיְדָה דַי זַוְּשָׁן).

סָאָרָא פְּוָן עַד שְׁטָטָן אַ קְסָט

פָּאַרְהָאַנְגָּה פָּאַלְטָה

צורייטער אקט

ערשת בילד — מוזיק

(א מאָרָק ווינטער-צִוּיט. אַנְטְּקָעָגָן — אַ שָׁוֶרֶת הַיְלָצְרָנָעַ קְלִיּוֹטָלָה, וּוֹזָעַן פָּאָרְקוֹיֶּפֶט בְּרוֹיוֹיט, קָעוֹ, פָּטוֹמָעָר, פְּלוֹיֶשׁ אַדְגָּלָה. פָּוֹן בִּיּוֹדָעַ זְוִוָּתָן דָּעַכְּטָס אָוֹן לִינְקָס זְוִצָּן וּוּבְּעָר. נַעֲבָן יְעָדָר — עַטְלָעָכָעַ קִיְשָׁלָעַד מִוּת פָּאָרְשָׂוִיד דָעַנְעַ סְחָרוֹת : קָאָרְטָאָפְּלָעָם, צִיבָּעָלָעַם אָוֹרָגָל. נַעֲבָן זָוַן קְלִיּוֹטָן זְעַם מָעַן אַרְמוֹדְרִיּוֹעַן זִיךְרָאַס כָּדָר יְדָוָן מִטְּחָטָעַ קְלִיּוֹדָר, אַלְטָעַ שְׁטִוּוֹלָאָגָּוָן. אַיְוָנִיקָעַ פָּאָרְקוֹיֶּפֶן. קְלִיּוֹטָנִיקָעַם מִוּת דֵי וּוּבְּעָר זְינְגָעָן.)

סוחרים :

קוֹיפֶּט, קוֹיפֶּט, קוֹנוּם,
קוֹנוּם, קוֹמֶט אַהֲרֹר !
נַאֲךְ אַמָּאָרָק אַזְוּוֹנָעָם
אַיְזָן צָוְרִינְן שְׁוּוֹר.
קוֹיפֶּט, אוּבָּר אַיר זַעַנְטָן נַאֲרָמְבִּינְיָים,
עַסְּן, טְרִינְקָעָן, פָּוֹן אַלְעָמִינְיָים,
קוֹיפֶּט, וּוֹאָס אַיְיךְ גְּלוּסָט —
הַאֲלָב גַּאֲרָאָמְזִיסָט ?

(בָּיִת)

סוחרים :

פְּרִישָׁ פָּוֹנָעָם וּוּאַסְעָרָר קָאָרָפָ אָוֹן שְׁלִיעָן !
ニְיָן, מִיר דָאָרְפָּוּן מַעַל אָוֹן קְלִיּוֹעָן, —
דָּאָס קַעַנְטָ אַיר נַאֲרָבִּי אַונְזָ גַּעֲפִינְעָן —

סוחרים :

אַגְּרָעָטָעָמָעָט מְאָטָהָאָט נַאֲרָאָין זִינְעָן ! —
קוֹיפֶּט, קוֹיפֶּט, קוֹנוּם א.א.ו.ו.

סוחרים :

צִיבָּעָלָעָם, קָאָרְטָאָפְּלָעָם, קָרִיף אָוֹן בְּרוֹיָן, —
פָּאָטְלָאָוּשָׁאָנָעָם וּוּילְן מִיר נַאֲרָר זָעָן, —

סוחרים :

אָטָהָאָט אַיר פְּרִישָׁע, אַ פָּאָר אַ דְּרוּיְעָר !
מִיר קַעְנָעָן נִישְׁטָ קוֹיפָּן, סָאוּן צָוְטִיעָר, —

סוחרים :

קוֹיפֶּט, קוֹיפֶּט, קוֹנוּם א.א.ו.ו.

סוחרים :

גּוֹטָעַ זְוִיָּפָן, בָּאָרְשָׁטָן, שְׁוֹאָמָעָן !

סוחרים :

ニְיָן, מִיר וּוּלְן דָאָרָעָ פְּלָאָמָעָן !

סוחרים :

יידענים :

בי אונז, בי אונז, — געפינט איר, אלצדינג דאס !

קונים :

ווענט זשע אונז אָפַ, נאָר אַ גוטע מאָס !

כאר :

קויפט, קויפט, קונים אַ, אַ, אַ.

אליקום : (פארשטיעלט אלט קאנְג זוינְט.)

פריש, צאָפלדיך אָזַן צאָפלדיך, רײַן אַפְּגָערִיבָן,

כשר, מיר אֶזָּאָ יָאָר —

פָּוֹן אַ שְׁעַפְּעַלְעַ אַיזָּ מִיר גַּבְּלִיבָן,

פִּיסְעַלְעַ, נָאָר אַ פָּאָר.

אוֹי, פִּיסְעַלְעַ, פִּיסְעַלְעַ, שְׁאַפְּעַנְעַ פִּיסְעַלְעַ !

וַיְיִבְּלַעַ, קָוָמַט אַחֲרָ !

בי אַלְעַ קָצְבִּים, די הִינְט, די כְּלִיבִּים, —

וּוְעַט עַם אַיְיךְ קָאַסְטָן מַעַר.

זַיְיַי נָעַמְעַן צַוְּנַעַלְטַ מִיטַּ דָּעַם וּוַיַּנְטַ,

אָזַן נִיבְּנֵן אַיְיךְ נָאָר אַ בִּיןְ... .

טָאַ קָוָמַט צַוְּ מִירַה, גַּעַשְׂוִינְדַּה, גַּעַשְׂוִינְדַּה, —

אַיְיךְ וּוְעַלְ אַיְיךְ נִישְׁטַ נָאָרַן, נִין !

א יידען : (זוינְט)

בָּאַנְיִיעְקָרָן, בָּאַנְיִיעְקָרָן,

אַיְיךְ פָּאַרְקוֹיָף זַיְיַי פָּאַרְן קְרָן,

מַעַסְטַעַלְעַד צַוְּוִי פָּאַר אַ דָּרְיוּיָה,

קוּיפְּט, סַע אַיזָּ נִישְׁטַ טִוְּהָרָה, —

בְּהַאָבָּ זִיבְּן קִינְדָּעָר צַוְּ דָּעַרְנָעָר !

(נאָכְדָּעַם וּוּ די יַיְדָעַן חָאַט אַפְּגָעָזְגָעָן, הוַיּוֹבָן אַלְעַן צַוְּ שְׁרִיּוּן : «קוּיפְּט,
קוּיפְּט, זַיְדָן ! », «קוּיפְּט, קוּיפְּט, וּוְיִבְּעַר ! » — פָּוֹן דָּעַם עַוְלָם רַוקָּט זַיְדָ אַרְוִוִּס
אַ קלְיָוָן וּוְגַגְעַלְעַ מִיטַּ אַ קוּיְשַׁל באַבְּקָעַלְעַ אַוְיִפְּגָעָחָנָגָעַן אַוְפָּנָן חָאַלְזָן אָזַן
איַבְּרַעְגַּעְדָּעַקְטָ מִיטַּ אַזְלָטַן לְיִוְוְונָט.)

וַיְנַגְּגַעַלְעַ : (זוינְט)

הִיְיָעַ באַבְּקָעַלְעַךְ, יַיְדָעַלְעַךְ, הִיְיָם !

נִשְׁתָּאָ אַיזָּ מַעַנְטָשָׁ אַוְיָה דָּעַר וּוְעַלְטָ,

וּוְאָסָ לְעַבְטָ אַפְּ זַיְנָעָ יָאָרָן,

מִיטָּן וּוְיָנָט צַוְּ פָּאַרְדִּינָעָן דָּסָ בִּיסְעַלְעַ גַּעַלְטָ, —

אַ מְלַאְכָה אַיזָּ אַ חַסְרוֹן,

עַר פּוֹילְט זַיְדָ צַוְּ פָּאַרְדִּינָעָן, וּוְאָסָ עַר עַסְטָ,

הַאָרְעָוָעָן אַיזָּ פָּאַר אִים אַ בּוּשָׁה,

עַר קָוָמַט נָאָר אַרְוִוִּס צַוְּ עַסְטָן קָעַסְטָ

אוֹן צַוְּ דָּעַרְתָּאָפְּן אַ פָּעַטָּע יְרוֹשָׁה . . .

קראנק איז ער ווי איך אויך
 צו הארעוען מיטן ביטערן שוויס,
 און צו שרייען אינדרהויך —
 הייסע באַבקעלעך, יידעלען, הייס!

 דאָרט רוקט זיך אויף דער גאט און ווערט נישט מייד
 אַ גאנץ שטיק עולמֿ-הבא,
 דאס איז אַ רבּי, אַ גוטער ייך
 און בּוֹי דער זויט — זוין גבאי.
 וויל זוין זיידע איז דער קאָזשעניצער געווען, —
 דערפֿאָר איז ער אַזּאָס מִוחס!
 קראנק איז ער ווי איך אויך,
 צו הארעוען מיטן ביטערן שוויס
 און צו שרייען אינדרהויך —
 הייסע באַבקעלעך, יידעלען, הייס!

 דאָרט שפֿאָצְיַרְט אַ שאַלטִיכְל אַזּוֹפּ דער גאט,
 לערנּען קען ער גָּרְנוּישֶׁת,
 ער גִּיטָּם אַרום גָּאָר פּוֹסְט אַון פָּאַט
 אַון טוֹט אַלְצְדִּינְג, ווֹאָס מַעַן טָאָר נִישְׁט.
 ער צָלְלִיגְט זיך אַין גָּאָרְטָן ווי אַ גָּרְאָפּ
 אַון ער.... דָּעְרוֹפּ קען אַיך שׂוּעָרָן, —
 האָט גָּרְנוּישֶׁת אַזּוֹפּ דער ווּעלְט אַין זַיְן,
 חוץ פִּינְגְּעַלְעֵך אַון שְׁטָרְעָן....
 קראנק איז ער, ווי איך אויך
 צו הארעוען מיטן ביטערן שוויס
 און צו שרייען אינדרהויך —
 הייסע באַבקעלעך, יידעלען, הייס!

(האַצְמָאָך קומַש אַרוֹפּ אַזְפּן מַארְק.)

האַצְמָאָך : (חויבט אַן צו שרייען גָּאָר פּוֹן הִינְטֶר דִּי קָוְלוּסְן) צָעַלְנִיק, צָעַלְנִים, גָּלְעָז
 זָעַרְנָע זָקְנְבָּעָנְדָלְעָ, גָּמוֹלְאָסְטִיקְעָנָע בְּרִילְן, שְׂטָאַלְעָנָע הוּזְוָנְטָרְגָּעָרָם,
 לְעַדְעָרָנָע שְׁפִּילְקָעָם, כְּשָׂרָע וַיְפָן, טְרַפְּעָנָע בִּיטְעָלָעָך, פָּאָרָעָוָע מַעֲסָדָר
 ערָ, רְוִיטָע קָאנְסָעָרוֹן, ווֹיְסָע טְרוּוֹאָקָם, קָעְלָלָעָך, בְּעַרְשְׁטָלְעָך, קָנְעָפּ
 ערָ, שְׁפִּינְקָעָם.... קוֹיפְּט וּאַלְוָוָל, בְּנָאָמָנוֹת, אַיך זָגָן אַיך אַן לִיצָנָות
 אַון ווּרְטָע סְמָעָט.... .

מיידעלע : האַצְמָאָך, עַנְגְּלִישָׁע נַאֲרְלָעָן האָט אַיר?

האצמאך : נאר וואם פאר און ענגלוישע ! זיו קענען אפילו קיין וארט נישט
פראנציזויש. וויפל דארפסטו עפ, מיידעלע ?

מיידעלע : א גראם נארלען.

האצמאך : א גראם ? א גראם וועל איך דיר פארקווין פאר וועלוואלעה. (ער ליגט
אוועק דאס פעלן און בינדט עס אווּוֹת.)

מיידעלע : זיו טיער קאסטט בייך איך א גראם נארלען ?

האצמאך : נישט טיער, דרייסיק גראשן.

מיידעלע : דרייסיק גראשן ? — זיו טיער.

האצמאך : איך זאל איזו דערלעבן אהויימצוקומען און מײַנע טאטעה, זיו סקאסטט
מיר אליאן טיערער. נאר וויל סע איזו שווין באָלֶר שבת, ניב איך עס
DIR אָוּעָק פָּאָר וועלוואלעה.

מיידעלע : סאיין זיו טיער. כוּול איך געבן נאר צוֹאנְצִיךְ גראשן.

האצמאך : איזו קליאן מיידעלע און האט שווין איז גראיסן שכט זיך זיו דינגען.
נו, דערפֿאָר וועל איך DIR לאָן פָּאָר 25 גראשן און שטרעך אויס דיין
שווין הענטעלעה, לאַמִּיך דיר אַפְּצִילָן. (ער געטט אָרוֹס פָּוָן אַפְּדָלָע
נארלען און צוּילָט אָרְזִין אַין דער האָנט אַרְזִין) 1—2—3—4—5—
זאג מיר נאר, מיידעלע, וויפל ביסטו עס אָזּוּינָס אַינְגָּאנָן אלט, וואם
דו קענסט זיך שווין איזו גוט דינגען ?

מיידעלע : איך בין אלט דרייזן יאָר.

האצמאך : איזו ? דרייזן ? חער אַ מעשָׂה — דרייזן, פָּעָצָן, פָּמָצָן, זַעֲכָץָן,
אַכָּצָן, נַיְנָצָן, צוֹאנְצִיךְ.... אָזּוּ וויפל קען אלט זיין דיין טאטע זאל
לעבן, מיינסט איך קען אַים נישט, דעם טאטן דינען, וויפל איך ער
שווין אלט ?

מיידעלע : מײַן טאטע איז אלט אַ יאָר.... פִּינְה אָזּוּ דרייסיק.

האצמאך : זו געפֿעלט זיך איך, איך בעט איך ? אַירְדָּע יָאָרְן האט זיך פָּאָרְלִיקְנָט
און דעם טאטנס יָאָרְן וויל זיך אַוְיך פָּאָרְלִיקְעָנָען. דער טאטע אַירְדָּע
זאנט זיך, איז אלט אַ יאָרְפִּינְה אָזּוּ דרייסיק.... נַיְנָצָה, זועטט מִיךְ
נישט אַפְּנָאָרְן. אַיך ווּוִים, אָזּוּ דיין טאטע איזו שווין אלט אַ יאָרְ 40.—
41—42—43—44—5—6—7—8—9—50.. אָטּ קוּסְטָוּ מִיךְ
אָזּוּ, מיידעלע, וויפל יאָרְ מִינְסָטָו קָאָן איך אלט זיין מִיטְן קְלִינְגָּעָם
בערדעלע, הא ?
זיך זעכָץָק, יָאָרְ, יָאָרְ—61—62—63—64—65—66—67—68—69—

מיידעלע: איך ווים, אפשר פערץיך יאר.

האצמאך: (צעלאכט זיך) פערץיך, זאגט זי.... איך בין שווין אזי פאוואליע קרוב
ביזיע געלעבט אזי פול, זויפל מײַן זוידע האט געלעבט. כהאָב געהאט
א זוירן ע"ה האט ער געלעבט 125 יאר. יא, יא—125—126—127..
(ער צוילט אויר אפ ביז, 144) יא, מירדעלע, אט זענען מיר נאך איבער
געבלזון נאך פינט נאדלען. נא דיר זוי אזועק, איך וועל דיר פאר זוי
ニישט דעלענען. ערלעך? נא זיב אהער געלט אונ גיַיך אהיַים אונ
אונ גיב אכטונג, דו זאלסט גאנרנישט פֿאָרְלִירּוֹן, וואָרָן דֵּין מאמעשי
קָאָן נאך זאגן, אָז איך האָב דיר נישט ערלעך אָפְּגָעְצִילְט. (זַי גַּת אַיִם
געלאַט אַז גַּיְתַּ אַזְוּקָה.)

האצמאך: נו, קויפט זשע בנאמנות, איך זאג איך אָן לִיזְנֶות, ווער ס'זעט וועלן
טייער, זאל ברענען אופּן פֿיעַר. גַּלוּעֲרָנָעַ זַקְנְבָּעַנְדָּלָעַ, שְׁטָאַלְעָנָעַ..

א ייד: (צַו הַאֲצָמָאָכָן, ער פֿאָנְפָּעַט) לִיוּוֹנְטַהָּסְטָו?

האצמאך: נאך וואָס פָּאָר אָ לִיוּוֹנְטַהָּסְטָו! אָיר מענט איך ווינטשן אָזָא יָאָר, וואָס
פָּאָר אָ לִיוּוֹנְטַהָּסְטָו איך האָב.

ייד: אָנוֹ, לְאָמֵיך זַי נאָר אַנְקוֹן.

האצמאך: אָט, אָ אָיר זַעַט? (ער האָלַט די לִיוּוֹנְטַהָּסְטָו זַי עַלְעַבָּע
מַאְלָ דָוָרָה, קָעָרָת זַי אַיבָּעָר אַזְוּן זַי זַיְנָעַ העַבָּט, רַיְבָּט זַי עַלְעַבָּע
דָעַר הַאָנְטַחְרִין כְּדִי זַי צַו באַטְרָאָכָן, לְאָזָט האָצָמָאָךְ נִישְׁטָה) וואָס פֿרְעָגָסְטו
שָׁאָלָות, נְשָׁקָשָׁה, — סְאָזַי אָ גַּטְעַ לִיוּוֹנְטַהָּסְטָו. אָיר מענט איך ווינטשן
אָזָוִי לְאָגָג צַו לְעָבָן, וּוֹי לְאָגָג צַו לִיוּוֹנְטַהָּסְטָו קָעַן אַוְיסְהָאָלָטָן.

ייד: פֿאָרוּוָס זַשְׁעַ לְאָזָט אָיר זַי מַיר נִישְׁטָה אַנְקוֹן?

האצמאך: אָז אָיר דָאָרְפָּט גָּאנְרִישְׁטַקָּוּן. הַיִּסְטַּת אִיךְ אָפְּמָעָסְטוֹן אַזְוּן שְׁוּן.

ייד: וּוֹי טִיעַר זַשְׁעַ לִיוּוֹטָו די אַיְל?

האצמאך: ווּוִים אִיךְ, וואָס דָאָרְפָּט אָיר זַי דִינְגָעָן? — מַיר נִישְׁטָה, דִיר נִישְׁטָה,
הַיִּסְטַּת אָפְּשָׁנִיְּדָן.

ייד: נִיּוֹן, אָזָוִי קוֹיֶּף אִיךְ נִישְׁטָה. זַאג מַיר, וּוֹי טִיעַר לִיוּזְטָו אָן אַיְל?

האצמאך: אָ רַעַנְדָּל אַרְוִוָּת, אָ רַעַנְדָּל אַרְאָפָּה. סְוּעַט אִיךְ קָאָסְטוֹן אָ הַאָלְבָּן נִילָן אָז
איְלָ.

ייד: וואָס רַעַדְסָמוֹ, האָצָמָאָךְ? אָ הַאָלְבָּן נִילָן פָּאָר אָזָא פֿרָאָסְטָעָר לִיוּוֹנְטַהָּסְטָו?

הაצמאך : איך זאל אוזו דערלעבן אהיכימציגין צו מינען טעכטער, ווי סע קאסטט מיר אליאן טייער. איר וויסט דען אפנום, פונואנגען די לויוונט שטאמט ? איר האט געהרט פון די צויז גרויסע פאבריקאנטן, שאבּ ראייעויטש עט שוינדרלואן ? — דאס איזו זיער לויוונט. פארשטייט שווין ? איר מענט מיר גלוובן, ווען סאייז נישט ער בעט, ואלט איך אייך נישט געגעבן די אייל פאָר א גילן אפלו.

וילסט 25 גראַשן פאָר אָן אייל, מעגטמו מיר אָפֿמעטען.)
ייד : ניין, ניין, האצמאך. אוזו טיער קאָן איך דיר נישט צאָלן. אויבּ דו

האצמאך : נישט מער ווי דרייסיסק איילן ? נו, און אָז עס וועט אַיבּערבלויין עטלעבן איילן, וועט איר זוי דאָך אויך מסתמא צונעמען. בלעבן, סקומט צונז אָז אַ שטוב, דאס העמדעלע דעם קינד צו פאָריכטן, אַ פאָר הוויז צו פאָרלאטען, — הערטשע אומַן, אוזו ווי סאייז שווין שפֿעט און איך דאָרָפּ נאָך היינט גוּין לְכֹבֵד שבת אִין מְרֹחֶץ אַרְיוֹן, וויל אַיך אָפְשַׁנְיָין צו פֿערצִיש גראַשְׁן אָן אייל. (ער געט דעם מעטער און וויל אָנְהִיבּן מעטען.)

ייד : האסט נאָך אַ רְיבְּטִיקָע אַיְל, האצמאך ?

האצמאך : אַ שאָלה אַבְּיסִיל, אַ שְׁפָאָגָל נִיעַ, ערשות פֿון קלְיִיט אַרְוִים (ער מעט דַּי לְיִוּונַט אָזן צַיּוֹלַט) 1—2—3—4—5—6—7—8.... אָזִי, אַיז דאס אַ בִּיטָּעָר שְׁטִיקָל בְּרוּטִיט ! אַט אֽוֹזִי פְּלָאָגָן אַיך מִיד שְׂוִי, ווי אַיר וועט, אַ יְאָרָפּ עַרְצִין אַרְדָּעָר 15—16—17—18—19—20—21—22—23—24—25—26.... אַ חְוֹזָדָעַם, לְאָזֶט מִיד דַּעַר שְׁטִיקָל אַמְּטִיט נִישְׁתַּחֲוָן. ערשות נְעַכְּתָן האָבּ אַיך באָצָלָט 18 גִּילָּן מִיט 36—37—38—39—40.... אַיר וועט וויפְּלָס' אַיז דָּא, 40 אַיְלָן מִיט אַ האַלְבָּעָר. פָּאָר דַּעַר האַלְבָּעָר אַיְל רָעָבָן אַיך אַיר נִישְׁתַּחֲוָן.

ייד : נו, נו, לְיִוְן צֻנוֹנָה אָזֶן באָרְעָבָן, וויפְּלָס' סַע קְוָמָט דִּיר.

האצמאך : ווּאַס אַיז דָּא פְּאוֹזָן אֽוֹזִי פִּיל צו רַעֲכָעָנָן ? סַאיַז אַ פְּשׁוּטוּר חַשְׁבוֹן. פָּאָר 40 אַיְלָן מִיט אַ האַלְבָּעָר קְוָמָט מִיד 8 גִּילָּן מִיט 10 גְּרָאַשָּׁן, נאָר אַזְוִי ווי די האַלְבָּעָר אַיְל רָעָבָן אַיך נִישְׁתַּחֲוָן. קְוָמָט מִיד אַכְּטָן גִּילָּן. די לְיִוּונַט אַזְנִיט אַהֲרָע גַּעַלְתָּם, וויל אַיך מַזְוָּזָעָגִין.

ייד : (צָלָט אַים, געט דַּי לְיִוּונַט אַיז די הענט אַרְיוֹן) ווּאַס אַיז דָּאַס, האצמאך ? פָּאָרוּאַס אַיז עַפְּסָם די לְיִוּונַט אֽוֹזִי גַּרְינָן ?

האצמאך ? הערטסָוּ, אַט דאס אַיז דָּאַך טַאָקָע דַּעַר סִימָן פֿון אַ גַּטְעָר לְיִוּונַט. נו, גויט שווין, גויט גְּזַוְונְטָרְהִוִּיט, אַיר זאלט עס דערלעבן אַינְגִּיבָּן צו צַעַי.

דיום. און — ויברא משח, — האצטאר, שטעל פים ! (ער גויט אועעך.)
טירעלע קומט אן אויפן מארך, זינגענדיק דעם כיישאניגן. דער גאנצער
מארך חוויבט און אויפצולעבן אוונטהן רושם פונעם ניגון. בשעת זי זינגעט
געט איר אליקום ארטום דאס געלט פון דער קעשענע... נאכדרום זוי זי
האט אפגעזונגגען דעם ניגון, גויט זי צו צום קאב, דעם פארשטעלטן אליקום.)

מירעלע : ניט מיר א גוט פונט פלייש, אבער אן ביינער ! (דר עקיב וועגט איר
אָפַּנְגַּטְּ פְּלִיְּשָׁ. מִירָעַלְעָ וּוֹלְ בָּצָאַלְעָן, בָּמְעַרְקָתְּ אָזְזִיְּתָם נִישְׁתְּ קִיְּזָן
גָּעַלְעָט.)

קצב

(אליקום) : זואס זוכט אויה פריילין ?

מירעלע : אוי, פינצער איז מיר ! נאר דאס האט מיר געפעלט ! די שטיפמאמע
האט מיר מיטגעגעבן געלט איז מארך אריין אויף פלייש צו קויפן, האט
עם עמיינער בי מיר ארויסגעגעבעט. זואס טומט מען, זואס טומט
מען ? (זוי ציעוינט זיך. דער עלס שטעלט זיך ארטום איר, באָ
שראכט זיז) וויא איז מיר ! סאיין מיר שיין ליבערשט דער טויט. אידער
אהוימצונין צו דער שטיפמאמע אן געלט און אן פלייש ! יונן, בני
רחמניאו ! גוט מיר אן עצה ! (זוי זינגעט.)

אויה, איר יונן, בני רחמניאו.

א גוט הארץ איז דא בי איז,

בי איז זענען דא דינימ —

פסקנט, צי איז דאס גלייך ?

פאררוואס לאזט מען געוועטליכן דארט אײַנער

און אויף א יתומח קופט זיך נישט אום קיינער ?

אויה, איר יונן, בני רחמניאו, —

א גוט הארץ איז דא בי איז !

ווער איז דאס קינה,

פארבלאנדיזעט געווים.

עם בעט היילף א צינה, —

ווער וויסט, ווער זיז איז ?

אויה, איר יונן, בני רחמניאו,

א גוט הארץ איז דא בי איז,

געטט מיר זיז איז פאל אויפן פנים, —

נית מיר ערגעז איז דאָר.

כאר :

מירעלע :

אַחֲרִיכָּנוּ זָלְט אַיר מֵיךְ נִישְׁתְּ נִיזְׁטָן,
וּוֹיֶל דֵי שְׂטִיפְמָאַמע וּוֹעֶט דָּארְטָן טְוִיְּטָן!
אוֹי, אַיר יִידָן, בְּנֵי רְחַמְנִים,
אַ גָּוט הָאָרֶץ אוֹ דָא בֵּי אַיר!

בָּאָרֶץ וּוֹעֶר אַיר דָּאמֵס קִינְדָר? אַנְוֹ.

(בעת מירעלע זונגעט דעם לעצמן פערו, קומט אַרְוִוִים דֵי גָּאָבָע יַאֲכָנָע. זַי גַּוְיַּט
זו צו מירעלען.)

בָּאָבָע: וּוֹאָס וּוֹיְינְסְטוֹ, מִירְעַלְעָע?

מִירְעַלְעָע: נָאָרְנִישְׁט!

בָּאָבָע: וּוֹעֶמֶע בִּיסְטו? בִּיסְטָה אַ הָגָע, צַי נִיְּזָן? וּוֹי הַיְּסְטו?

מִירְעַלְעָע: אַיר הָיָם מַוְלָן.

בָּאָבָע: וּוֹאָס זְשָׁע וּצְסָטוֹ דָא אָנוֹ וּוֹיְינְסְטוֹ? הָאָסְטָה דָא עַלְטָעָרָן?

מִירְעַלְעָע: מִיְּזָן טָאָטָע אַיּוֹ עַרְגָּעָז פָּאָרְפָּאַלְן גַּעֲוָאָרָן אָנוֹ מִיְּזָן מַאֲכָע אַיּוֹ גַּעַשְׁטָאָרְבָּן.

בָּאָבָע: וּוֹי אַזְוִי הָאָסְטָה גַּהְהִיסְטָן דִּין מַאֲכָע?

מִירְעַלְעָע: שִׁיפְרָה הָאָסְטָה מַעַן זַי גַּעַרְוָן.

בָּאָבָע: שִׁיפְרָה, רֵ' יְוָהָנָנָס טָאָכְטָעָר — וּוֹי אַיּוֹ מִיר! אָנוֹ דַו בִּיסְטָה אַיר קִינְדָר?

וּוֹיְזָן מַוְמָעָן! וּוֹאָס טָוָסְטוֹ דָא אַזְוִי נַאֲקָעָט אָנוֹ בָּאָרוּוּסָם?

מִירְעַלְעָע: וּוֹאָס, אַיר וּזְעַט טִיְּנָע אַ מַוְמָע?

בָּאָבָע: וּוֹאָס, דֵי מַאֲכָע הָאָסְטָה דֵיר קִיּוּנָמָאַל נִישְׁטָט דָעָרְצְיוּלָט? דִּין מַאֲכָע מַיט
מִיְּזָן מַאֲכָע זַעַנְעָן גַּעֲוָוָן לְיִבְלָלְעָבָע גַּעַשְׁוּעָטָעָרְקִינְדָעָר. וּוֹאָס טָוָסְטוֹ
עַפְעָם, מִירְעַלְעָע? וּוֹאָס מַאֲכָטָם עַפְעָם דִּין מַאֲכָע אַוְרָאַמְצִיא?

מִירְעַלְעָע: כַּהְאָבָדָךְ אַיּוֹ שְׂיוֹן גַּעֲזָאָנָט, אָנוֹ מִיְּזָן מַאֲכָע אַיּוֹ פָּאָרְשָׁוּוֹנְדָן אָנוֹ מַעַן
וּוֹיְסְטָן נִישְׁטָט וּוּ... . . .

בָּאָבָע: אַהָא, אַהָא! . . .

מִירְעַלְעָע: אָנוֹ אַיּוֹ בֵּין גַּעַלְבִּין בֵּין אַ שְׂטִיפְמָאַמע. זַי שְׁלָאָגָט מֵיךְ. זַי חַרְגָּעָט מֵיךְ.
אָסְטָה זַי מֵיךְ גַּעַשְׁקָט קוֹיְפָן פְּלִישָׁ אַיּוֹ מַאֲרָקָה, הָאָב אַיּוֹ מַרְוָאָה
אַחֲרִיכָּנוּ, וּוֹיֶל מַעַן הָאָסְטָה בֵּין מִיר אַרְוִיסְגַּעַנְגָּבָעָט דָּאמֵס גַּעַלְט.

בָּאָבָע: וּוֹאָס? אַ שְׂטִיפְמָאַמע? וּוֹי אַיּוֹ מִיר, פִּינְסְטָעָר אַיּוֹ מִיר! אַזְוִי נַאֲקָעָט...
וּוֹיְזָן מִיר, דַו קַעַנְסְטָדָךְ נַאָךְ אַזְוִי פָּאָרְפָּוּרְן וּוֹעָרָן. אָנוֹ אַ שְׁאָלָעָבָל.

קומ אן, און שיך אויך... וויז איז דיזן טאטען, מומען ! (זו נעמת ארויט פון אונטערן שאל א פאר אלטען שקראבעס) נא,نعم. מז דערוויל אן. כהאכ זוי ערשות געקופט אויפן מארכ. — און קומ צו מיר אהיים, וועסט זיך אביסל אנווארעמען בי מיר. דערנאנך וועל איך דיך אפפינן אהיים. דארט וועל איך זיך שוין אפרעכגען מיט דער שיטפמאמען מיט דינגער. (זו נעמת פון זיך אראפ דעם שאן און גיט אום מירעלען) נא, מז אן דעם שאל, זאלסט דערוויל נישט פארפוריין וווערן און קומ שוין מיט מיר אהיים. א וויתטיך דער מומען דינגער. (זוי גיונן בידיע אוועק.)

עולם : קויפט, קויפט, קוניים א.א.ז.

(אונמייטן געיזנונג הויבט אן צו שיטן א שני. א מיל מענטשן הויבן אן צו לויפן אהין און אעהר, איבערן מארכ, כדי זיך צו דערווארטען. בעת זוי זינגען פאלט דער פארהאגן).

צוווית בילד — ביז אצטאנן איז שטוב.

(האצמאך ליגט אויפן טאפעשאן און שלאפעט. מוזוק שפוייל שטoil. האצטאנן חלומט זיך, ער זעט פארשידענע בילדער. דאס ערשות באוויז זיך אים זיין געשטארבן זויבט מיט א וואלגערהאלך איז האנט.)

זויב : האצמאך, דערקענטט מיך ?

האצמאך : ביילע, דו ביסט עס.... איך זאל איז זיין געזונט, ווי דו ביסט עס, ביילע !

זויב : יא. איך בין עס ביילע, דיזן זויב ביילע, און איך בין געקומען צו דיך צו נאסט פון יונער וועלט.

האצמאך : מיט א וואלגערהאלץ ! צו וואס דארפנסטו עס, ביילעשי, א וואלגערהאלץ ?
זויב : קומ אים נאר אן, ווי ער מאכט זיך טאמוואטאע.... דו וויסט שוין צו וואס איך דארף דעם וואלגערהאלץ. איך דארף אים, כדי דיך צו דערמאנע....

האצמאך : וואס, ביילעשי ? וואס דארפנסטו מיך דערמאנע ?
זויב : איזדו האסט דריי דערוואקסגען טעכטער, און איז מען דארף זוי פאר זארגן. גערענק, האצמאך, איזדו בייזט א טאטע....

האצמאך : איך געדענք, איך געדענք, ביילע קרוין.... זעסט דאך, אז איך טו,
וואס איך קען. איך לוייף אויף די ירידים, איך האנדל, איך שווינדל,
איך טו אלצדינג, וואס איך קען.... נאר סאיו נישטא קיין מול.

ביילע : מזל, זאגסטו, האצמאך, (זו חוויבט אויף דעם וואלגעראהאלץ) איך וויל פון
גארנישט נישט וויסן ! געדענք, האצמאך, האסת דריי מעכטער, מען
דארכ ווי פארזאָרגן.... טה, וואס דו ווילסט — שווינדל, גנבע ראָז
בעוע, — אַבער די מעכטער פארזאָרג מיר, אז נישט (זו טראָשעט אים
מייטן וואלגעראהאלץ. און פֿאָרְשׂוּוֹנְדֶּט. האצמאך שלאָפְט וויטער. די טזוק
שפילט. אַ צוּוּוֹטָע גַּעֲשָׁתָלָש בְּאוּוֹיּוֹת זיך פֿאָר אִים, דאס מְיוֹדָעָל, וואס
חאָט גַּעֲקִוִּיפְט נְאָדְלָעָן אֵין מַאְרָק).

מיידעלע : האצמאך !

האצמאך : הא, וווער ביסט ?

מיידעלע : דערקענסט מיך נישט, האצמאך !

האצמאך : יא... ניון... דאס חייסט איז איך וויל....

מיידעלע : וואס פֿלְאָנְטָרְסְּטו מִיט דָּעַר צוֹנוֹן, האצמאך ? דאס בין איך דאס מייד
דעלאָ, וואס האט ביוי דיר גַּעֲקִוִּיפְט נְאָדְלָעָן אֵין מַאְרָק.

האצמאך : אהא. אהא. ב'דרמאן זיך. ב'דרמאן זיך. פריטיק אויפְּן מאָרָק, וווען
ס'איו גַּעֲגָנְגָעָן דָּעַר גְּרוּסְעָר שניִי.... וואס וועו ווילסטו, מיידעלע ?

מיידעלע : האצמאך, פֿאָרוּוֹאָס והאסט מיך אָפְגַּעַנְאָרָט ? דו וויסט, או די מאָכָע
האט מיך גַּעֲשָׁלָאנְן. זי האט גַּעֲמִינְט, אז איך האב פֿאָרְלוּיְרָן נְאָדְלָעָן
און צומ סוף האסט מיך אָפְגַּעַנְאָרָט.... פֿאָרוּוֹאָס ?

האצמאך : פֿאָרוּוֹאָס.... דערפְּאָר, וואס איך בין אַ יה, אַ שלְמוֹל, וויל כהאָכ
דרוי דערוּאָקְסְּעָנָע טעכטער. און מען גַּעֲטְרוּיט מיר נישט קיין סְחוּרָה
אויף באָרג.

מיידעלע : האצמאך, ווועט מיך שוין מעד נישט אָפְגַּעַנְאָרָן, אז כוועָל ביוי דיר קוּטָן
נְאָדְלָעָן ?

האצמאך : ניון ! ..

(דאס מיידעלע פֿאָרְשׂוּוֹנְדֶּט. דָעַר פֿאָנְפְּעוּוֹאָטָעָר זיך בְּאוּוֹיּוֹת זיך מִיטָּן שְׁמִיקָּל
ליוונְט אֵין דָעַר האָגָּט).

יד : האצמאך, וויסט וווער איך בין ?

האצמאך : וואס הייסט ווער ? אַ זיך מיט אַ באָרה, ווי אַלע יידן . . . און מיט אַ פֿעְקֵל אַין דער האַנט . . . גַּאנַר וואס סָאיַו פֿאַראָן אַין דעם פֿעְקֵל, וויים אַיך נישט.

ייד : ווייסט נישט, האצמאך ? דערקענסט עס נישט ? אויב אַזּוּ, וועל אַיך דיר זאגן : אַין דעם פֿעְקֵל אַיז דאַ לִיוֹוֹנֶט . . . דִּין לִיוֹוֹנֶט . . . אַט די לִיוֹוֹנֶט, וואס אַיך האָב בַּיִ אַיְנְגַּהֲאַנדְלַט פֿרְיוּתִיך אַוְיפָּן מַארְקַ.

האצמאך : זאל אַיך וויל באַקְומָעַן, פֿעְטָעַר. וואס ווע ווילט אויר אַיצְטְּ פָּונְ מִיר ?
ייד : כהאָב דיר צְרוּדִיקְגַּעְבָּרָאַכְט דַּי לִיוֹוֹנֶט, האצמאך. האַסְטַּט מִיד אַפְּגַּעַנְאַרְט, האצמאך. נאַ ווע דיר צְרוּדִיק דַּי סְחוֹרָה, האצמאך, אַון נִיב ווע מִיר צְרוּדִיק דַּאַם גַּעַלְט, האצמאך.

האצמאך : אַין חִלּוֹם האַנְדָּל אַיך נישט, פֿעְטָעַר. נַעַמְתָ אַיך דַּאַם פֿעְקֵל אַון גַּיִיט אַיך גַּעַוּנְטַעַרְהִיּוּט.

ייד : וואס הייסט דו הַוִּיסְט מִיר גַּוְיִן, האצמאך ? וואס מִינְיסְטּו, סָאיַו חַפְּקָר אַ וועַלְט, האצמאך ? נַעַמְתָ אַון צְיוֹלָסְטַּט דַּי יָאָרָן, אַנְשַׁטָּט אַזּוּ פִּיל אַיְולַן לִיוֹוֹנֶט, האצמאך ?

האצמאך : כהאָב אַיך שווין אַיְנְמָאַל גַּעַזְגָּט, אַז אַין חִלּוֹם האַנְדָּל אַיך נישט. אויב אָיר האָט טַעַנְתָ, קָוָמָט אַוְיפָּן מַארְקַ. אַיצְטְּ גַּיִיט אַיך, גַּיִיט גַּעַד גַּוְנְטַעַרְהִיּוּט.

ייד : כְּבִין אַוְמִישָׁנָע גַּעַקְוּמָע צַו דַּיְר אַין חִלּוֹם, וויל אַיך וויים. אַז אַין חִלּוֹם בִּיסְטּו נַאֲך עַרְלָעַד, האצמאך. גַּעַדְעַנְק וועג, אַז אַיך וועל קָוָמָען אַוְיפָּן מַארְקַ, האצמאך

האצמאך : בְּיוּוֹסְ שְׂוִין, בְּיוּוֹסְ שְׂוִין, דָּעַרְוּוֹיל נַעַמְתָ אַיך דַּאַם פֿעְקֵל אַון גַּיִיט אַיך גַּעַוּנְטַעַרְהִיּוּט ! . . .
(דער פֿאַנְפְּטוּוֹו אַטְמָעַר יַד נַעַמְתָ דַּאַם פֿעְקֵל אַון פֿאַרְשָׁוּוֹנְדָט, האצמאך שְׁלַאַפְּט ווּוּטָעַר. דַּי מַזְוִיק שְׁפִּילְטַ, סְלִיכְטִיקְט זְזַק אָוִיסְ דַּי גַּעַשְׁפָּלְטַ פָּונְ מַירְעַלְעַן.)

מִירְעַלְעַ : האצמאך ! דַּי הַעֲרָסְטּו, האצמאך ?

האצמאך : אַיך חָעָר אַון אַיך ווע . . . עַפְּעַס בִּיסְטּו מִיר קַעַנְטָלָעַד, נַאֲך ווּבְ'הַאָב דַּיְר גַּעַזְגָּט, גַּעַדְעַנְק אַיך נישט.

מִירְעַלְעַ : דַּאַם בֵּין אַיך, מִירְעַלְעַ, דַּעַם גַּבְּירַ רְבָּ אַוְרָאַמְצִיעַס טְאַכְּטָעַר מִירְעַלְעַ.

האצמאך : (פְּרַוְילָעַד) אוֹי, מִירְעַלְעַ ! וּוּ בִיסְטּו עַס פֿאַרְפָּאַלְן גַּעַוְוָרְן ? דַּי גַּאנְצָע שְׁטָמָט וּדְעַט דַּאַך וּוּגָנָן דַּעַם. קָודָם אַיז דִּין טָאַטָּע פֿאַרְשָׁוּוֹנוֹדוֹ אַז דַּעַרְגָּאַך דַּו

מירעלע: הער אויס, האצמאך. בועל דיר אלץ זאנן, נאר דו מוזט מיר צווארן,
או עס ווועט בליבבן אַ סוד.

האצמאך: פתח שין—שא!

מירעלע: איצט ווים איך אלץ. די בישוף-טאגערין, די באבע יאנגע, האט פאר
בישופט מיין טאטן. ער וואנגט אדרם ווי א בעטלער איבער דער ווועלט.

האצמאך: פארוואס האט זוי אום פארכישופט?

מירעלע: דערפאלר וויל מיין טאטע האט מיך איסיגעלערנט דעם בישופינגן.

האצמאך: און מיט דיר, וואס איז געשן, מירעלע?

מירעלע: מיך האט זיך פארנארט.. באהאלטן...דו...דו האצמאך...דו מיזט מיך
פון איר באפריען....

האצמאך: איך, מירעלע?

מירעלע: יא, דו האצמאך...זיך מיך איבער דער וועלט...און זו וועסט מיך
געפינגען ווועל איך דיך איסיגעלערנט דעם בישופינגן און זו מיר וועלן
דערנארט געפינגען דעם טאטן מײינעם, וועסטו פארשפאלרן מער צו
שווינדלען. געדענען, האצמאך! (זו זונגעם דעם בישופינגן און פאר
שווינדן. האצמאך כאפט זיך אויף, ריבט זיך אום די אויגן.)

האצמאך: אַ חלום.. אַ חלום... (ער וויל זיך דערמאנגען דעם בישופינגן) ניין, איך
קען זיך נישט דערמאנגען דעם ניגון... די בישופ-טאגערין האט
פארכישופט רב אַוּרָאַמְצִיעַן.. פארנארט מירעלען.. בועל זי געפינגען,
זאל מיין נאמען נישט הייסן האצמאך.. אַכְבָּעֶר געדענען, מירעלע, דו
האסט מיר צונעוואָט, זו זועט מיך איסיגעלערנט דעם בישופינגן...
(ער כאפט אויף זיך דאס רעל) קינדרע, וו זענט איר ערגעץ, קינדרע?!

(די טעכטער לויפן אַרְיוֹן.)

איינע: וואס איז, טאטעמי?

צוויטע: וו גויסטו, טאטעמי?

דריטע: וואס ביסטו איז זעטראָגן, טאטעמי?

האצמאך: פרענט נישט, קינדרע, פרענט נישט. סועט זיין גוט. איך גוי איצט
אוועק און אויב איך ווועל איז זיך צויק קומען, ואַלט איר גאר
ニישט איבערקלערן.

טעכטער: וו, וו, וו גויסטו, טאטעמי?

האצמאך : פאיו דערזוויל אַ סוד... און דער סוד האט אַ ניגונ... אַ סוד מיט אַ ניגונ...
קינדרער... אַיר פֿאָרְשְׁטִיט ?

טעכטער : ניין, מיר פֿאָרְשְׁטִיעַן נישט.

האצמאך : וועט אַיר פֿאָרְשְׁטִין שפֿעטער... אַ גוֹטֵן טָאגֵן, קִינְדְּרֶעֶר ! (ער כאָפֶט דאס
קעסְטָל מיט סְתָוָת אָוָן לוֹטֶט אָרוֹם. די טעכטער בלוייבן שטיין פֿאָרוֹנוֹנְדְּרָט,
שטרעken אוֹיס דַי הענט) טָא....טָא....טָאַטְּעַשְׁי ! ! !

דרוּט בִּילְד — בְּיוֹ דָעַר כִּישׁוּפִים אֲכֻבָּרִין.

(דאָס צִוְמָעָר בַּיִו דָעַר כִּישׁוּפִים אֲכֻבָּרִין. אַינְגִּיטָּן שְׂטוּב שְׂטִיחַ דָעַר כִּישׁוּפִים
שְׁפִיגָּל, אַרוֹם דָעַם כִּישׁוּפִים קְעַלְלָה זָוִצָּן דַי כִּישׁוּפִים יְוִידָלָעָר. זָוִי זָוְגָעָן:
„גּוֹבָעָר, גּוֹבָעָר, זָוִי אַ וּוּבָעָר“ א.א.ו.ו.)

ערְשְׁטָע : די באָבָע יַאֲכְנָעַ זָוָמֵט זָוָךְ עַס הַיִינָט אַבְּיַסְלַן. וּוּ אַ שְׁטִינְגָעַר קָעָן זָוִי זָוִי ?

צְוּוִיְתָע : אָז זָוִי רָוָט נִוְשָׁט קִיְּין אַיִּין מִינּוֹת. אָט פְּלִיטַן זָוִי אַרְיָין זָוִי אַ וּוּבָעָר,
קָעָרְטָל אַלְצָדְגָּנָן אַיְבָּעָר מִיטָּעַם קָאָפָּ אַרְאָפָּ אָוָן מִיטָּעַם דַי פִּים אָרוֹת.
אָוָן אָזָוִי זָוִי שְׁוִין וּוּדְעָר עַרְגָּעַץ, וּוּ דָעַר שְׁוּוֹאַרְצָעָר פֿעַפְעָר וּוּאַקְסָטָן...

דרוּטָע : אַיךְ וּוּלְלָא אַיךְ זָאנָן אַ סּוֹה, מִיְדָלָעָר. אַיךְ בֵּין שְׁוִין בַּיִו דָעַר כִּישׁוּפִים
אֲכֻבָּרִין אַ הַיְשָׁב בַּיְסָל יָאָרָן. אַ צְעַטְרָגְּנָעַן מַכְשָׁפָה אַיִּז זָוִי פָּזָן תְּמִיד
אָז גָּעוּעָן. נַאֲר אָזָוִי צְעַטְרָאָן וּוּ אַצְּנָה, הַאֲבָא אַיךְ זָוִי נַאֲר שִׁינְמָאָל
נִשְׁתָּמָעַן... .

וּוּאָס קָעָן דָאָס זָוִי ? עַפְעַס מַזְוַי דַא זָוִי ..

דרוּטָע : אַוּוֹדָאִי אַיִּז עַפְעַס דַא אַ זָאָךְ דַאָבָיִי. אָוָן אַזְוִיב כַּהֲאָב קִיְּין טָעוֹת נִשְׁטָן,
אַיִּז עַס אַלְצָן דָעַר כִּישׁוּפִין-גִּינוֹן.

צְוּוִיְתָע : דָאָס הַיִסְטָן, זָוִי קָעָן נַאֲר אַלְצָן נִשְׁתָּמָעַן מַוחְלָל זָוִי אָט דָעַם אַמְרָאוֹוּצִיעַן,
פֿאָרוֹוָאָס עַר הַאֲט אַוְיָסְגָּעַבָּן דָעַם כִּישׁוּפִין-גִּינוֹן ?

ערְשְׁטָע : אַיִּם, רַב אַוּרָאַמְצִיעַן, הַאֲט זָוִי דַאָךְ שְׁוֹן בַּאַשְׁטְרָאָפָט. וּוּאָס וּשְׁעַ זָוִיל
זָוִי נַאֲר ?

דרוּטָע : נַה אָוָן מִירָעַלְעָ ? אַיר הַאֲט פֿאָרְנָעָט אַיִּן מִירָעַלְעָ ?
ערְשְׁטָע : מִירָעַלְעָן הַאֲט זָוִי דַאָךְ שְׁוֹן אַוְיָד פֿאָרְנָאָרָט אָוָן זָוִי פֿאָרְשְׁלָאָסָן אַיִּר
סְעַקְרָעַטָּנָעָם צִימָעָר.

- דריטע :** פארנאלט און פארישלאסן — אבער פאר דער באבע יאכנע איז דאס נאך אַ צוֹּ קְלִינְיָן שְׁטוֹרָאָפֶן . . .
- צוויטע :** וואס זשע דען וויל זי ?
- דריטע :** ווערד קען עס וויסן ? זי האט איזוי פיל סודות, די באבע יאכנע.
- צוויטע :** וויסט איר וואס, מײַידלען, איזוי ווי באבע יאכנע איז נישטא, לאמיר אויפמאכן דאס סעקרעטען צימער און איבטל אַרוּסְנָעָמָעָן מירעלען, ואל זי אונז עפעם דערציזילן.
- ערשתע :** און אָזִ די באבע יאכנע וועט זיך דערוויסן ?
- צוויטע :** נאָר אַוִיפָּאַיִין רַעֲגַלְעָן... אַיִין רַגְעַלְעָן . . . די באבע יאכנע וועט גַּרְנִישָׁת זאנן, לאמיר זי אַרְאָפְּבָּרִינְגָּעָן . . . אַיְבָּרִיכָּנָם, קִיְּנָעָר וועט אַיר גַּרְנִישָׁת דערציזילן.
- דריטע :** אַבָּעָר נאָר אַוִיפָּאַיִין רַעֲגַלְעָן ? . . . אַיר הַעֲרָת, מֵיְהָלָעָן, אַיךְ האָבָּמָּוָר אַזְּפָּעָן מיט דער באבע יאכנען, זי, אָז זי האט אַוִיפָּעָמִיצָן אַהֲרֹן . . .
- (זי געט אַדוֹים דעם סעקרעטען שליל פון אַ שׂוֹפְּלָא, ענט אַוִיפָּעָמִיצָן טעקרעטען צימער און מירעלע קומט אַרוֹום).
- מירעלע :** ווּ בֵּין אַיךְ ? ווּהָיוּ פִּרְט אַיר מֵיק ? וואס ווילט אַיר פון מֵיר ?
- ערשתע :** האָבָּמָּוָר קִיְּן מָוָרָא, מֵיְהָלָעָן, מֵיר ווּעָלָן דֵּיר קִיְּן שׂוּכְּטָס נִשְׁתָּטוּן.
- צוויטע :** זעַזְדַּק צוֹוִישָׁן אָנוּ אַנְדִּיעָר, מֵיְהָלָעָן, אַזְּנָעָמָן עַפְעָם.
- דריטע :** אָזָן זִינְגָּן אָנוּ עַפְעָם . . . דָעַם בִּישְׁוֹפְּ-נִיגְּנוּ ! ! !
- אלע :** יָא, יָא, מֵיְהָלָעָן, זִינְגָּן אָנוּ דָעַם בִּישְׁוֹפְּ-נִיגְּנוּ !
- מירעלע :** דָעַם בִּישְׁוֹפְּ-נִיגְּנוּ ? אַוִיכָּב אַיר וועט מֵיר זאנן, וואס די בִּישְׁוֹפְּ-מַאֲכָרִין ווּלְמַיט מֵיר טָן, ווּלְאַיךְ אַיךְ זִינְגָּן דָעַם בִּישְׁוֹפְּ-נִיגְּנוּ.
- ערשתע :** מֵיר ווּוִיסְן דָעַן, מֵיְהָלָעָן ?
- צוויטע :** די באבע יאכנע דערציזילט אָנוּ דָעַן ?
- דריטע :** אַוִי, ווען מֵיר ווּאַלְטָן גַּעֲוָוָסָט, וואס די באבע יאכנע קְלָעָרט . . . מֵיר ווּוִיסְן אַבָּעָר אַ פִּיגְגָּן . . .
- מירעלע :** ווּלְאַיךְ נִשְׁתָּטוּן זִינְגָּן.

דריטע: און אויב מיר וועלן דיר וויזון דיזן טאטעשין....דו זעטט, אט דא אין
כישוף-שפיגל, וועלן מיר דיר וויזון דיזן טאטעשין....

מירעלע: (פרויולעך) וויזוט מיר אים, איך וועל איך דערפֿאָר זינגען, וויפֿל איר
ווילט אליין.

מיידלעך: קודם זינגען, מירעלע, דערנאנך וועלן מיר דיר אים וויזון.

מירעלע: מהאָב שווין אַזְוֵי לאָנג נישט געוען מײַן טאָטֶן....וויזוט מיר אים אין
כישוף-שפיגל. כוועל עס אַיְיךְ קוינמאָל נישט פֿאָרגעטען. כוועל אַיְיךְ
זינגען דעם כישופֿיניגון בּֿיְתְּמָאָג אָון בּֿיְנָאָכָּת, וווען אַיר ווועט נָאָר וועלן.

ערשטע: אַזְוֵי בּֿעָט אַזְוֵי, לאָמֵר אַיר וויזון.

צוויטע: זִי אַזְוֵא שִׁינְעָן!

דריטע: אַזְוֵא ווילע!

(זִי גִּיעָז צָו צָו כִּישׁוֹפֿ-שְׁפִיגָּל אָון זָאגָן דעם שְׁפָרוֹךְ.)

כישוף-שפיגל,

כישוף אָוִיס,

אלטער בעטלער —

קָוָם אַרְוִוִּים!

אוֹוָה אַ רְגָעַ,

איינער בלויין, —

קָוָם אַרְוִוִּים!

(דער שפיגל וווערט ליכטיק. רב אַוּרָאַמְצִיעַ באַוּוּזֶת זִיךְ אֶלְס בעטלער מיטן

שטעקוּן אָון דער שְׁאָרְבָּעַ.)

מירעלע: ס'איַן ער, ס'איַן ער....זִי ער זעט אַוִים!!!

(דער שפיגל פֿאָרְלָעַשְׂטַז זִיךְ מירעלע שְׁפִיגָּת צַעֲשָׂוּמָלֶט. די מיידלעך רינגען

זִי אַרְוּם.)

ערשטע: נָה, מירעלע, דַו האָסְט גַּעֲזָעָן?

מירעלע: (קְוִימְקִיּוּם) יְאָה.

צוויטע: אַיצְט, מירעלע, האָלֶט ווֹאָרט אָון זִינְגַּן.

דריטע: זִינְגַּן דעם כִּישׁוֹפֿ-ינִיגָּן.

(אלע זעטן זִיךְ אַרְוּם אַיר. מירעלע זונגען דעם כִּישׁוֹפֿ-ינִיגָּן. די בּֿינְעַן וווערט
בְּאַלוּוּבְּטָן בלוי.)

האצמאך : (קלאפט איז טיר) עפנט, עפנט !

(די מידלעך ווערן צעטומלאט. זוי געמען מירעלען בי דער האנט. פירן זי צוריק אריין איז טערערעגעט צימער. פארשליסן די טיר.)

האצמאך : מאכט אויפֿ מאכט אויפֿ !

מיידלעך : ווער קלאפט עם דארט ?

האצמאך : עפנט, וועט איר זען האצמאן מיט די בײינער.

מיידלעך : די באבע יאנגע איז נישטא.

האצמאך : וואם גויט מיך אן די באבע יאנגע ? אבי איר זעט דא, מיידלעך, איז שווי גוט.

מיידלעך : וואם ווילט איר ?

האצמאך : כ'ויל, איר זאלט מיר אפטון א כישות. מיאן וויב בײילע זאל מיר מעדר נישט קומען צו חלום. און אויב זי וועט שווין יא קומען, זאל זי נישט מיטנעמען דעם וואלנערחהאלז.... איר וויסט שווין וואם איך וויל, מיידלעך ?

ערשטע : ניין, דאס קענען מיר נישט. זאג, וואם דו ווילסט.

האצמאך : כ'וואלט געוואלט מיידלעך, איר זאלט מיר אפטון א כישות, איז איז אבעקעלע נאדרלען זאלן זיין איזופיל, וויל מען דארת, איך זאל פארט שפראן אפצענארן קליינע מיידלעך, וואם קומען צו מיר קויפן. און צויזיטנס וואלט איך געוואלט, איז א שטיקל ליוונט זאל זיך ציען און ציען, ב'זאל פארשפראן אפצענארן יידן, פאנגען אונטערן נאו און די יידן זאלן פארשפראן צו מיר צו קומען און מיר אונפאנגען א פולן חלום....

צווויטע : יא, דאס קענען מיר. נאר צום ערשותן מווין מיר איך פארבינדן די אויגן.

(זוי רופט צו נאך א מידל. זוי גיונע צווצמען ארוים און פארבינדן אים די אויגן.)

האצמאך : מעג איך מיר מיטנעמען דאס קעסטעלע מיט סחרה ? איך האב מורה, איך זאלט מיר נישט אפטון אוזא כישוף, איז זאל מיר נישט בליבן קיין איזן זאקנבענדל.

מיידלעך : נישקעה, נישקעה, האט קיין מורה נישט.... (זוי פירן אים אריין פארבונגעראהייט).

האצמאך: (מצטט עלילבע שפאנ מוט מורא) אוי, אוי ! וויהין פירט איר מיך ! איר וויסט, איז איך הויב שווין איז מורה צו האבן. (זוי פירן אום וויטער) שטיטט, שטיטט, מיר דאכט זיך, איז די ערַד הויבט זיך איז שפאלטן אונגעער מיר.... הערטט מיך שווין אויף צו פירן. ב'האכ דריינ דער וואקסענע טעכטער.... אײינע האט נישט קיין שיך, די צויזייטה האט נישט קיין קליעה, די דראטעה האט נישט קיין חתן.

מיידלעך: האב נאר נישט קיון מורה, וווארט, אט וועלן מיר דיר אויפֿכִינְדָּן די אונגן, וועסטו זען וווע דו ביסט.... (זויו ביינדן איזס אויף די אונגן, ער דערעשט די פֿאַרשִׂידֶגעָן בִּילְדֶּשֶׁר אָנוֹ ווערט דערשָׁראָפָּן.)

האצמאך: (מיוט א געשרוי) טפַּה ווֹ בֵּין אוֹר דָּא אֲרִינְגְּנֶעֶפֶּאָלָן? צוּוִישׁוּ שְׁלַׂאנְגְּנָעַן אָנוֹ עַקְרִישׁן.... (ער פָּאַטְשָׁשׁ מִוּט דָּעַר פָּאַלְעַ אַיְבָּר דַּי בְּוֹלְדָּעַר) אָחוֹשׁ!
אָחוֹשׁ! קְלִיפּוֹת! (ער ווֹזִיזֶת אַוִּיפּ דַּי שְׁלַׂאנְגְּנָעַן) קָוָם אָנוֹ אָמוֹלִי! ער קָעָן
מִיךְ נָאָךְ אִינְשְׁלִינְגְּנָעַן צְוֹזְעָמָעַן מִיטָּן קְעַסְטָלָעַלְעַ סְחוֹרָה.... אָירְךְ בֵּין אוֹר
שָׁוֹן מְוחָל, גּוֹיט אִירְךְ שְׁוֹן, גּוֹיט מִיטְ אִיעָרְ בִּישָׁוֹת. בְּצָאָרָף שְׁוֹן
נִישְׁטָן.... דָּאָס הַיִּסְטָן, אִירְךְ דָּאָרָף יְאָ, נָאָר טָאָקָעָן אַמְּתָן בִּישָׁוֹת....

ערשותע: וואם פאר א כישוף דארפנסטו, האצמאָר?

האצמאך: כ'וויל איר זאלט מיר זאנן, וו מירעלע די יתומה געפינט זיך.

צוויתם: צו וואם דארפטו זי האבן, האצמאך?

האטמאך : גאנרנישט, זי אויז מיר שוליך געלביבן פאר צוויי פאר זאכן און איין זאנקגענדל, וויל איך זי זאל מיר באצאלן דעם חוב.

אלע: ...כא, כא, כא!

ההצמאד: וואס לאכט אירז, וואס? כייזל איזוי געונט זיין מיט איזיד אינאיינעם.
— צוויי פאר ואקון אונן אוין ואקנבענד.

ערשותע: וויסטו! וואס ב'וואל דיר זאגן, האצמאך? וו מיידעלע איז, וויסן מיר נישט, און אויב מיר וויסטן אפילאָה טאָרָן מיר נישט זאגן, נאָר אויב דו ווילסטס זי זען, קענען מיר זי דיר וויזן.

האצמאך: כ'ח'אכ פון פריער געווווטט, איז דו ביסט אַ וויל מײידל. וויז זשע ז
מיר טאכען. איזוי ווי מירעלע וועט מיך נאָר דערזען, וועט זי זיך תיכא
דערמאגען, איז זי איז מיר שולדייך פֿאָר צוּוֹי פֿאָר זָקָן. אונן איין זאָקָן
בענדן.

צוויתע: וואם וועסטו געבן פָּרָן ווַיְזֹן, האצמאָך?

האצמאך: דיר? אַ טוֹזֶזָקָן, גְּרִינָעַ, גַּעֲלָעַ, רְוִיטָעַ, בְּלָאָעַ, — פָּוּן אַלְעָרְלַיְוּןָאַלְיְוָן.

ערשטע : און מיר ?

האצמאך : דיר ? — א טערקישן שאַל. די טערקישע מלוכה האט עס בי מיר פאָרוועצט. איי, א שיענע, די טערקישע מלכה, נאָר א קבצנטע, נישט פאָר אַייך געדאָכט. אַחוויז דער גילדערנער קרוין מיטן גילדערנעם טראָן, פאָרמאנָגט זו גאנְרניישט....

דרויטע : און מיר, וואָס ווועסטו געבען, האצמאך ?

האצמאך : דיר ? א לֵיטער פּוֹינְגְ-מיַלְך. דו האסט דאָך לִיב פּוֹיגְלְ-מיַלְך, קעצעעלע ? אלע : גוט, האצמאך ! אַבער זע, האַלט וואָרט.

האצמאך : אָז האצמאך זאנְט, אַיז.... גּוֹזָאנְט.

ערשטע : אַיצְט שטעל דִּיך אָוועַק פֿאָרֶן שְׁפִינְגְ, האצמאך. אָט אַזְוִי.... דָּאס קעטעןעלע לאָוַו אָוִיפְ דָּער עַד.... האָב נִישְׁת קִין מָוָא.

האצמאך : ווער האָט מָוָא, ווער ? נאָר אַיך מִוְין, אָז סְעוּט זַיִן בעמער, אָז אַיך וועל עס האַלטן, אַיך פָּאַרְשְׁטִיט ?

צוויטע : מיר פָּאַרְשְׁטִיט�וּן. אַבער בעמער אַיז, אָז דָו. ווועסט עס אָוועַקְשְׁטָעלְן אַיצְט, — הָעָר ווָאָס אַיך וועל דִּיך זָאנְט. אָט דָא אַין כִּישְׁפִּיכְלָגְל, וועט זוּר פָּאָר דִּיך בָּאוּזְיַוְן מִירעַלְעַד. דו גִּיב אַבער אַכְטָוָנָג אָוָן רָעַד נִישְׁת אַרְוִוִּים קִין אַיזְוִוִּין וואָרט אַפְּילָו, קוּם רָעַדְטוֹ אַרְוִוִּים אַיזְוִוִּין וואָרט, פָּאַשְׁוּוֹינְדָט זַי באַלְד.

האצמאך : כ'הָאָב גַּעֲהָעַרְתָּ, כ'הָאָב גַּעֲהָעַרְתָּ. לְאַמְּיק שְׂוִין זַעַן, ווָאָס אַיך הָעָר.

(די מיידעלע גויען צו צום שְׁפִיגְל אָוָן זַגְּן דָעַם שְׁפָרוֹד.)

מיידעלע :

כִּישְׁפִּיכְלָגְל,
כִּישְׁפִּיכְלָגְל,
מיַרְעַלְעַד, מִירַעַלְעַד,
קוּם אַרְוִוִּים
אוֹיפְ אַיזְוִוִּין רָגְעַן,
אַדְעַר צְוּוֹיִי,
שְׁוֹאָרְצָעָר האָן, —
גִּיב שְׁנָעַל אַקְרִיְיִי....

(דער האָן טוֹט אַקְרִי. מִירַעַלְעַד בָּאוּזְיַוְן זַיְד אַיזְוִוִּין שְׁפִיגְל. האצמאך גִּיט אַגְעַן שְׁרוּיו "מיַרְעַלְעַד". מִירַעַלְעַד פָּאַרְשְׁוּוֹנְדָט. אוֹיפְ דָעַר לִיגְט זַיְן רָעַכְטָע פָּאַת.)

ערשטע : וועסט, האסט גַּעֲהָעַרְתָּ, דָעַרְפָּאָר האָסְטוֹ פָּאַרְלְוִוְן אַ פִּיאָה.

צוויטע: איצט, האצמאָך, ניב ווּאַס דָה האַסְט אָונֶן צוֹגְעָזָאנֶט!

אלע: שנעלער, שנעלעה, באַצָּאַל אָזָן נֵי. די באַבע יַאֲכְנָע קָעָן נָאָר באַלְד
אנְקָומָעָן.

האַצְמָאָך: (בְּאַטְרָאַכְט דִּי אַרְאַגְעָפָאַלְעָנָע פִּיאָה) אַיצְט, האַצְמָאָך, ווּעַסְטוּ שְׂוִין הַינְּקָעָן
אוּפָה אַיִּין פִּיאָה. ווּיְסַט אַיר ווּאַס, מִיְּדָלְעָך, דִּי אַלְעָן וְאַכְן האַב אַיך
אַיִּן דָעַר חַיִּים. דָעַרְוַיְיל לְאֹז אַיך אַיך אַיבָּעָר אַמְשָׁכוֹן — דִּי רַעֲכַטְע
פִּיאָת אָזָן בִּזְוָאַך וּוּלְעָזָן זַיְשַׁט אַיסְלְיוֹזָן, האַב אַיך אַיך אַיִּין דָעַר
לַיְנָקָעָר פִּיאָה.... (ער בענטש דאס קעסטול אָזָן אַנְטָלוּופְט).

ערַשְׁטָע: האַצְמָאָך האַט אָזָן אַפְּגָעָנָאַרט! אַזָּא שְׁוַיְנְדָלְעָר! ווּאַרט!
(זַי הַעַשְׂת זַיְד אַיִּין) אַיך חַעַד, די באַבע יַאֲכְנָע גַּיִּת. שנעל, מִיְּדָלְעָך,
זַעַצְט אַיך אַרְוָם קָעָסָל! (זַיְד זַעַצְט זַיְד אַלְעָזָר אַרְוָם קָעָסָל אָזָן זַיְנָגָעָן:
„גִּיכָּעָר, גִּיכָּעָר, זַיְד אַוְוּכָּעָר“).

באַבע: (פָּזָן יַעֲנָעָר זַיְשַׁט טִיר) ווּאַס טָט אַיר? זַיְד נִוְת אַיך דָאַרט?

מיְדָלְעָך: (פָּזָן אַיְנָעָוַיְינִיק) מִיר ווּעָלָן אַיך שְׁטָעָלָן צַוְּפָרִידָן!

באַבע: (פָּזָן דָּרוּיסָן) ווּאַס וּשְׁעַ גַּעַרְוִעָרָט עַם פָּאָרָט?

מיְדָלְעָך: (פָּזָן אַיְנָעָוַיְינִיק) עַם דָּאָרָה נָאָר אַבִּיסְעָלָע זַיְדָן.

באַבע: גִּיכָּעָר וּשְׁעַ, קִינְדָּעָר!

מיְדָלְעָך: בָּאָלָה, בָּאָלָה!

באַבע: גַּעַשְׁוִינְדָּעָה, גַּעַשְׁוִינְדָּעָר!

מיְדָלְעָך: בָּאָלָה, בָּאָלָה!

(די מִיְּדָלְעָך זַיְנָגָעָן)

גִּיכָּעָר, גִּיכָּעָר,
זַיְד אַוְוּכָּעָר אַ.א.ו.

באַבע: (כָּעַת די מִיְּדָלְעָך זַיְנָגָעָן אָפָּ, קָומָט די באַבע אַרְיָינוּ) קִינְדָּעָלְעָך, גִּיטָּאַרְיָינוּ
אַיִּין דָעַר פִּינְסְטָעָרָעָר קָאמְפָעָר אָזָן נָעַמְתָּ וְזַיְד צַוְּאַיְוּרָעָר אַרְבָּעָט. (די
מִיְּדָלְעָך פָּאָרְלִינוּ זַיְד אַיִּין דָעַר טִיף פּוֹנְגָעָס צִימָעָר. די באַבע יַאֲכְנָע קוּקָט
זַיְד בִּזְוָאַך זַיְד גִּינְעָוָן אַוְוּקָעָן. דָעַנְאָך טָט זַיְד גַּעַשְׁרִיּוּן!!!

אלְקוּם: (שְׁפָרִינְגָט אַרְוִוִים) אלְקוּם הַיּוֹם אַיך, אלְצָדִינְג ווּוִיס אַיך.... ווּאַס אַיִּין,
בָּאַבעָנוּ?

באבע: כ'האָב דיר שווין געוזאנט, אוֹ אַיך ווֹוִים, אוֹ דוּ הייסט אלְיאָקָום אָוָן אַ פִּינְגָּוּן ווַיִּסְטְּוּ... דוּ זָאנְג מִיר בעסעה, צֵי דוּ בִּיסְט גַּעֲוָעַן ביּוּ מִירעָלֶעָם שְׁטִיףַּמְאָמָעַ.

אלְיאָקָום: גַּעֲוָעַן, ווֹאָס דָּעַן, אַיך בֵּין נִישְׁתְּ גַּעֲוָעַן, באַבְּעָנְיוֹן?

באבע: נָנו, זָאנְג שְׁוִין אַ ווֹאָרֶט אלְיאָקָום. ווֹאָס האָט זַי גַּעֲוָעַן, אלְיאָקָום?

אלְיאָקָום: גַּעֲוָעַן, זָאנְסָטוּ, באַבְּעָנְיוֹן. גַּאֲרְנִישְׁטַט האָט זַי גַּעֲוָעַן.

באבע: (בַּיּוֹ) רָעַד שְׁוִין, זָאנְג שְׁוִין אַ ווֹאָרֶט, גַּוְּלָם!

אלְיאָקָום: באַבְּעָנְיוֹן, אַיך הַיִּסְטְּ נִישְׁתְּ "גַּוְּלָם"... אַלְעָע ווַיִּסְן, קִינְד אָוָן קִיטָּם, אוֹ

אלְיאָקָום: אלְיאָקָום הַיִּסְטְּ אַיך אָוָן אַלְצְדִּינְג ווַיִּסְאִיכָּם.

באבע: (צָאָרָנְדִּיק) דוּ רָעַסְטָם, ווֹאָרוּם אָז נִישְׁתְּ, פָּאָרְכִּישְׁוֹף אַיך דִּיר תִּכְּפָה אָוָן
דוּ ווֹעֲרָסְטָם אַ חְוִית.

אלְיאָקָום: (דַּעֲרָשְׂאָקָן) נִיטָּע, באַבְּעָנְיוֹן. פָּאָרְכִּישְׁוֹף מִיךְ נִישְׁתְּ. כַּעֲוָעַל דִּיר אַלְצְדִּינְג
דַּעֲרָצְיְּלָן.

באבע: נָנו, לְאַמְּיךָ שְׁוִין העָן.

אלְיאָקָום: כ'בֵּין גַּעֲקָומָעַן צַו אַיר, צַו דָּעַר שְׁטִיפָמָאָמע, הַיִּסְטְּ עַס, אַיז וַיַּגְעַסְן
מִיטָּ פָּאָרְוִוִּינְטָע אָוִינְגָּן. וַיַּגְעַסְן זַי האָט מִיךְ דָּעַרְעָן, האָט זַי גַּעֲבָן
אַ גַּשְׁרִי צַו מִיר: אלְיאָקָום, דָאָכְט זַיְה, הַיִּסְטְּ? חַאָב אַיך אַיר גַּעַד
זָאנְגָּן: יַאֲ, בְּתִיה, אלְיאָקָום הַיִּסְטְּ אַיך אָוָן אַלְצְדִּינְג ווַיִּסְאִיכָּם! האָט זַי
גַּעֲוָעַן....

באבע: נָנו, גַּיְכָעָר. בַּוּ ער זָאנְג אָרוּסָם אַ ווֹאָרֶט, קָעַן חַלְילָה קָוְמָעַן מִשְׁיחָה...
אלְיאָקָום: אלְיאָקָום, האָט זַי גַּעֲוָעַן, לוֹעַפְתָּה תִּכְּפָה צַו דָּעַר באַבְּעָנְיוֹן יַאֲכָנָע אָוָן זָאנְג אַיר,
אוֹ אַיך הַאָב חַרְטָה. יַדְעַנְאָכְטָמָט מִיר צַו חַלְום מִירעָלֶעָם מִיטָּ פָּאָרְ
וַיַּיְנְטָע אָוִינְגָּן.... אַיך ווּל עַס נִישְׁתְּ אַוִּיסְהָאָלְטָן. זָאנְג דָּעַר באַבְּעָנְיוֹן.
יַאֲכָנָע, אוֹ זַי זָאנְג תִּכְּפָה באַפְּרִיעָן מִירעָלֶעָן.

באבע: (צָעָלָכְטָזִיךְ) כָּא, כָּא! חַרְטָה... כָּא, כָּא!... תִּכְּפָה באַפְּרִיעָן
מִירעָלֶעָן! נִיְּן, בְּתִיה — קְרוּזָן.... דוּ מַעֲגָסָט דִּיר דָאָרֶט ווַיִּונְעַן גַּעַד
זָונְטָעָרָהָיִט אָוָן מִירעָלֶעָם עַמְגַד דִּיר דָאָרֶט קָוְמָעַן צַו חַלְום ווַיִּפְלֵל זַי ווַיְלָן
— אַיך, דִּי באַבְּעָנְיוֹן, ווּלְמִיר טָן מִינְגָּס. (זַי גַּיְט אַ קוּוִיטָשָׁן)
אלְיאָקָום!

אלְיאָקָום: הַא? ווֹאָס, באַבְּעָנְיוֹן?

באבע:

אימ גערעדט?

אליקום:

יא, באבע יאכנען. איך בין צו אים אריינגעקומען אין זיין כאטען, אוין ער געועסן און געשפלט אויף זיין פילד. האב איך אים געאנט: ליעז דה הערטט? האט ער מיך געפרענט: ווער ביסטו? האב איך אים געד זאגט: אליקום הויים איך, אלצדינונג וויס איך. האט ער....

באבע:

שווין ווירעד אמאָל "אליקום הויים איך" — באלה, באַלד ווערטו בי מיר פארוואָנדטלט אין אַחוּר....

אליקום:

ניטען, ניטען, באבעניין....כ'חאָב אים געפרענט, צי ער וויל קויפן אַ מידל, זאָס קען זונגען, האט ער געוזנט, או יא, אַבער נישט פֿאָר טייער. ער לאָזט זיך נאָך היינט איבער דער וועלט און ביין ער וועט קומען קיין סטאמוביל וועט געדיערן.... (מען הערט קלאנָן. אליקום און

די באבע יאכנע גיבן זיך אַ מרוייסל.)

ביידע: ווער קלאָפְט? ווער קלאָפְט?

ציגינגעָר: איך, ליעז דער ציגינגעָר, קלאָפְט.

באבע: אליקום, צי אָפֶן, און אָז ב'וועל אַ רוף טוֹן, ואַלסטו אַראָפְקָעָמָן מיט מירעלען.

אליקום: יא באבעניין. (מאכט אַ קאּושעליך) אליקום הויים איך אלצדינונג וויס איך!

(גוייט אָפֶן, די באבע עפנשט די טיר. דער ציגינגעָר קומט אַריין.)

ציגינגעָר: "דוושען דאָבְרִי", באבע יאכנען. כ'חאָב געהרט, דה האסט אַ מידל, זאָס דו ווילסט פֿאָרקויפֶן.

באבע: יא, ליעז.... אַ מידל.... מירעלע היסט זיך.

ציגינגעָר: זיך קען זונגען?

באבע: זיך קען זוניער שיין זונגען.

ציגינגעָר: אַבעה באבע יאכנען, געדענָך, איך בין אָז אַרעמעדר ציגינגעָר. כ'חאָב נישט קיין סָך געלט.

באבע: איך דאָרָף נישט קיין געלט, ליעז. איך ניב זיך דיר אַוועק אָזוי! נאָר געדענָך, דז אַלסט זיך היינָן, ווי דאָס אויג אָז אָפֶן, זיך זאָל חלייה נישט אַנטלויפֶן. זיך אָז אַ ווילדע צִיגֶן, געדענָך, ליעז!

ציגינינער : בי מיר וועט זי שוין נישט אנטלויפן, באבע יאכנען. איך וועל אויף-
אייר אכטונג געבן. איך וועל מיט אייר גיון איבער די שענקען און קאפע-
הייזער, איך וועל שפילן און זי וועט זינגען....

באבע : אויב דו וועסט אכטונג געבן, אז זי זאל נישט אנטלויפן, אייז גוט....
אט תיכף הייס איך זי אראפערענגען. זאג מיר נאר, ווען האסטו ברעה
אַפְצִיָּפָאָרָן פון דאנען?

ציגינינער : נאך היינט אויף דער נאכט, באבע יאכנע!

באבע : גוט. (רייבט זיך די הענט) אליקום! אליקום!

(אליקום פירט אַרְוֹיָס מירעלען פונעם סעקרעטגעם צימער. זיו בלוייבן שטיין
אויף די טרעפֿ.

באבע : (זיס) קומ, מירעלע, קומ, קעצעעלע!

אליקום : (קיימת נאך) קומ, קעצעעלע, וועסט באַקּוּמָעָן אַ פֶּלְעַזְעַלְעָן....

(דער ציגינינער ריבט זיך די הענט צופרידן. אליקום פירט אַרְאָס מירעלען
פון די טרעפֿ).

מירעלע : (דערוועט דעם ציגינינער) ווער אויז ער? וואס וויל ער?

באבע : ס'אייז ליעע דער ציגינינער, אַ ווילעַר מענטש. פון היינט און וועסטו זיין
בי אים.

מירעלע : ב'ויל נישט!

באבע : אַז מען וועט דיך פרען, צי דו ווילסט, צי דו ווילסט נישט, דעםאלט
וועסטו ענטפערן. דערוויל הייסט מען דיר און דו מוות פָּלָגָן.
(זו רופט אליקומען) אליקום, וו ביזטו?

אליקום : יא. וואס ווילסטו, באבע יאכנע?

באבע : ברענג תיכף אַרְיָע זאָכָן. (אליקום פלייט אַרְיָע אַז צימער און קומט
תיכף צוריק מיט אַרְיָע זאָכָן.)

אליקום : (גייט דאס פעל מירעלען) נאָ, נעם אָז פָּאָרְגָּעָס נישט, זוי איך הייס...
גערענקי, אַז אליקום הייס איך אָז אלצידינג וויס איך. (מאכט אַ קָּאָ
זשעליך).

באבע : (צום ציגינינער) נאָ, זי געפֿעלט דיר, לֵיָע?

ציגינינער : (לאכט) יא, זי געפֿעלט מיר.

מִירָעַלְעַן : (וּוֹיִנְט) בְּזֹוֵל נִשְׁתָּה... . . . בְּזֹוֵל נִשְׁתָּה... . . . לֹאֹ מִירָעַלְעַן בַּעֲסָר בְּלִיבָּן
דָּא... . . .

בָּאָבָּע : מעַן פְּרָעָגֶט בַּיְּ דִיר נִשְׁתָּה קַיְּן עַצּוֹת. לְיוּעַ, נָעַם זֹי אָוָן פָּאָר מִיט אַיר
וּווּ דָו וּוֹיְלָסְטָן, נָאָר דָא זָאָל וְזָקְדִין גַּעֲבָיִין נִשְׁתָּה גַּעֲפָנָעָן, הַעֲרָסְטָן?

צִיגְיִינְגֶּר : בְּחָעָר, בָּאָבָּע יַאֲכְנָעָן. אַיכְלָא לְאַלְעַז טָוָן וּווּ דָו הַיְּסָט. (צָו מִירָעַלְעַן) קָוָם!

(מִירָעַלְעַן שְׂטִוִית אַוִיפָן אַרְטָה.)

בָּאָבָּע : (גּוֹט אַיר אַ שְׂטִוִים) גּוֹי, אָז מָעַן הַיְּסָט דִיר!

(מִירָעַלְעַן פָּאָלָט גַּעֲבָן דָעַם צִיגְיִינְגֶּרֶס פּוֹס. דָעַר צִיגְיִינְגֶּרֶס חַלְפָט אַיר אַוִיפָן
שְׂטִוִין.)

מִירָעַלְעַן : (וּוֹיִנְט) בָּאָבָּע יַאֲכְנָעָן... . . . בְּזֹוֵל נִשְׁתָּה... . . . בְּזֹוֵל נִשְׁתָּה... . . .

אַלְיָקָום : שאָ, רָעַד נִשְׁתָּה קַיְּן סָךְ, דָו כְּלָבְטָע!

בָּאָבָּע : (שְׁטוּרָעָנָג) גּוֹי, אָז מָעַן הַיְּסָט דִיר!

צִיגְיִינְגֶּר : (נָעַמְתָּ זֹי בַּיְּ דָעַר הַאֲנָט) קָוָם!

בָּאָבָּע אָוָן

אַלְיָקָום : גּוֹי!!!

(בָּעַת דָעַר צִיגְיִינְגֶּר שְׁלָעָפֶט מִירָעַלְעַן, באַוְיָוִין זִיךְרָה מִידָלָעָד אַיְן דָעַר טְוִיךְ
פָּונְגָעָם צִימָעָר. זֹי זָוְנְגָעָן: "גִּיכָּעָר, גִּיכָּעָר". וּוֹעֵן מִרָּעַלְעַן גּוֹט דָעַם לְעַצְמָן
גַּעֲשָׂרָיו "אוֹוֹ!", פָּאָלָט דָעַר פָּאָרָהָאָנָג.)

סֻוּפָּפָן צְוֹוִיִּיטָן אַקְטָן

דריטער אקט

ערשט בילד

(א וועג. און מיטן וועג א בוים. האטען קומט צו ריווון אויף א היילצערן פערד).

האצמאך : וויא, פערדעלע ! וויא, אדלערל ! וויא, לאשעקל ! טראג האצמאך קיין סטאמבול ! דאס הארץ ואונט אים איז דארט און סטאמבול וועט ער געפינען מירעלען און, איז ער וועט געפינען מירעלען, וועט שיין זיין גוט. וואס זאג איך, גוט ? נאך בעסער פון גוט, נאך בעסער פון בעסער. וואס, דו גלייבסט נישט ? פארוואס גלייבסטו נישט, פערדעלע ? דו שוווינעם, חכם איינער, ווילסט נישט זאגן פארוואס. גו, וועל איד דיר דערציילן. נאך דו מזות מיר געבן א פום, איז דו וועסט קיינעם נישט אויסזאגן. גוט, אַפְגָעָמָאכְט ? הערדישען, איז איך וועל געפינען מירעלע די יתומה, וועט זי מיך אויסלערנען דעם כיוש-ניונג. און איז זי וועל קענען דעם כיוש-ניונג, וועט מיר זיין וויל זי וועלט און דיר אויך, אדלערל מײנס. וועסט בי מיר עסן גילדערן היי און זילבערן שטורי, דריי מאַל א טאָג. (ער גויש אראָפּ פֿונְגָּם פֿערְד) איך זע, איז דו ביסט מיד, אדלערל. ס'טוען דיר זי מינע פֿיס. נישקשת, נישקשת, מיר וועלן נאך אניאָגָן, אנקומען באַצִּיטְמָס קֵין סְטָאָמְבָּל. דערזויל וועט זיין א יושר, אדלערל מײנס, דו זאלסט עפּעם נעמען און מויל אַרְיוֹן, זיך אַנְפָאַשָּׁעָן, ווי אַין פְּסֻוק שְׂטִוִיט אַין איך, האצמאך, וועל אויך כאנַן אַדרִימֶל. (ער קוּקְזִיך אָסָם, אַטְדָּא, אַונְטָעָרָן בוים.) ער שטעלט אַוּעָק דָּס פֻּרְד אַין אַ ווּנְקָל, ס'זָּאָל זִיך פָּאַשְׁעָן אַין אַלְיָזָן לִיגְט ער זִיך שלאָפּן אַין ס'קְוּמָעָן אַים צָו חָלוֹם דִּי גָּאנְצָע צִוְּתָה. האצמאך ווערט אַנְטָה דִּי צְוּוִוְטָע מִוּט נִוְעָד שִׁיך אַין דִּי דְּרִיטָע מִוּט אַחֲתָן, אַ היילצערגען מאָנְעָקִין מִוּט אַ שְׁטוּוּעָנָעָם קָאָפְּעָלָשָׁה, דִּי טְעַכְּטָעָר זִינְגָּנוּן.)

ערשטע : (זונגעט) זע דאס קלְיְוִידָל, טָאַטְעָשִׁי,
די סָאַמְעָן לְעַצְטָעָמָדָע !
אווינָס פָּאַרְמָאָגָט נִישְׁטָה, טָאַטְעָשִׁי,
די פְּרוֹי פָּוּן וּוּאַיעֲוֹוָאָדָע.
אווינָס פָּאַרְמָאָגָט נִישְׁטָה, טָאַטְעָשִׁי,
די פְּרוֹי פָּוּן וּוּאַיעֲוֹוָאָדָע.

אלע:

אווי ווי שיין, אווי ווי שיין,
 מלא טעם און מלא חן!
 אין א קלידל, אוזא קלידל, —
 קען מען ב'לעבן טאנצן גיין!

(זוי טאנצן)

צווויטע:

זע דיא שיכעלעך, טאטעשין,
 פון סאמע בעסטען לערער,
 איזוינע שיכעלעך, טאטעשין,
 האט דאק נישט א יעדער.
 איזוינע שיכעלעך, טאטעשין,
 האט דאק נישט א יעדער.

אלע:

אווי ווי שיין, אווי ווי שיין,
 מלא טעם און מלא חן!
 אין איזוינע שיינע שיכעלעך,
 קען מען ב'לעבן טאנצן גיין!

(זוי טאנצן)

דריטע:

זע דעם חתן, טאטעשין,
 וואס איך האב באקומען,
 מיר האבן זיך ביימס פאטאנגראָך
 שוין אראפונגנוומען.
 מיר האבן זיך ביימס פאטאנגראָך
 שוין אראפונגנוומען.

אלע:

אווי ווי שיין, אווי ווי שיין,
 מלא טעם און מלא חן!
 מיט א חתן, אוזא חתן, —
 קען מען ב'לעבן טאנצן גיין!

(זוי טאנצן יעדע באזונדער און אלע צווזמען, ביז זוי פארשווינדן.)

האצמאָך: (כאמפ זיך אוות, ריבিষ זיך די אויגן) וווע זענען זוי? אווי, אָ שיינער
 חלום, אָ גאָלדענער חלום! אָלע מײַנע טעכטער האָבן שיין, וואס זוי
 באָראָרְפּן, אִוְּנָע אָ קלְיְידַל, די צוֹוִיטָע אָ פֶּרֶר שֵׁיךָ. די דריַּטָּע — אָ חַתָּן.
 (ער גיט זיך אָ קלְאָפּ אִוְּן שְׁטָרְבָּן) סָאָ גּוֹטְעָרְטָרְטָה, האָצְמָאָך, אָ גּוֹטְעָרְטָה
 סִימָן. אַיְדָעָר דוּ האָסְטָט נָאָך דַּעַם כִּישׁוֹפְּ-נִינְגָּן, האָצְמָאָך, האָסְטָט שְׂוִין
 פָּאָרוֹזָאָרגָט דִּיְנָע טַעַכְטָע אִין חַלּוּם.... אָוָן אוּדוּוּסְטָט באָקּוּמָעָן דַּעַם
 כִּישׁוֹפְּ-נִינְגָּן, — וּוּעַט אַלְצִידִינְג זַיְן אַוְיפָּן רַעֲכָטָן אַמְּתָה.

(ער וווערט וווײטער אנטשלאָפַן אונטערן בוים. ס'באוויזט זיך זיין טויט וויב,
(דאס מאָל — אָז דעם וואָלגעראָהָלֶז.)

וויב : (זונגעט) האצמאָך גאָלֶה, האצמאָך קרוּין,

זיסער, ליכטיקער פֿאָרְשִׁוֹין, —

האָסְטַּד די קינְדֶרְלָעֵךְ פֿאָרְזָאָרגְּטַן,

אוֹן קִיּוֹן גְּרָאָשָׂו נִישְׁתַּגְּבָּרְגְּטָן,

נִישְׁתַּגְּבָּרְגְּטָן גְּבָּרְגְּטָן, —

האָצְמָאָךְ, האָצְמָאָךְ קרוּין !

האָצְמָאָךְ גאָלֶה, האָצְמָאָךְ קרוּין,

מיינְגַּע טַעַכְתָּעָר חַאְבָּן שְׁוִין

שְׁוִין, אָחָתָן אָז קְלִיְּדַן !

זַעַ, דַּי מַאְמָעַ טַאְנָצַטְ פֿאָרְ פֿרְיָהָן,

טַאְנָצַטְ פֿאָרְ פֿרְיָהָן, —

האָצְמָאָךְ, האָצְמָאָךְ קרוּין !

(זַי טַאְנָצַטְ אָפְרִיְּוָלְעָכְן טַאְנָצַטְ אָזְוָן וווערט פֿאָרְשָׁוּנְדוֹן.)

האָצְמָאָךְ : (כָּאָפְטַזְזַע זַי אָוִוָּק) וּוּ אַיּוֹ זַי ? אָט — אָט עַרְשַׁת אַיּוֹ זַי דָּא גַּעוּוֹן, מַיּוֹן
וּוּבָב בִּיְלָע אָזְוָן — אָזְוָן אַוְאָלְגָעָרְהָאָלֶז ! נָאָךְ אָמָּאָל אַגְּטָעָר סִימָן,
הָאָצְמָאָךְ, דִּיּוֹן וּוּבָב בִּיְלָע אַיּוֹ זַיְדָר גַּעֲקוּמָן צַוְּחָלָם אָז אַוְאָלְגָעָרְ
הָאָלֶז. אָזְוָן וּוּבָב זַי הָאָט צַוְּמִיר גַּעֲרָדָט : "הָאָצְמָאָךְ גַּאְלָה, הָאָצְמָאָךְ
קְרוּזָן !". אַזְוָלְכָעַ וּוּבְּטָעָר הָאָב אַיְדַּן אַיְרָן אַיְרָן נִישְׁתַּגְּבָּרְגְּטָן בְּיוֹ אַיְרָן
לְעַבְּנָן אָזְוָן נִאְכָן טוּיְט — אַוְדָאָי אָזְוָן אַיְרָן. ס'אַיּוֹן אַגְּטָעָר
סִימָן, הָאָצְמָאָךְ. ס'אַיּוֹן גַּט, וּוּאָס דוֹ הָאָסְטַּד זַיְדָר גַּעֲלָאָז אַיּוֹן וּוּגָג אַרְיָן
זַוְּכָן מִירְעָלָעָן מִיטָּן כִּישְׁפְּנִינְגָן. ס'דְּאָרְכָּהָן, טַאְנָצַטְ אַיּוֹן חַלְוָם — אָזְוָן
פֿאָרְקָעָטָם, — דוֹ דְּאָרְפָּסְטַן זַיְדָרְיָהָן, הָאָצְמָאָךְ, טַאְנָצַטְ אַיּוֹן דִּיּ נָאָסָן,
וּוּאָס דִּיּינְגַּע טַעַכְתָּעָר זַעַנְעָן אַוְיְסְגָּעְקְּלִיְּדָט — כָּאָטָשָׁ אַיּוֹן חַלְוָם — אָזְוָן
וּוּאָס דוֹ הָעָרָסָט אַזְוָן גַּטְעָן וּוּבְּטָעָר פֿוֹן דִּיּוֹן וּוּבָבָן, — כָּאָטָשָׁ אַיּוֹן
חַלְוָם . . . (הָאָצְמָאָךְ וּוּבְּטָעָר אַנְטְּשָׁלָאָפָן. ערַעַט אַיּוֹן חַלְוָם, וּוּיְדָר
צִוְּגִינְגָרְ פֿוּרְט מִירְעָלָעָן בְּיוֹ דָעַרְ הָאָנָטָם. מִירְעָלָעָן זַיְדָר קְוִים אַוְוָף דִּיּ פֿים.)

מִירְעָלָעָן : לְאָוּ מִיד אַבְּיָסֶל אַפְּרוּזָן, לְיוֹעָן. בְּהָאָב שְׁוִין קִיּוֹן כֹּוחַ נִישְׁתַּגְּבָּרְגְּטָן צַוְּגִינְגָרְ.

צִוְּגִינְגָרְ : אַפְּרוּזָן וּוּעַסְטוּ זַיְדָר שְׁוִין אַיּוֹן סְטָאָמְבוֹל, קָומָן !

מִרְעָלָעָן : זַעַטְטַע דָּאָךְ, אָזְוָן אַיְדַּן פֿוֹן דִּיּ פֿים, לְיוֹעָן.

צִוְּגִינְגָרְ : נִישְׁקָשָׁה, נִישְׁקָשָׁה, ס'זַעַט דִּיר גַּרְנִישְׁטַט זַיְן . . .

מירעלע: ב'האָב נאָך הויינט אַפְּלִוּ אֵין מַיְן מַוְיל נִישְׁתַּגְּהָאָט. דָּאָס הָאָרֶץ חַלְשַׁת
מִיר.

ציגיינער: וֹאָס מַיְנְסְטוּ, אָז אִיךְ בֵּין אֲכָרָבְּעַ, צִי וֹאָס? וֹועֵן סְעוּט זִיךְ דִּיר
פָּאַרְגְּלוּסְטוּ, וֹועֵל אִיךְ דִּיר גַּעֲבָן צַו עָסָן? אִיךְ בֵּין אָז אַרְעָמָרְ צִיגְיְינָעַ.
אִיךְ פָּאַרְדִּין מִיר מַיְן שְׂטִיכְלַ בְּרוּיט מִיט דֻּעַם, וֹאָס אִיךְ שְׂפִיל מִיר
אוּפְּפָן פִּידָּל. אַיצְטָ, אָז מִיר וֹועֵלְן קַומְעָן קִיּוֹן סְטָמָאַכְוָל צַו דַּי טַעֲקָן
מִיט דַּי רְוִוְוָתְּ מִיצְעָלְעַךְ אָזָן אִיךְ וֹועֵל שְׂפִילְן אָזָן דַּו וֹועְסָט זַינְגָּעָן,
וֹועֵלְן מִיר פָּאַרְדִּינָן אָסְטַגְּלַט אָזָן מִיר וֹועֵלְן הָאָבָן יַעֲדָן טַאגְּ צַו עָסָן.

מירעלע: סְאַיּוֹ נאָך וֹוִוִּיט קִיּוֹן סְטָמָאַכְוָל, לַיְוָעָ?

ציגיינער: נַיְיָן, סְאַיּוֹ שָׁוֹן נִישְׁתַּגְּהָאָט. נאָך אָטָאג אַדְעָר צָוְוִי אָזָן מִיר וֹועֵלְן שָׁוֹן
זַיְיָן אִין סְטָמָאַכְוָל.

מירעלע: לַיְוָעָ, וֹוִוִּיסְטוּ, וֹאָס בְּזַעַל דִּיר זָגָן, אָוִיב דַּו וֹועְסָט מִיר אַיצְטָ גַּעֲבָן אָ
שְׂטִיכְלַ בְּרוּיט צַו עָסָן, וֹועֵל אִיךְ דִּיר אַוִּיסְלַעֲרָנָעָן אָשִׁינְגָּעָן.

ציגיינער: נאָך אָמָּאָל רְעַדְסְטוּ מִיט מִיר וֹועְנָן בְּרוּיט? דַּו וֹוִוִּיסְטוּ דָּאָך, אָז אִיךְ
הָאָבָן נאָך אַינְגָּאנְצָן אָחָלְבָן בְּרוּיט אָזָן דָּאָס מַוְיל שָׁוֹן קְלָעָן בַּיּוֹן
סְטָמָאַכְוָל.

מירעלע: אָקְלַיְיָן, קְלִיְיָן שְׂטִיקְעַלְעַ בְּרוּיט — אָזָן אִיךְ וֹועֵל דִּיר אַוִּיסְלַעֲרָנָעָן אָ
נִיגָּוֹן.

ציגיינער: אָנִיגָּוֹן? בָּאָ, בָּאָ! אָנִיגָּוֹן? דַּו וֹועְסָט מִיךְ אַוִּיסְלַעֲרָנָעָן אָנִיגָּוֹן
מִיךְ, לַיְוָעָ דֻּעַם צִיגְיְינָעַ, וֹועְסָטוּ אַוִּיסְלַעֲרָנָעָן אָנִיגָּוֹן? — בָּאָ, בָּאָ, בָּאָ!

מירעלע: וֹאָס לְאַכְסְטוּ, לַיְוָעָ? אִיךְ מַיְן עַס אַוְיָפָ אָדָעְטָן אַמְתָה. אָוִיב דַּו גִּיסְטָ
מִיר אָשְׂטִיכְלַ בְּרוּיט, לְעָרָן אִיךְ דִּיר אַוְיָס אָנִיגָּוֹן, אָשִׁינְגָּעָן, זַיְעָר
אָשִׁינְעָם נִיגָּוֹן.

ציגיינער: גַּיְיָן, גַּיְיָ — אַיצְטָ זַעַל אִיךְ, אָז דַּו בִּיסְטָ אָנָּאָה. מַוְיל, צִיגְיְינָעַרְם,
הָאָבָן אַזְוּפְּלִיל שִׁינְיָעָן נִיגָּוֹנִים, אָז דַּי גַּאנְצָעָן וֹועֵלְלַט קְומָט זִיךְ צַו אָנוֹן
לַעֲרָנָעָן, — וֹוִילְסְטוּ מִיךְ אַוִּיסְלַעֲרָנָעָן אָנִיגָּוֹן? בָּאָ, בָּאָ!

מירעלע: אִיךְ וֹוִוִּיסְמָ, אָז דַּי צִיגְיְינָעָרָם הָאָבָן אָסְטַגְּלַט שִׁינְיָעָן נִיגָּוֹנִים, אַכְבָּר מַיְן
נִיגָּוֹן אַיּוֹ נאָך שְׁעָנָרָה, עָרָ אַיּוֹ אָכִישׁוֹפְּנִיגָּוֹן

ציגיינער: אָכִישׁוֹפְּנִיגָּוֹן? — לְאַמְדִיךְ אִים הָעָרָן.

מירעלע: גַּיב מִיר אָשְׂטִיכְלַ בְּרוּיט, וֹועֵל אִיךְ דִּיר אִים זַינְגָּעָן.

ציגיינער: (געַטְשָׁ אַרְוִוִּים פָּוּן דַּעַר טַאֲרַבָּע דָּאָס בְּרוּיט, שְׁנִיּוֹדֶת אָפְּ מַיְטָן מַעֲסָעָר אָשְׂטִיכְלַ
אָזָן גַּוְטָ עַס מַוְרָעָלָעָן) נַאָ, נַעַם — אָזָן אַיצְטָעָר זַינְגָּעָן דֻּעַם בִּישׁוֹפְּנִיגָּוֹן.

מירעלע: (מייטן שטיקל ברוות אין די הענט, זונגעט דעם ניגון. דער ציגוינער טאנצעט צו צום טאקט. נאכדעם, ווען זי האט גענדיקט) שיין, לוייע? אַיאָ, ס'איָן אַ שיינער ניגון?

ציגוינער: (פרילעך) אַיאָ, מירעלע, ס'איָן אַ שיינער ניגון. מיט דעם ניגון וועלן מיר פארדינען אַ סְךָ גָּלְטָן אַין סְטָמְבָּול, קֹומֶן! (ער געטע זי בי דער האנט און זי גיינע אַוועק).

האצמאך: (כאפט זיך אויף) אַזְוִי הוייסט דָּסֶם.... זַיְיַ קענען טאקט אַוועק קִיֵּן סְטָמְבָּול! מיין האָט מיר אַבער געזנט, אַז זַיְיַ מוֹזֵן זַיְיַ אַין סְטָמְבָּול. האָצְמָאָך, בִּיסְט אַ גַּעֲמָאַכְטָעָר מַעֲנְטָשׁ. זַעַץ דִּיר אַוִּיפָּן פַּעַרְד אָוָן — זַוְּיאָ. קִיֵּן סְטָמְבָּול! (ער גייט זי צום הילעדרנעט פַּעַרְדָּל) נָגָה, חַבָּם מִיְּנָעָה הַאָסְטָט זַיְיַ שַׁיּוֹן אַנְגָּעָנָסּוּן מִיט גֶּרְזָאָז, אַונְטַעַרְלַעַנְט זַיְיַ דָּסֶם האָרֶץ, אַדְלָעָרְלָ ? אַיעַט זַיְיַ מִיר זַיְיַ לְאָוָן וּוּוִיטָעָר אַין וּוּגָן אַרְדִּין, קִיֵּן סְטָמְבָּול. (ער זַעַץ זַיְיַ אַוִּיפָּן פַּעַרְד. אַין דָּרְגָּעָ פְּלִיעָן אַרְיִין פָּוֹן צֻוּיָּה פָּאַרְשְׂוּדָעָן זַיְיַתָּן די אַנְדָּרָעָ צֻוּיָּה האָצְמָאָך, זַוְּוִיָּה שְׁטוֹפִין זַיְיַ צְוָאָמָעָן).

בַּיד האָצְמָאָך: טְפָוּ זְאַלְסָטָט עַם וּוּרָן! פָּוֹן וּוּאַנְעָן לְוִיפְסָטוּ עַם אַזְוִי, האָצְמָאָך?

דרִיטָעָר: אַן דַּי האָצְמָאָך, פָּוֹן וּוּאַנְעָן קְוִסְטָטוּ עַם צַוְּפְּלִיעָן?

צְוּוִיטָעָר: פַּרְעָג שַׁיּוֹן נִישְׁתָּט, בְּרוּדָרְלָ, פַּרְעָג שַׁיּוֹן נִישְׁתָּט. בְּבִין גַּעַוּעַן אַין דְּלָפָוּן מאָרָק, אַוִּיפָּן יְרִיחָה, גַּעֲמִינָט, אַז בְּיוּלָעָ עַפְעָם לְיִזְוָן, פָּאַרְדִּיןעָן אַ פָּאַרְדָּשָׁן. דוֹ וּוּוִיטָט דָּאָך, אַז כְּחַאַבָּרְדִּיָּה טַעַכְטָעָר, וּוּסָם אַיְנָעָ דָּאָרָף אַ קְלִיָּה, די צְוּוִיטָעָ אַ פָּאַרְדָּשָׁה, די דְּרִיטָעָ — אַ חַתָּן. (גִּוְּט אַ זִּיפְּצָן) אַן צָוָם סְוָף הַאַב אַיך קִיּוֹן גֶּרְאָשָׁן נִישְׁתָּט פָּאַרְדִּיןָט. וּוּסָם זָאָג אַיך, אַ נְּרָאָשָׁן, — אָפְּלוּ נִוְשָׁט קִיּוֹן צְעַרְאַכְעָנָעָם דְּרִיעָר.

דרִיטָעָר: אַן מִיט מִיר, האָצְמָאָך, אַיְזָן אַוִּיך די אַיְגָעָנָעָ מעַשָּׁה.... גַּאנְצִיָּה בֵּין אַיך אַוועָק אַוִּיפָּן יְרִיד קִיּוֹן.... (דְּרָוּעָט האָצְמָאָך אַוִּיפָּן פַּעַרְד) זַעַנְאָה זַעַנְאָה, וּוּסָם טְוִסְטָוּ דָּאָך האָצְמָאָך? אַן וּוּוּהָסָטָוּ גַּעַנוּמָעָן דָּסֶם פַּעַרְד?

האָצְמָאָך: דָּסֶם פַּעַרְד וּוּוּ אַיך הַאַב גַּעַנוּמָעָן? דָּסֶם פַּעַרְד הַאַב אַיך גַּעַנוּמָעָן.... וּוּסָם אַיְזָן עַם דִּיזְוָן עַסְפָּה, האָצְמָאָך?

צְוּוִיטָעָר: דוֹ מִינְסָטָוּ, אַז דוֹ בִּיסְטָ שַׁיּוֹן אַוִּיפָּן פַּעַרְד, האָצְמָאָך, טָאָרָסָטָוּ שַׁיּוֹן נִישְׁתָּט עַנְטָפָרָעָן אַ חַבָּר, אַז עַד פַּרְעָגָט דִּיר עַפְעָם?

דרִיטָעָר: ער אַיְזָן טְאַקָּעָ גַּעַרְכָּט, כִּיּוֹלָשָׁן הַאַבָּן אַזְזָא יָאָר....

צוויטער : ער מײַינט טאָקען, אוֹ מעַן ווּוַיסט נִישְׁטָן, אוֹ ער האָט צוֹ טָן מִיט בִּישְׁוֹפֵר
מאָכְעָרִינְס . . .

דריטער : כ'הָאָב אִים אַלְיָוִן גַּעֲזָעָן אַרְוִיסְלְוִיפֵּן פָּוֹן דָּעֶר בַּאֲכָעָ יַאֲכָנָע.

צוויטער : (גִּיט זָזָךְ אַ קְלָאָפֶן אָזָן שְׁטָעָן) בַּפְּאַרְשָׁתְּיִ שְׁוֹן, בַּפְּאַרְשָׁתְּיִ שְׁוֹן, —
דָּאָס האָט אִים דַּי בַּאֲכָעָ יַאֲכָנָע גַּעֲנָבָן דָּאָס פַּעַדְלָן . . .

דריטער : אַיִּין האַצְמָאָךְ ווַיְלָ אַפְּנָאָרָן אַ צְוִוִּיתָן. נִשְׁתָּא אַזְוִינְסָן, האַצְמָאָךְ!
גַּעֲדָעָנָךְ!

האַצְמָאָךְ : (צְעַטּוּמָלֶט) ווּעַר ווַיְלָ אַיִּיךְ אַפְּנָאָרָן? ווֹאָס רַעַדְתָּ אַיר, ווֹאָס? אַיר רַעַדְתָּ
סְתָמָ אַין דָּעֶר ווּוְלָט אַרְיָוִן, אַבְּיַ גַּעַרְעָט.

דריטער : פָּוֹן ווֹאֲנָעָן זְשָׁע הָאָסְטוּ גַּעֲנוּמָעָן דָּאָס פַּעַרְהָ, האַצְמָאָךְ?

צוויטער : ווֹאָס גַּלְאַצְמָטוּ מִיטּ דַּי אָוִינְגָן, ווֹאָס? פַּאֲרוֹוָאָס עַנְטַפְּעָרָסְטוּ נִישְׁטָן,
הָאַצְמָאָךְ?

האַצְמָאָךְ : (איּוֹ דַּי עַרְשָׁטָע רַגְעָ צְעַטּוּמָלֶט, דַּעֲרָנָךְ אַנְטְּשָׁלָאָסָן) אַזְיַי לְאֹזֶט נִישְׁטָן
אוּסְרָעָדָן קִיּוֹן ווּאָרָט, לְאֹזֶט אַיר נִשְׁטָן אָזָן אַיר ווַיְלָט, מעַן זָלָל
אַיִּיךְ עַנְטַפְּעָרָן, ווַיְלָט אַיר?

2טָעָר אַזְיַי

דריטער : רַעַד, זָאָג, עַנְטַפְּעָרָן, — אַבְּכָעָר צְוֹ דָּעֶר זָאָךְ, האַצְמָאָךְ!

האַצְמָאָךְ : הָעָרָט זְשָׁע זָיךְ צְוֹ מִיטּ קָאָפֶן. אַזְאָזָאָר אַוְיָפֶן מִיר, סַאֲרָא חַכְמָיָם אַיר
זְעַנְטָ אָזָן ווַיְיַיְהָר האָט גַּעַרְאָפָן. אַיִּיךְ פַּאֲרָר טָאָקָע ווֹעָנָן אַ גַּעַשְׁעָפֶט.

צוויטער : כ'הָאָב אַבְּכָעָר תִּכְפַּח גַּעֲוּסָטָן, אַזְיַי סְגִּינִּיט דָּאָ ווֹעָנָן אַ גַּעַשְׁעָפֶט.

דריטער : אָזָן ווֹעָנָן אַ גְּרוּיָס גַּעַשְׁעָפֶט! צַוְּלִיב קְלִיּוֹנָע גַּעַשְׁעָפְטַלְעָץ זְעַצְט זָיךְ צְוָת
קִיּוֹן האַצְמָאָךְ אַוְיָפֶן פַּעַרְדָּן.

האַצְמָאָךְ : אַיִּיךְ בֵּין גַּעַוּאָר גַּעַוּאָרָן, אַזְיַי דַּאָּ צְוֹ קִיּוֹפָן נַאֲפָלְעָעָנס הַיְתָלָן
ווֹאָס זָעַט אִוְּסָס ווַיְיַיְהָר המַנְּטָאָש אָזָן זְיוֹן מוֹנְדָרִיר, ווֹעָנָן ער אַיִּין נַאֲקָגָעָן גַּעַוּעָן

אַ קְאַפְּרָאָלָן.

2טָעָר אַזְיַי

דריטער : מִיר זְעַנְעָן שְׁוֹתָפִים!!!

האַצְמָאָךְ : מִעַן קָעָן דַּעֲרָפָן רַיִּיךְ ווּרְעוּן ווַיְיַיְהָר רַאֲטְשִׁילָה.

טער און

דריטער : מיר זענען שוחפים !!!

האצמאך : און אוזי ווי איך בין געוואר געווארן, איז פיניע ברענעהאלץ דארף האבן
צען פאר זאכן אונ אקט פאר מאונשעטן.... איך פארשטייט.... און
איין האצמאך אויף צען ירידים איז נישטט....

צוויטער : איז לוייף איך תיכפ צו פיניע ברענעהאלץ ! (ער לויפט אועק.)

האצמאך : כ'בין א שותה !

דריטער : איך אויך !

האצמאך : (יום דרייטן)... און זלאטע די אלמנה דארף האבן לייונט, פארשטייסט ?

דריטער : כ'פארשטיי, כ'פארשטיי. לייונט דארף זי.... איך בין שוין בי איר !
(אַפּ).

האצמאך : (לאקט) בא, בא, בא ! כ'בין א שותה ! בא, בא ! (ער זעט זיך צוירק
ארויף אויפן פערד) וויא, אדרלערל ! וויא, פערדעלא ! א מכח וועלן זי
וויסן, איז מיר פארן קיין סטאambil זוכן מירעלען מיטן כיישונגנונגן..

וויא, אדרלערל, וויא,
(זונגעט)
שטיי נישט און טראכט,
זעסט דאך, איז באלאד
פאלאט צו די נאכט.

קײַן סטאambil איז וויט,
זע, פארליר נישט קײַן צויט....
וויא, פערדעלא, וויא ! —
און האצמאך דרייט.

רעדערן : וויא, אדרלערל, וויא !
פלוי גיבעה, געשווינד !
זאל זיך מיר דאקטן,
איז דו ביסט דער ווינט....
זאל זיך מיר דאקטן,
או דו ביסט דער ווינט....

(שטערן צינדן זיך אן איבערן בוים. האצמאך דרייט ארויס אוייפן פערד.)

צווית בילד

(א גרויס אפערהייז אין סטאמבול. אויף א גרויסן דיוווץ זיין טערקן.
א טויל רוייכערט גראגעלעム, א טויל זווצ ביז טישלער אונ טריינקע קאווע,
לייענט צייטונגגען, פֿאָדער שפֿוילט אונ קארטען. קעלגערט דריימלען געבן בעפעט.
די טערקן זינגגען.)

געסט: קעלגערט, וואס שטייט איר ווי גולדט,
דעלאנגט שוין די קאווע אהער!

קעלגערט: קער א זוילע, מיר האבן
דרוווילע צוויי פֿים אונ נישט מער.

נאסט: ווער פֿון די קעלגערט ברעננט מיד
א צייטונג אהער צו מיין טיש, —
דעך באקומט פֿון מיר תיכף
א שיינעם אונ פֿינעם באשיש.

(אלע קעלגערט לוייפן צו מיט אמאָל מיט צייטונגגען צו יונעם טישל.)

צוויטער: ווער פֿון די קעלגערט ס'ברעננט מיר
די קאווע שנען צו מיין טיש, —
דעך באקומט פֿון מיר תיכף
א שיינעם אונ פֿינעם באשיש.

(אלע קעלגערט לוייפן צו מיט שעלאַלעך קאווע.)

געסט: קעלגערט, וואס שטייט איר ווי גולדט,
דעלאנגט די נאָרגנילעums אהער!
קעלגערט: וואָרט נאָר א זוילע, מיר האבן
דרוווילע צוויי פֿים אונ נישט מער.

(זוי גענץ פֿויל.)

(ס'קומט אַרְיִין אַן אַקְרָאַבָּאַט. מאכט פֿאַרְשִׁידְעָנָע אַקְרָאַבָּאַטְישׁוּ שְׂטוּיק. דערנַאַך
גייט ער אַרְוֹם מיט אַ טַּלְעָרֶל פֿון טַּוֵּשׁ צו טַּוֵּשׁ אַונְזַּמְלָט גַּעַלְתַּ. אַ קוֹנְצְּנַר
טאַכְּעָר קוֹמֶט אַרְיִין, באַוְוִיּוֹזֶט פֿאַרְשִׁידְעָנָע קוֹבְּנָצֶן, זַמְלָט גַּעַלְתַּ מיט אַ טַּלְעָרֶל.
עַס קוֹמֶט אַרְיִין אַ צִּיגְוִינָרֶ, וואָס טַּאַכְּצַט. אַין מַיְתַּן דַּעַם שַׁאֲגַנְצַן פֿון צִּיגְוִינָרֶ,
קוֹמֶט אַרְיִין האַצְמָאַה. קוֹקְנְדִּיך אַוְיִפְּן צִּיגְוִינָרֶ, טַאַנְצַט ער אוֹיך אַונְטָמָעַר צו
בִּיסְלָעֶר, דערנַאַך גַּיִיט ער צו די טַּוֵּשְׁלָעֶך אַונְזַּמְלָט גַּאַלְפָאַדְכָּס לִיד.)

האצמאך :

קוייפט זעה, קוייפט, דיויטשעלעך,
שטעקעלעך, בייטשעלעך,
קלוייבט אייך אוים, וואס אייך געפעלט :
פעדרון שטאלענע,
הענטלעך געמאָלענע,
טריוואקס — נאר אינס אין דער וועטלט ;
ביבלעך, נאטיזן,
צינגרשפיצן,
אייך צוליב — נעטט פאר האָלב געלט !

עולם : (לאכט אום אוים) דיין רעדן אייז פומט,
דיין טענהן אומזיסט,
אומזיסט אייז דיין טאנצן, דיין לוייפן ;
דול קיין קאָפּ, דול נישט,
מען דאָרָפּ נישט, מען וויל נישט, —
מען האָט בוי דיר נישט וואס צו קוייפן !

האצמאך : (גיטט צו צו א צוויטן טישל).

קוייפט, פוינע לַיְיטשעלעך,
מעסעלעך, בייטשעלעך, —
קלוייבט אייך אוים וואס אייך געפעלט ;
געשטייקט עפָּנָטָאָפּעָלָעָך
און אווערלעפָּלָעָך,
ציין-שטעכערט — אינס אין דער וועטלט ;
קנעפלעך מיט דימענטן,
לערעננע רימענטן, —
אייך צוליב — נעטט פאר האָלב געלט !

עולם : דיין רעדן אייז פומט א.א.וו.

האצמאך : (בוי א דרייט טישל)

קוייפט אייך פאר מײַידעלעך
שפִּילְקָעָלָעָך, געדעַלָּעָך,
קלוייבט אייך אוים, וואס אייך געפעלט ;
זוייפעלעך, שוועמעלעך,
בערטעלעך, קעמעלעך,
מאנדֶּל-אייל — אינס אין דער וועטלט ;
אייך גאנצע פַּעֲקָעָלָעָך,
טיכעלעך, זעקעלעך, —
אייך צוליב — נעטט פאר האָלב געלט !

עולם :

דיבון רעדן איז פומט א.א.ו.

הაצמאך : (קוקט זוי אן בייז)

שאט נאה אן געוואליך,
איך גוי אועזק באלה, —
איך מג שיין פון דאנגען אנטלויפן ;
איך דערקען אין זיעיר פנים,
או זוי זענען קבצנים, —
זוי האבן פאר וואס נישט צו קויפן

האצמאך : איך זע שעין אויף קלאה, או בי די רווייט יארמולקעס וועל איך לייזן
א פיגג, נישט קיין געלט. און מירעלען זעם מען נישט איך בין שעין
אויסגעוווץ, וו די שטאטם האט אן עק . . . — איזו דארף מען גוין, האצמאך!
(ער דערזעט איזונעם בי א טישל אנטגעשותן איזו א טערקייש מיצל) לאמדך נאך
צונין צו דער דאזיקער רוייטער יארמולקע, אפשר וועט ער עפעס קויפן.
(ער גויש צו צום טישל) מיין לבער הער, אפשר וועט איך עפעס קויפן?
איך וועט די דאזיקער טאבאטשניעץ? — איך וועל זי איך פאראקייפן
פאר שפאת-ביביליך, באטש זי קאסטט מיר אליאון טיעיר. קוקט איך גוט
צו צו דער טאבאטשניעץ, זי גוין פון ביין, פונעם מארד-ביבין פון דעם
שור הבר קוקט איך צו, מיין הער איך זעם די טאבא (ער קוקט
איס איז פנים) טפה, זאלסטו ווערן דו ביסט עס האצמאך, וו
קומסטו אחעה, האצמאך? ביסט גאר געווארן א טערק, האצמאך?

2-ר האצ : פסס שרוי נישט איזו הויך, האצמאך זעסט דאך, אויך בין
א טערק.

האצמאך : וואס ס'האט זיך מיר געהלומט די נאכט און יונען נאכט האצמאך
א טערק וואס זאנסטו נישט צו אים ?

2-ר האצ : כ'האָב דיך דאך גבעטען, דו זאלסט נישט שרוייען איזו הויך, האצמאן . .
דו געדענקסט, דענסטמאל אויפן וועג, זוי דו האסט מיד און דעם
אנדען האצמאך אפגענארט. איז איך בין אהיימגעקומו אן א גראשן,
האבן מיינע טעכטער געמאכט אוזעלכע געוואלדרעט. איז איך האָב בוי
זיך געשווארן, אויך וועל אועזק קיין סטאambil און ווערן א טערק.

האצמאך : נו, און יונער האצמאך?

צוויטעד : יונער האצמאך איזו געלביבן איז דער חיים. שייך, מען קען דאך נישט
לאוּן א שטאטט אן א האצמאך

האצמאך : א רוייט יארמולקע, זיך האסטו שוין נו, און פרנסה האצמאך?

צוווייטער : פרנסת ? וואם רעדסטו וואם ? וווען איר וואלט געהאט פרנסת, וואלט
איך דורך קיון האצמאך נישט געוווען....

האצמאך : צו וואם ושב האט דיר געטוויגט, דו זאלסט וווען א טערק ?
צוווייטער : וואם פארשטייסטו נישט. האצמאך ? — פרעה, אויך בין געוווען
א יה, אויך דער יוריישער האצמאך — פאר הונגער, אצט בין
איך א טערקיישער האצמאך — שטארבט, הייסט עס און אנדרערעד....
וואם ושב ארט עס מיך, אויך א טערקיישער האצמאך שטארבט איר
אכיבסיל פאר הונגער ? נישקsha... . . . זאלן זי איר וויסן, די
טערקן....

האצמאך : ביסט א חברה מאן, האצמאך. כ'האָב פָּוֹן תְּמִיד אָן גַּעֲוָסֶט, אויך דו
האסט אָפָּה אָוִוָּף פְּלִיעִיצָּעַם.... (ער זעט זיך אָזּוּעַק נְבֵן זַיְוָן טִישָׁל
אוון הייסט זיך דער לאנגען אַגְּלָאוּ קָאּוּעַ. בעט ער שמועסט שטילערהייט מיטן
אנדערין האצמאך, קומט אַרְיוֹן מִירָעַלְעַט, טערקייש אַנְגַּעַטָּן. הינטער איר גויט
דער צִיגְּוִינְגָּר.... מִירָעַלְעַט זונגעט אָן דער צִיגְּוִינְגָּר שְׁפִילָט אָוִוָּפָן פִּידָּל.)
מירעלע : (זונגעט דעם כוישוף ניגון עטלאכע מעלא. דאס גאנצע קאָפָעַהוּוּ לעבט אויף,
אפיקלו די דריימלענדיקע קעלגערט עפֿגען די אָוִיגָן אָן גָּלָאָצָן.)
האצמאך : (זויצט ביום טישל מיטן צוווייטן) אָ באַקָּאנְטָעַר נִיגָּוֹן.... הָאָ ?.... וּוּ
האָב אִיך אִים גַּעַרְתָּ ? (כ'דערמאן זיך.... אִיך דערמאן זיך.... אִיך
אִיך האָב זיך שיין דערמאנט.... ס' אִיז דער כִּישְׁוֹפָה.... (פָּאַרְמָאַכְּט מִיט
דער האָנט דאס מְוִיל.)

צוווייטער : וואם בולבעסטו. עפֿעס מיט דער צונגע ? .. רעד קלארע ווערטער. לאַמִּיך
פארשטיין, וואם דו ווילסט.... וואם האסטו עפֿעס גַּזְאָגָט נִיגָּוֹן....
כִּישְׁוֹפָה.... — זאגן האצמאך !

האצמאך : גאנרנישטן, האצמאך, ס' האט זיך דיר געהאלומט. (לעבן, ס' האט זיך דיר
געהאלומט....)

(דער צִיגְּוִינְגָּר גויט אַרְוֹם מיטן מִיכְּלָפָן טִישָׁל צו טוּשָׁל. בעט ער שטעלט
זיך אָפָּה בְּיוּ וְעַדְן טִישָׁל, גויט האצמאך צו צו מִירָעַלְעַט, וואם אויך שטיאָן גַּעַט
בליבָן אָין מיטן זָאָל.)

האצמאך : (גייט אָ גַּעַשְׁרוּיָה) מִירָעַלְעַט !

מירעלע : האצמאך ! דו ביסט עס, האצמאך ?

האצמאך : כ'האָב אַבְּדָר גַּעֲוָסֶט, אויך וויל דיך געפֿינְגָּן, מִירָעַלְעַט. פָּוֹן זונגעט דו
ביסט מִיר גַּעַקְוּמָעָן צו חַלּוּם....

מירעלע : (ווערט טרויעריך) יא, דו האסט מיך געפונען, האצמאך. אבער אושאך פון דאנען קען איך סיי ווי נישט, דער ציגיינער היה מיך ווי דאס אונג. אין לאפ.

האצמאך : (פארטראקט) דער ציגיינער!... וארט נאר א רגע... אהא, ב'האָב עַמְּן, כ'האָב עַמְּן, מירעלע....

מירעלע : וואם, וואם, האצמאך?

האצמאך : נישט געאזורט זורך, מירעלע, — ס'וועט זיין גוט.. דו זינג דערויל נאך א לידל, אzo דער ציגיינער וועט צוקומען צו מײַן טישל, וועל איך אים פאָרעדן די ציון. די מלאָכה קען האצמאך. און אין דער צייט, וואָס איך וועל מיט אַיס רעדן, וועסטו זיך אַרווישאָרן פון דאנען און דו וועסט אויף מיר וואָרטן נעבן דער רוייטער מיל, וואָס שטיט נעבן רוייטן טיך, ביַי דער רוייטער בריך.. (האצמאך גוות צוֹרִיך צום טישל, ווֹס'וֹץ דער צוֹוַיְשָׁעֶר האצמאך. דער ציגיינער קומט צוֹרִיך צוֹז מירעלען.)

ציגיינער : מירעלע, דעם עלס געפֿעלט דאס לידל. זוי ווילן עס הערן נאָכָאָמָּל.

געסט : נאָכָאָמָּל, יא, נאָכָאָמָּל, ציגיינער!

(מירעלע זינגט נאָכָאָמָּל דאס ליד. דער ציגיינער גוות נאָכָאָמָּל פון טישל צוֹ טישל, ביז ער שטעלט זיך אַפְּנַען בִּידְעַן האצמאָקס.)

ציגיינער : גיט עפֿעַט, מײַנע הָרָן, פָּאָרְן ציגיינער לֵיָע אָז זײַן שיינער מאָכְטָעָר.

האצמאך : אָזּוֹ, ס'איַזְדִּין טאָכְטָעָר, ציגיינער? אָוּוֹא, טאָקָע אַ שיינע טאָכְטָעָר האסטו! פָּאָרְוָאָס זשע קוּסְטָמוֹ נישט עפֿעַט פָּאָר אַיר, ציגיינער? אָט נאָזְטִיכְלָעָן, אַ שְׂטִיגְנָעָר, הענטשְׁקָעָם, זָקָן, שְׁפָגְעָלָעָד.... (פָּאָקָט אוֹוָף די טחוֹת.)

צוֹוַיְשָׁעֶר : וואָס רעדסטו מיט אַיס, ציגיינער? — מיט מִיר רעד! ער האסט סָאָמָע אלטנעבאָקענע חָוָרָה, ביַי מִיר וועסטו טְרָעָפָן שְׁפָגְעָלָעָד — ערישט פון דער פָּאָברִיך, זָקָנְכָּעָנְדְלָעָד — נָאָר אָזְנְטִיךְ, זְוִידְעָנָעָה הענטשְׁקָעָם — קוֹיפָּאָזְנָעָמָן זְוִידְעָנָעָמָן....

ערַשְׁטָעָר : דו, דו רְיַעַט יָאָרְמוֹלְקָע, דו באָוַוִוָּז שְׂוִין ווַידְעָר דִּינְעָ פּוַילָע שְׂטִיךְ?

ציגיינער : (רייסט זיך פון זוֹי, זוֹי האָלָטָן אַיס אַבער בִּידְעַן צוֹ) לְאָזָט אַפְּ, לְאָזָט... איך וויל נישט קוֹיפָּן!....

ערַשְׁטָעָר : דו הָעָרָסְטָה, ער וויל נישט קוֹיפָּן ביַי דִּיר, — קוֹיפָּן וויל ער נָאָר ביַי מִיר.

צוֹוַיְשָׁעֶר : ביַי מִיר, ציגיינער, זָאָג אָז ביַי מִיר.

(בעת זוי ריאיסן זיך איבערן ציגינער, שארטז זיך מירעלע ארכויס.)

ציגינער : לאוט אפ, לאוט אפ, וואס ווילט איר, וואס ?

האצמאך : א דימענTEL פון געליפן גלאה, א בעכענעム חונט און א בליענעם הא...
ס'קאסט נישט טויהר, נאר א גילדן מיט א דרייער.

צוויטער : א רינגל, וואס איז געלגען נבען גאלד, — צוויי גילדן, ס'אייז נישט
טייער באצעאלט.

ציגינער : לאוט אפ, לאוט אפ ! געוואלד, געוואלד !

האצמאך : תיבת, ציגינערל, תיכפה, באולד....

צוויטער : וויסט וואס, האצמאך, לאו אים גיין ! זעסט דאה, איז ער וויל נישט
קופfn, ניין.

האצמאך : זאג צי דו קופסט, זאג — יא צי ניין ?

ציגינער : ניין ! ניין ! ניין !

צוויטער : (לאוט אים אפ) טא וואס זשע פאראעדסטו איזויסט דיזין ?

האצמאך : (לאוט אים אויך אפ) ניין, איז ניין. דו קענסט דיר גיין !

(דער ציגינער קוקט זיך אום אין אלע זויטן, זוכט מירעלען מיט די אויגן.)

2-ר האצ' : כ'חאָב דיר צוילב געטאנ, האצמאך. האסט מיך געבעטן, כ'זאל דיך
העלפֿן פֿאַרטשעפעֿן דעם ציגינער. איזט זאג מיר, צוילב וואס האסטו
עם באָראָפֿט ?

האצמאך : וועסט שוין געוואר ווערן שפֿעטער. איזט, האצמאך, נעם די פֿים אויך
די פֿלייעס און צי, כל זמן ס'אייז נאָך פרוי....

צוויטער : ווער ? וואס ? וו ?

ציגינער : (גוייט נאָך אַלְז אַרְז אַיבָּעָן קַאֲפָּעָהָיוֹן, זוכט ער איז צעטומלט. מיט אַמְּאָל
גוט ער א געשוּוּי) וו איזו דאס מיידל ? וו אהין איז זי אוועק ? ניט
מיר אָפּ דאס מיידל !

(א טויל עולם לויפט צו אים צי, די קעלגערטסCaption אים און בײַם קָאַלְגָּעָר.)

קעלגער : וואס שרײַיסטו, ציגינער ? שרעקסט איבער די געסט.... צי אָפּ פֿון
דאָנָעָן, וויל איז נישט... — דו זעט... (זוי דראען אים מיט די קאָכְלָעָל).

ציגינער : מײַן מיידל וו איז ? (יאַמְּעָרֶט) אָוּעָק.... אָוּעָק....

קעלנער: האסט זי געקבנט בעסער היטן, פארישטייסט?

2-ר קעל: און איצט — געגאנגען, איז מען הייסט!

3-ר קעל: וואם שטייסטו, די אויגענער פארגליזט? (אלא דריינ שטפן דעם יאמערני דיקון ציגוינער ארויס פון קפפעהיזן).

האצמאך: (וואם האט זיך די גאנצע צייט געשושקעט מיטן צויזיטן) איצט האסטו פארשטיאנען, פערדיישער קאָפ?

צוווייטער: (פארשטיאנען... פארשטיאנען...) און איצט זי געזונט און טראָג זיך אָפ פון דאנען. (ער גויט אָזעק. דער צוווייטער שטייט אַ ווילע צעראָגן).
כָּפְּט זִוֵּן קָעֵסְטָל אָזֶן לוֹפְּט אָזֶן אָרוּס).

געטט: (זינגען) קעלנערם, וואם שטייט איר ווי גולמס, —
דערלאָנט שווין די קאָזָע אָהער!

קעלנערם: (פארשלאָפָן בַּיּוֹם בוֹפָעַת)
ווארטס נאָר אַ ווַיְילָע, מיר האָבָן
דערזוּוֵיל צוּוִי פִּים אָזֶן נִשְׁתַּמְתַּע.

א גאָסְט: ווער פון די קעלנער ס'ברענְגַּט מיר
אַ צִיּוֹנָג אָהער צוּ מִין טִיש א.א.ו.
(אלא קעלנערם כָּפָן צִיּוֹנָגָן אָזֶן ברענְגַּן).

2 גאָסְט: ווער פון די קעלנערם ס'ברענְגַּט מיר
אַ קאָזָע גַּשׁוֹוִינְד צוּ מִין טִיש א.א.ו.
(אלא קעלנערם לויַּפָּן).

אלָע גַּעֲטַט: קעלנערם, וואם שטייט איר ווי גולמס א.א.ו.
קעלנערם: ווארטס נאָר אַ ווַיְילָע, מיר האָבָן
דערזוּוֵילָע צוּוִי פִּים אָזֶן נִשְׁתַּמְתַּע.
(בעה זוי זינגען, פֿאַלְטָט דער פֿאַרְהָאָנג).

דָּרִיט בִּילְד

(דער אויגענער וועג, וואם איז ערשותן בילד. האצמאך קומט אַן מיט מירעלען).

מירעלָע: ס'אָז נאָר ווַיְיט, האצמאך? אַיך בֵּין שווין אָזֶן מיר.

האצמאך : ס'איו שווין גאנר נישט וויטט, מירעלע. דו זעסט דארטן דעם רווייטן קוימערן
מייטן זונגעם רוייך ? דאס איז די בלאע קראטשמע. דארט וועגן מיר
זיך אפרוען, איבענצעטיקן און מארגן אינדרפרי וועלן מיר זיך לאזן
אין וועג ארײַן. פון דער בלאער קראטשמע האבן מיר נאך זיבן מייל
אהיים.

מירעלע : אהיים, זאנסטע האצמאך ? וו האב איך שווין א הײַם, איז דער טאטט
אייז פאָרְפֿאָלְן געוואָרְן און מען הערט פון אים נאָרְנִישְׁטָם. און די שטיפָֿד
מאָמָע.... די שטיפָֿמָע....

האצמאך : כ'האָב דֵיר אַינְגָאנֶןְן פָּאָרְגָּעָסְן צֹ דָעַרְצִיְּלְן.... (גוט זיך אַ קְלָאָפָּאַין
שטערן).

מירעלע : וו אָסְ האָסְטוּ מִיר פָּאָרְגָּעָסְן צֹ דָעַרְצִיְּלְן ?

האצמאך : כ'האָב דֵיר פָּאָרְגָּעָסְן צֹ דָעַרְצִיְּלְן, אָז דִּין.... אָז דִּין....

מירעלע : (געשפֿאָנט) נָהָרְדָּשׂוּן, דָעַרְצִיְּלְשׂוּן, האצמאך !

האצמאך : אָז דִּין שטיפָֿמָע אַיז שווין נישטָאָ.

מירעלע : וו אָסְ היִסְטָם זַי אַיז נישטָאָ ? וו אַיז זַי אַהֲנְגָּעָקְומָעָן ?

האצמאך : וו אָסְ פָּאָרְשִׁטְיִיסְטָו נִישְׁטָם, נָאָרְעַלְעָ ? אָז מעַן זָאָגַט נִישְׁטָם, היִסְטָם עַמְּן,
זַי זַי נִישְׁטָם. זַי האָט זַיך גְּזֻוְונְטָמָע מִטְּדָע וּוּלְמָן, אִיר גְּזַעְגַּת :

„פָּאָ, פָּאָ, דַו וּוּלְמָן, אַדְיָע, דַו וּוּלְמָן !....

מירעלע : ווּן אַיז דָאָס גַּעַשְׁעָן, האצמאך ? דָעַרְצִיְּלְ... צִי מִיר נִישְׁטָם אַרְוָסָים די
נְשָׁמָה.

האצמאך : ס'איו גַּעַשְׁעָן דַעַמְּ דְּרִיטָן טָאגְ חַנוּכָה, פּוֹנְקָטָה, ווּן מַהְאָט אַנְגָּעָזָנְדָן
דָאָס עַלְפָּטָע לַיְכָטָל.... זַי האָט זַיך צֹ שְׁטָמָאָרָק אַיבְּעַרְגָּעָנוּמוּעָן, דִּין
שְׁטִיףָֿמָאָמָע. חַרְתָּה גַּעַהְתָּ, ווּסְטָם זַי האָט גַּעַלְאָזָט, אָז די באָבע יַאֲכָנָע
זַאֲלָדִיך פָּאָרְנָאָרָן....

מירעלע : נָהָרְדָּשׂוּן זַי, די באָבע יַאֲכָנָע, ווּ אַיז ? זַי לְעַבְתָּ נַאֲך ?

האצמאך : צִי די באָבע יַאֲכָנָע לְעַבְתָּ, פְּרַעְגָּסְטָו ? — נַאֲך אַ מִין לְעַבְנָן ! די אלְטָע
מְכַשְּׁפָּה קְלוּיְבָט זַיך עַרְשָׁת צֹ לְעַבְנָן אַזְן אַזְן לְעַבְנָן....

מירעלע : כ'האָב מָוָרָא, האצמאך, כ'האָב מָוָרָא פָּאָרְדָּעָר באָבע יַאֲכָנָע.

האצמאך : אָז האצמאך אַיז דָאָ, האָסְטוּ נִישְׁטָם ווּסְטָם מָוָרָא צֹ האָבָן, קְעַצְּלָעָן. די
כִּישְׁפּוּ-מְאָכָלָרָין אַיז מְאָקָע אַוְוָה דֵיר אַיז כָּעַס דָעַרְפָּאָר, ווּסְטָם דַו לְעַרְנְסָט
אוּסְטָם די גַּאנְצָע וּוּלְמָט דַעַמְּ כִּישְׁפּוּ-נִינְגָּן. זַי האָט שְׁטָמָאָרָק מָוָרָא, אָז די

גאנצע וועלט ווועט קענען דעם בישופַּנְגָּן, ווועט חלייה קומען משיח
אבער דו האב נישט קיין מורה, קעצעעלע — האצמאך ווועט דיך באשיזן.

(ער צענעט די פאלעס פונגעם קאפטן, ווי ער וואלט זו געווואלט באשיזן.)

מירעלע : קום, האצמאך. ס'טינקלט שוין, לאמיר גיין צו דער בלארער קראטשמען
האצמאך : ביסט גערעכט, קעצעעלע. דער הימל במארטע זיך טאקט. באלאד ווועט
זיין א שטורם. לאמיר גיין !! !

(וויי גיעען ביידע איזוק. די ביגע בלוייבט אַ רגע פושט. ס'הוויט אַן בלאון
אַ קאַלטער ווינט. דער שטורם צעשפיט זיך אַיבער דער לויוקער ביגע. די
מווזיק האلط אַום אונטער).

פערט בילד

(אַ שענק. ביי טישלעך זויצן פֿאַרְשִׁידְעַנְצָעַ מענטשן, טריינקען וויאַן אָוָן
זונגען רעכטס ביי אַ טישל, זויצן דער צוֹוִיטער אָוָן דער דרייטער האצמאך.
זויו שמוועסן צוֹוִישׂן זיך שטילערהייט, מאָכן מיט דֵי הענט, שפּוֹנוּגָעַן אלע
מַאֲלָ אַונטער. לונקס ביי אַ טישל, זויצט דֵי באָבע יאָכְנָעַן, זוי צעלוייגט קאָרטָן
אוּפֶן טִישׂ, קוּקַט אָוִוִּיףַּ זוי, שאַקְלָט מַוְתָּן קָאָפַּ. עַשְׁלָעַכָּע מַאֲלָ אָזֶוּ. אלְקוּם,
אלְסַעְנְקָעָר, לוֹוְפַּט פָּוּן טִישָׂל זַוְּשָׂל, נַעַמְשָׂן אַן באַשְׁטָעַלְוִוְגְּעַן.)

עלום : (זינגר) הײַראָא, שענקער, היידָא, שענקער, —
גִּיס אָנוּ אַן אַ בעכָּר וויאַן !
אַ גַּאנְצָן טָאגַן גַּעֲזָאָגָט, גַּעֲדָאָגָעָט,
וַיְילְזָן מִיר אַיצְטָעָר פְּרִיְילָעָךְ זַיְן !
פְּרִיְילָעָה, פְּרִיְילָעָה,
טַאַקָּעָ פְּרִיְילָעָךְ —
בִּיוֹן ווַיְיסָן טָאגַן אַרְיָין !

שענקער : (אלְקוּם, זינגר)
געשרבן שטיטט אַין ספר פְּרִאַלְנִיק,
אוֹ מעַן דָּאָרָפַּ גַּעֲדוֹלָדִיךְ זַיְן
תִּיכְפַּ ווועט מעַן אַיְיךְ דַּעֲרַלְאָגָעָן,
מעַן אַיְוֹ שָׂוִין אַרְאָפְּגָעָנָגָעָן
עַפְּנָעָן אַ פָּעָסָל ווַיְין.

עלום :
לאמיר זינגרן, לאמיר טריינקען,
בִּיוֹן ווַיְיסָן טָאגַן אַרְיָין !
בִּיוֹ אַיְן ווַיְיסָן,
בִּיוֹ אַיְן ווַיְיסָן,
וַיְיסָן, ווַיְיסָן טָאגַן אַרְיָין !

דריימער

האצמאָך : (צום צווויויזן) ווייסט עס אַזּוֹן, האצמאָך, האסט וויך מיט אַים באָגענְגַּט אַין סְטָאַמְבּוֹל.... די מעשַׁה מִיטַּן צִינְגִּינְעֶר אַיז טְשָׁקָאָוּעַ. ווֹאָס אַ שְׂטִינְגֶּר האָט עַר דָּרְמִיט גַּעֲמִינְט ? .. — אַסּוֹר, צִי אַיך ווֹוִיס .. אַיך ווֹוִיס נָאָר, אוֹ עַפְּעַם אַיז דָּא נִישְׁתְּ גְּלָאַטְּיק. דָּעַר צִינְגִּינְעֶר האָט גַּעַד ווֹאַיעַט ווֹי אַ ווֹאַלְפּ : "מיין טְאַכְּטָעַר, מיין מִידְל ! "

באָבע

יאַכְּנָע : (בַּיּוֹ אַיר טִיש) מֶלֶךְ טְרָעַף — מִלְכָה קְרִיּוֹן, זְיבָעַלְעַ פִּיק.. שְׁלָעַכְּט .. לְאַמְּיךָ פְּרוּוֹן נְאַכְּמָאָל. (זַי צַעְמִישְׁתְּ דַי קָאָרְטָן אָוּן גַּעַמְט ווֹיְדָעַר אַוּוֹפְּלִיוֹגָן).

צִיר האָצְּזָע : אָוּן דַי, דַי האַסְטַּטְּ תִּכְּפָה גַּעַנוּמָעַן די פִּים אַוְוָף די פְּלִיזְעַס אָוּן בִּיסְטַּצְּוּוֹיְטָעַר : פָּאַרְשְׁטִיסְטוֹ מִיר, האַצְּמָאָך, כְּחַאַב תִּיכְּפָה פָּאַרְשְׁטָאַנְגָּעַן, אָוּן צַוְּיִישָׁן האַצְּמָאָכְּן אָוּן דַעַם צִינְגִּינְעַרְמַן מִידְל, ווֹאָס אַיז אַנְטָלָאָפָן, אַיז פָּאַרְאָן עַפְּעַם אַ שִּׁיכּוֹת. האָט אַיך גַּעַנוּמָעַן די רְיִוְתָּע יָאַרְמְוּלְקָע אָוּן גַּעַזְאָנְט צַו צַו די טְעַרְקָן : "נְאָט אַיך צְוֵרִיק דַי מְצִיאָה" — אָוּן בִּין אַוּוּק .. עַלְהָהי אַיך בִּין קִיְּנָמָאָל נִישְׁתְּ גַּעַוּעַן קִיּוֹן טְעַרְק .. .

דרוֹטָעַר : נָה, נָה .. אָוּן דַו אַ שְׂטִינְגָּה, מִיְּנְסְטָה, ווֹו קָעַן עַר זִיּוֹן, אַיך מִיּוֹן אַט דָעַר האַצְּמָאָך ? .. .

צַוְּיִוְתָּעַר : דָּאָס הַאָרְצִי זָאָגַט מִיה אָז עַר אַיז אַוּוּק אַחֲיִים. טָאַקָּע דָּעַרְפָּאָר בִּין אַיך גַּעַלְאָפָן אַוְוָף צַו פְּרִירָה. ווֹאָס זָאָג אַיך, גַּעַלְאָפָן .. — גַּעַפְּלוֹגָן, גַּעַפְּלוֹגָן, ווֹי דַו וּעְסַט מִיך אַ לְעַבְדִּיקָן ! (עַר ווֹוּזָט, ווֹי אַזּוֹי עַר אַיז גַּעַפְּלוֹגָן).

באָבע יַי : (בַּיּוֹ אַיר טִיש) מֶלֶךְ טְרָעַף — מִלְכָה קְרִיּוֹן זְיבָעַלְעַ פִּיק — נְאַכְּמָאָל דָּאָס אַיְגָעָנָע .. אַיִי, שְׁלָעַכְּט .. אַיִי, שְׁלָעַכְּט .. (זַי רֹופְּט) שְׁעַנְקָעָר, זַי אַזּוֹי גּוֹט אָוּן קוֹם אַהֲרָן.

שְׁעַנְקָעָר : (לוֹופְּט צַו) אַט בִּין אַיך דָאָ, באָבע יַאֲכָנָע ! אַלְיֻוקָם הַיּוֹם אַיך .. . באָבע יַי : אַלְיֻוקָם, סְאַיז שְׁלָעַכְּט. האַצְּמָאָך האָט אַוְיסְטְּגָעָפָונָעָן מִירָעָלָעָן, זַי זַעַנָּעָן אַיְפָּן ווֹעַג אַהֲרָצְוֹצְוֹ .. .

אלְיֻוקָם : ווֹאָס רָעַט אַיר, באָבע יַאֲכָנָע ? סְאַיז נִישְׁתְּ מַעְגָּלָעָר .. . באָבע יַי : אַט קוֹם גּוֹלֵם די קָאָרְטָן .. די קָאָרְטָן זָאָג עַמְּ .. דַו וּעְסַט — מֶלֶךְ טְרָעַף, מִלְכָה קְרִיּוֹן, זְיבָעַלְעַ פִּיק ..

אַ גְּאַסְטָה : (רֹופְּט) שְׁעַנְקָעָר, שְׁעַנְקָעָר, דָּעַרְלָאָגָג אַ לְוִיטָר ווֹיְן פּוֹנָעָם רְוִיטָן !

באבע י. : איזן האפענונג איז דא... זוי זאלן זיך נישט טרעפן מיטן טאטן אירן.

שענקלער : תיכא, תיכא. (צ'ו דער באבע) וואס וועט ווועט זיין, באבע יאנגען?....

באבע י. : פארלאז זיך אויף דער באבע יאנגען, דו פארשטייסט? צונעמען דעם

ニיגון בי מירעלען קען איך שווין נישט, אבער אפשוואבן דעם ניגון —

— דאס פען איך יא. פריער האט דער ניגון געהאט דעם כוח, גליקלען

צ'ו מאכן יעדן אינעם, וואס האט אים געגענט זינגען. איצט קען ער

נאָר, אויב מירעלע וועט זיך ווועדר באגעגענען מיטן טאטן, — גליקלען

מאכן זוי בידע.... פארשטייסט! (צעלאכט זיך) אונז האצמאָך וועט

(צעלאכט זיך) אונז האצמאָך וועט אויך שטײַן בלייבן מיט אַלאָגעַר נאָז....

גאטט : שענקלער, דו דערלאָגעַט, צ'ו דו דערלאָגעַט נישט?

אליקום : אט.... אט.... שווין. (ער לויפט צ'ו יענעמעט טישל.)

באבע י. : (ווארט נאָכאמאל די קאָרטן) איצט, קאָרטן, וויזיט מיר, צ'י מירעלע וועט

זיך טרעפן מיטן טאטן אירן.

3-רד האצ. : (וואס האט די גאנצע צויט שטיל געשמיינט מיטן צוּוִוִיטן) אווואָ!

אווי, אווי.... טאָקע. וואס איך הער.... ב'ווואָלט, ב'לעבן געגענגען

אַים זוכן. איז אבער אוז שטורהם, אָז ס'אייז אָן עבירה אַרְיוֹסְצְׂלוֹאַזְן

אַהונט אַין דֶּרוּסִין....

צוווייטער : מילאָ, פֿאָרְפֿאָלְן, לאָמֵיר שווין זיזן דא, ביז דער שטורהם וועט זיך לְיִינְן.

בעל-עגלה: (קומט אַרְיוֹן מיט דער בִּוּשָׁת אַין האַנט, זינגעט).

אט אַ ווּטָעָר, אַ בָּאָלִיעָרָע,

אַ רְעַגְן מִיט אַ ווּנְטָם,

אַכְבִּי גַּעֲלָאָזֶט זיך אַין דִּי ווּנְגַן....

הָא ? וּו ? וְוָאָס ? — ווועט אַיר מִיךְ פְּרָעָגָן, —

פְּרָעָגָן וְשָׁעָר, פְּרָעָגָן גַּעֲשָׁוִינָה.

וּוְעַל אַיר, קִינְדְּרָעָלָעָה, אַיְיךְ זָאנָן,

ב'חָאָב גַּעֲשָׁפָאָנֶט דָּאָס פְּעָרָד צָוָם וְזָאנָן,

וּוְיַיְל אַיךְ דָּאָרָת, זוי זאל אַיךְ זָאנָן, —

בְּרוּיָת פָּאָר וּוְיַיְבָּ אָזְן קִינְדְּ....

הָעֵי, שענקלער, דערלאָגעַט עַפְעַט צְיִוָּתְרָעָמָעָן זיך! אַט אַ שנעפסעלע,

פארשטייסט.... אָזְן עַפְעַט צְיִוָּתְרָבִוִיסָן.

שענקלער : זעט אַיך.... ב'זְוּעָל שְׂוִין אַלְץ דערלאָגעַן.

(דער בעל-עגלה זעט זיך אַנְיַיְדָע בַּי אַ טִּישָׁל. מען דערלאָגעַט אַים אַ שנאָפָם.

ער טְרִינְקֶט).

הצמאך : (קומט אריין מיט מירעלען) קומ, קומ, מירעלע. דא וועלן מיר זיך דער-
ווארעמען. איז שטוריעם. פון זינט איך בין האצמאך, האב איך נאך
ニישט געזען איז שטוריעם....

מירעלע : גוט, וואס מיר זענען שיין דא, האצמאך. איך האב געמיינט, איז איך
וועל אומקומווען אין אטא דעם שטוריעם.

האצמאך : נה, שיין, שיין, אבי מיר זענען איבערגעקומווען. לאmir זיך זען בוי
א טישל און באשטען עפעם צו עסן.

מירעלע : וויסט וואס איך טראכט, האצמאך? איך טראכט, איז דעם שטוריעם
האט אויף אונז אנטגעשיתט די באבע יאנכגע. קומ זענען מיר אריבער די
שוועל, איזו תיכפ שטייל געוווארן אין דרישן. (זוי זען זיך בוי א טישל
אליקום דערלאגט זוי עסן. זוי עסן און זען קוינעם גוישט).

באבע ז. : (צ'ו זיך אל'וין) אט זענען זוי דא, די פויגל. פארפאן. איך וועל נאך
פרוווון איין מיטל. די קארטן האבן מיר געזאגט. איז דער פאטער, דער
אלטער ר' אודראמציע, גויט אחהער. איך וועל מאכן א שטארכערן
שטוריעם, אפשר וועט ער פארבלאנדושען און נישט טרעפען אהערצעוץ..

בדראץ : אט, אט, זענען זוי, דו זעסט — אט דראט, בוי יענען טישל.

דרויטער : טאקע, טאקע, אט זיצט ער, דער פויגל.... און ווער איז דאס מיידל,
ווער? עפעם קענטליך. (קוקט זיך צו שארכ') עפעם קענטליך....
קענטליך....

צוויטער : (קוקט זיך אויך צו) דאס מיידל, האצמאך, דאס איז דאך זוי, דעם
ציגוינערם טאכטער....

דרויטער : וואס פאר א ציגוינער? וואס פאר א טאכטער? טפי זאלסטו ווערן!
ס'אייז דאך זוי, מירעלע! כ'חאב זיך אבער תיכפ דערקענט.... האצמאך,
וואו זענען דיוינע אונגן, וו?

צוויטער : כ'חאב אבער תיכפ געטראכט, איז ס'אייז מירעלע. נאך איז כ'חאב זיך
געטראנט, ווי קומט מירעלע צו א ציגוינער, האב איך באשלאסן, איז
דאס מיידל איז ענלאיך צו מירעלען, אבער ס'אייז נישט מירעלע. זיך איז
דעם ציגוינערם טאכטער, ווי וועע קען זיך זיון מירעלע?

באבע ז. : (מורמלט א שפּוֹרֶד.)
שטוריעם, שטוריעם, ווילדער שטוריעם,
וואס האסטו זיך פָּאַרְקָרָאַסְן?
קומ אַרְוִים פָּזְן אַלְעַן בְּמַאֲרָעָם,

קומ ארויס פון אלע שפערעם, —

תיכא, תיכא, זארען, זארען!

ברעך די ליפעס, ברעך די דעמאט, —

אלץ זאל זין צעבראכן!

(דער שטורהם איז דרויסן הויבט אן מיט א ווילדר קראפט. די באבע יאנגע

הערט זיך איזן פארטראקטן.)

מירעלע: האצמאך, דו הערטם?

האצמאך: איך הער, איך הער, מירעלע. נאר זאל ער זיך פיין געונגערהייט,
אכבי מיר זיצן אונטער א דאס.

בד האז: הא, וואס זאגטס, האצמאך, אפשר צוגיין צו אים און אים זאנן:
"פעטה מען קען אייר?"

דרויטער: לאו אים דערויל אפאטערמען. איז דו וועסט צו אים צוקומען אומגע-
ריכט קען ער זיך דערשעבן און א ביינדל פונעם הערינג זאל אים
בלויון שטעבן אין האלו.... .

האצמאך: (צו מירעלען) מירעלען, וויסט, וואס איך וועל דיר זאנן, כ'האָב שווין
וoidער אמאָל פֿאָרגען דעם ניגון.... .

מירעלע: וויפל מאָל איך האָב דיר אים שווין געונגגען און דו געדענקסט נאר אלץ
ニישט.

באבע י.:(כוי איר טישל) דער שטורהם וואָרפֿט אים אלץ צוריק און ער, דער
בעטלער, ראנגלט זיך און וויל אלץ קימען אחרער. כה, כה! אט האָט
אים דער שטורהם אומגעוואָרטן.

דרויטער: (צום צוויתן האצמאך) איך קלער און קלער און קען גארניישט פֿאָרטשטיין....
פארשטייסט, האצמאך? כ'קען גארניישט פֿאָרטשטיין.... .

צויזטער: און איך, פֿאָרטשטייסטו מיר, פֿאָרטשטיי איך גארניישט.

באבע י.: (אנגעהטרעגט) איזט האָט ער זיך אויפגעוהיבן. ער לאֹוט זיך וויאַטער
ניגון, ראנגלט זיך מיט אלע כוחות, דער אלטער אוואראמציג. ער וויל,
חיסט עס, נאר אָהערציז.... .

מירעלע: (צו האצמאכן) איז מיר וועלן אהימקומען, וועל איך דיר אויסלערגען דעם
ניגון. דו מוות אים קענען, האצמאך, דו האָסט עס פֿאָרטדינט.

באבע י.: (כוי א טישל, שמיכלט) ער מז אים קענען.... ווי דען.... און איז ער
וועט אים קענען, וואס וועט זין? — דער ניגון וועט אים גארניישט

העלפן, נישט אים און נישט קיון שום אנדר מענטש....דרע ניגון
קען נאר גליקלעך מאכן אוווראומציען און זיין טאכטער מירעלע. און
דאם איז אויך א שאד....

מירעלע : (דערשראָקן) האַצְמָאָך, דָו הַאַסְטָט גַּהֲעָרֶת?

הַאַצְמָאָך : ווֹאָס, מִירֻעַלְעַ?

מירעלע : דָאָס קָוֵל פָּוֹן דָעֵר בָּאַבָּעַ יַאֲכְנָעַ!

הַאַצְמָאָך : נַי שְׂוִין נַי, נַאֲרַ דַּי בָּאַבָּעַ יַאֲכְנָעַ לִיגְטַּ דִּיר אַיִן זַיְנָעַן. זָאַל זַי....

באַבָּעַ יַי : (בַּיִּוִּי אַיְּרַ טַוְשֵׁל) עַר גִּיטַּ. עַר גִּיטַּ. נַעֲנְטָעַר, נַעֲנְטָעַר.. דָעֵר שְׁטוּרָעָם
לְאַזְוֹת אַיִם נִישְׁטַט. אַבְּעָר עַר רַאֲגַלְטַט זַיְךְ אַיִן גִּיטַּ. לְאַזְוֹת אַיִם נִישְׁטַט,
שְׁטוּרָעָם, פָּאַרְהָאַלְטַט אַיִם! פָּאַרְהָאַלְטַט אַיִם! עַר אַיִן שְׂוִין אַזְוֹת פָּאַרְהָאַלְטַט
פָּוֹן דָעֵר קַרְעַטְשָׁמָע. דָעֵר בָּעַטְלָעַר.... (דָעֵר שְׁטוּרָעָם וּוּרְטַט נַאֲךְ שְׁשָׁאַרְקָעָר.)

2-ר האַצְמָאָך : לְאַמְּרַץ אַיִם צְוִינְיַן, לְאַמְּרַץ, לְאַמְּרַץ אַיִם פָּרְעָנָן וּוּרָה, ווֹאָס אַיִן וּוּרָה.
לְאַמְּרַץ....

דרוּטָעָר : קוֹק זַיְךְ בָּעַסְעָר צַוְּה האַצְמָאָך, צַוְּה דָעֵר בָּאַבָּעַ יַאֲכְנָעַ, דָאָרָט בְּיִם טַיְשֵׁל.
דוּ זְעַסְטַט, ווֹי זַי אַיִן בְּלִיְיךְ, ווֹי זַי גַּלְאַצְטַט מִיטַּ דַּי אַוְינְגַּן. שְׁעַפְתְּשָׁעַט
מִיטַּ דַּי לִיְפַן... זַיְיךְ, האַצְמָאָך. עַפְעָס וּוּטַט דַּאֲ גַעַשְׁעַן. דִּיר זַיְךְ נִישְׁטַט
פָּוֹן אַרְטַט. דָו הַעֲרָסְטַט? אַיךְ וּוּאָרָן דִּיר, ווֹי אַגְּטָעַר בְּרוּדָרָע.

צְוַיְוִיטָעָר : (דָעַרְשָׁאָקָן) אָפְשָׁר כִּישׁוּפָט זַי, דַי בָּאַבָּעַ יַאֲכְנָעַ. אָפְשָׁר מִינְטַזְזַיְתַּז
מִיךְ, אָפְשָׁר דִּיר? האַצְמָאָך, הַעַר דִּיר צַוְּה ווֹאָס זַאֲגַט זַי דָאָרָטן.

(זַיְיךְ הַאֲרָכָן אַנְגַּעַשְׁטָרָעָנְגַט.)

באַבָּעַ יַי : (צִוְּתָעָרָט מִיטַּן גַּאנְצָן קַרְעָפֶר) ווֹאָס אַיִן מִיטַּ דִּיר, שְׁטוּרָעָם מִינְעָה,
אַדְלָעָרְלַן מִינְיָנַן? הַאַסְטָט נִישְׁטַט קַיְוָן בָּוּחַ אַנְטְּקָעָן אַן אַלְמַן בָּעַטְלָעַר....
זְעַסְטַט, ווֹי עַר קוּמֶט אַלְיַזְעַט נַעֲנְטָעַר אַיִן נַעֲנְטָעַר צַוְּה דָעֵר קַרְעַטְשָׁמָע. אַיִן
דוּ לְאַזְוֹת אַיִם, דָו לְאַזְוֹת אַיִם, בָּאַטְשַׁ אַיךְ וּוּלְיַזְעַט... בָּאַטְשַׁ אַיךְ וּוּלְיַזְעַט
נִישְׁטַט.... דָו הַעֲרָסְטַט, ווֹאָס מַעַן זַאֲגַט צַוְּה דִּיר? (גַּוְיַּט הַוִּידַּא גַּעַשְׁרַיוּ)
אַיךְ וּלְיַזְעַט!!!(זַיְיךְ שְׁמַעַלְתְּ זַיְיךְ אַוְיַּפְתַּה. אַלְעַ אַגְּנוּזְנִידְקָעַ קַוְקוֹן אַוְיַּפְתַּה אַיר.)
הַאַצְמָאָך אַיִן מִירַעַלְעַד דָעַרְקָעָן זַי. מִרְעַלְעַד טַוְלִיעַש זַי דָעַרְשָׁאָקָן צַוְּה
הַאַצְמָאָךְן. דָעֵר צְוַיְוִיטָעָר אַיִן דָרְיַעַטְרַעְתַּה האַצְמָאָךְ בָּאַחַלְתַּן זַיְךְ אַונְטָעָרָן שַׁוְשַׁן
אלְיַקְומַן גַּוְטַט אַשְׁפְּרוֹלְגַג צַוְּה דָעֵר בָּאַבָּעַ יַאֲכְנָעַ.)

אלְיַקְומַן : ווֹאָס אַיִן, בָּאַבָּעַ יַאֲכְנָעַ?

(איַן דָעֵר רַגְעַ עַפְנַט זַיְךְ דַי טַוְר. רב אַוְרָאַמְצִיאַע קוּמֶט אַרְיוֹן אַפְּרַעְגַּנְטָעָר,

קוּמֶט ווֹאָס עַר הַאַלְטַט זַיְךְ אַוְיַּפְתַּה פִּיס.)

אָוֹרָאַמְצִיעַ : (אמעט אפ). קווים אֲרוּם מֵיטָן לְעָבָן.... דָּעַר שְׁטוּרָעָם הָאָט נִישְׁתַּחַת גַּלְגָּזֶט, נָאָר סְ'הָאָט מֵיךְ גַּעַצְיוֹגֶן אָהָעֶר.... .

בָּאָבָעַ י. : (פָּלָט אֲוּוּק אַוִּיף אַיר בְּעַנְקֵל) פָּאַרְפָּאַלְן, אַלְיָקָום . . . פָּאַרְפָּאַלְן . . .

אָוֹרָאַמְצִיעַ : אַגְּנָצָן טָאג אַין מֵיָּן מוֹיל נִישְׁתַּגְהָאָט . . . כְּעוּל זַיְגָעָן מֵיָּן נִיגָּוֹן, אָפְשָׁר וּוּלְן מִיר דִּי מַעֲנְתְּשָׁן עַפְעַם גַּעַבָּן.

(ער הוייבט אָן זַיְגָעָן דָּעַם בְּיַוְשְׁפָּנְגָּוֹן. אַלְעַהָרָן זַיְד צָו. מִירֻלָּע וּוּרְעַט
בל.יד.)

הָאַצְמָאָךְ : וּוֹאָס אַיז מִיט דִּיר, מִירֻלָּע?

מִירֻלָּע : הָאַצְמָאָךְ, דַּי הָעָרְסָט? . . . דָּעַר בְּעַטְלָעָר זַיְגָעָן מֵיָּן נִיגָּוֹן. . . . דָּעַם
בְּיַוְשְׁפָּנְגָּוֹן. . . . (זַיְיָ הַוִּיבָּט אָן מִיְּצָוְזָוְגָעָן. זַיְגָנְדִּיק גַּוְשׁ זַי צָו צָו
בְּעַטְלָעָר, זַיְיָ קָוְקָן זַיְד בְּיַדְעָ אָן, דָּעַרְקָעָנוּן זַיְד.)

אָוֹרָאַמְצִיעַ : מִרְעַלְעָ!

מִרְעַלְעָ : טָאַטְעָשִׁי!

(זַיְיָ זַיְגָעָן בְּיַדְעָ דָּעַם נִיגָּוֹן, פָּוּן טּוֹשֵׁל צָו טִישְׁלָהָלָט מֵעַן אָוּנְטָעָר. דָּעַר
בְּאַנְצָעָר שְׁעַנְקָ זַיְגָעָן אַיָּם, אַלְעַז שְׁטָאַרְקָעָר, שְׁטָאַרְקָעָר, דָּעַרְנָאָךְ שְׁטָיְלָעָר.)

בָּאָבָעַ י. : (הַוִּיבָּט זַיְד אַוִּיף פּוֹגָעָם טִישׁ) אַלְיָקָום, קוּם. מִיר הָאָבָן מַעַר נִישְׁתַּמְטָה וּוֹאָס
צָו פָּוּן אַטְמָאָדָא.

אַלְיָקָום : (וּוְאַרְפָּט אַרְאָפְט דָּעַם שְׁעַנְקָעָרְקָאַטְשָׁוּם, בְּלִיְוָבָט שְׁטִוְיָן וּזְאַשְׁדָּה. אַלְעַז דָּרְיוִי
הָאַצְמָאָךְ פָּאַרְקָיְיכָן אַוְלָטָעָר דִּי מִישְׁן אַזְיָטָעָר.) אַיְדָה הָעָר, בָּאָבָעַ יַאֲכָנָעָ
אוֹזְן פִּיר אַוָּס דִּין בְּאַפְּטָעָל. אַלְיָקָום הַוִּים אַיז, אַלְצָדְינָג וּוֹיָס אַיז.

בָּאָבָעַ י. : (זַיְיָ אָוּרָאַמְצִיעַן) דִּין שְׁטָרָאָפְט בִּיסְטָו אַפְּגָעָקוּמָעָן, אָוּרָאַמְצִיעַן. דַּו הָאַסְטָט
גַּעַפְוָנָעָן מִרְעַלְעָן אַיז זַי דִּיחָה. פָּאַרְפָּאַלְן! אַיְדָה נִיְּזָקָפָן דָּאַנְעָן, וּוֹיָטָם,
וּוֹיָטָם, וּוֹ קִיְּן מַעֲנְטָשְׁלָעְבָּר פָּס אַיז נָאָר נִישְׁתַּגְהָאָט. דָּעַר בְּיַשְׁוָרָ
נִיגָּוֹן אַיז דִּוְיָנָעָר אַיז מִרְעַלְעָם. . . . פָּאַרְפָּאַלְן! דָּעַר בְּיַוְשְׁפָּנְגָּוֹן אַיז דִּין
מַול אַיז מִרְעַלְעָם מַזְלָה, אָבָעָר נִישְׁתַּגְהָאָט. אַיז קִיְּן שָׁוֹם הָאַצְמָאָךְ
אַיְן דָּעַר וּוּלְטָ וּוּעַט פָּוּן אַיס גַּרְנִישָׁת הָאָבָן. פָּאַרְדָּה דִּי הָאַצְמָאָךְ אַיז
פָּאַרְאָן אַן אַנְדָעָר נִיגָּוֹן. וְאַלְעַן זַיְיָ אַיס גַּעַפְיָנָעָן, וּוּלְעַן זַיְיָ גַּלְיְקָלָעָ וּוּרָעָן..
קוּם, אַלְיָקָום! (זַיְיָ כָּפְטָ זַיְד אַרְוִיָּף אַוִּיף אַלְיָקָום'ס פְּלוּוּצָעָם אַיז זַיְיָ פָּאַרְדָּה
שְׁוּוּנָדוֹן).

הָאַצְמָאָךְ : (זַיְיָ דִּי אַנְדָעָר הָאַצְמָאָךְ) אַיר הָאָט גַּעַהָרָט, הָאַצְמָאָךְ? פָּאַר אָנוּ אַיז
פָּאַרְאָן אַן אַנְדָעָר נִיגָּוֹן. . . . מֵעַן דָּאָרָף אַיס זַוְּכוֹן. . . . מֵעַן דָּאָרָף אַיס
גַּעַפְיָנָעָן. . . .

צוווייטער : מיר וועלן אים זוכן !

דרויטער : מיר וועלן אים געפינען !

אלע : און ווערן גליקלער !

(אווראַמציע און מירעלע זונגען דעם בישופֿ-ניגון. אלע זונגען אים מוט. אלצדיניג טאנציג דערביי : די גלעוזער אויפֿן טיש, דער לאָטֶמֶפֿ אָוִיפֿ דער סטעלייע.)

פִּינְפְּט בִּילְד

(די צוויי מידלען פֿאָרָן שְׁפִּיגְּלָן)

הנהלע : מירעלע, האסט אלע פֿאָרְשְׁטָאָנָען ?

מירעלע : יא, די באכע יאכנע איז אָוּעָק פֿוֹן דָּאָנָעָן, ערגעץ, ערגעץ וווײַיט.

הנהלע : די האַצְמָאָכָן, אָט די אָרְעָמָע לְיוּט, זוֹכָן נָאָך אלע דעם בישופֿ-נִיגּוֹן, וואָס זָאָל זַיִּה בְּאָפְּרִיעָן פֿוֹן הָאָנָדָל, וְאָנָדָל, שְׂוִינְדָּל, לִינָן.

מירעלע : און זַיִּה וועלן אים געפֿינָען מֵיט דָּעַר צִוְּת ?

הנהלע : פֿאָרְשְׁטִיט זַיִּה, דָּעַר נִגְּנוֹן אַיִּז שְׂוִינְדִּיט.

מירעלע : איך, הנהלע, וואָלט גְּעוֹאַלְט זַעַן די פְּרִיאָט פֿוֹן האַצְמָאָכָן, ווֹעֵן עַר ווּעַט געפֿינָען זַיִּה בישופֿ-נִיגּוֹן....

הנהלע : די טעכטער זַיִּה וועלן זַיִּה מַעַר נִשְׁתְּ קְרִינְגָן, זַיִּה וועלן זַיִּה פְּרִיאָען אָן גְּלוּיקְּלָעַךְ זַיִּה, בֵּין אַיִּז זַיִּה שְׁפַּעְמָעַר עַלְטָעַר אָרִין.

מירעלע : אוּי, ווּעַט דָּאָם זַיִּה אַ שְׁיַינְעַ צִוְּת !

הנהלע : נִשְׁתְּ קְיִינְגְּבִּירִים, נִשְׁתְּ קְיִינְגְּרָעְמָע לְיוּט !

מירעלע : טְשַׁעְקָאָוּעַ, ווֹאָס די טְשַׁעְקָאָר הָאָבָן גְּעוֹאָגָט, אָז האַצְמָאָר אַיִּז אָהָיִם גַּעַטְקָעַן מַיִּט לְיִידְקָעַ הָעַנְטָט.

הנהלע : גְּעוֹאָגָט, זַאָגְסָטוֹה הָאָבָן זַיִּה, — גַּיִּזְשִׁיןְגָּן, גַּיִּזְשִׁיןְגָּן, גַּעֲוִוִּינְטָן: „טְאָטָעָן, שִׁיךְ“, „טְאָטָעָן, אַ קלִּיד !“, „טְאָטָעָן, אַ חַתְּן !“.

מירעלע : נָו, אָן רַב אוּרָאַמצְיַע הָאָט האַצְמָאָכָן גָּאָרְנוּשָׂט גָּעָגָבָן פָּאָר זַיִּה גְּרוּיסָעָר מַיִּט ?

חנהלע: ער האט אים נגעבען עטווואס געלט, ער זאל זיך איינהאנדרלען אביסל
סchorה, כרי ער זאל האבן וויאס צו פארקויין אוון נישט דאראפן אפנארן
ווע ביין איצט.

מירעלע: פארוואס האט ער אים נישט נגעבען מער געלט ? ער האט עם דאך
פארדינט, האצמאך !

חנהלע: רב אוווראַמצע איזו צוֹרִיק געָקוּמוּן אֶן אַרְיִמְאָן. דער בישׁוֹפְּרִינְגְּן האט
שיין מער נישט דעם כוח צו פארשאָפָן געלט, ער האט נאָר דעם כוח צו
מאָכָן צוֹפְּרִידָן אוון פְּרִילְעָך.

מירעלע: ווי אַזְוֵי נִוְיט עַמְּ דַעַר בִּישׁוֹפְּרִינְגְּן, חנהלע ? . . . קָוָק אָן, כְּהָאָב אִים
איינְגָאנְצָן פְּאַרְגָּעָסָן.

חנהלע: פְּאַרְגָּעָסָן, זָאָגְסָטוּ. . . אָוָן אַיךְ. . . אָוָן מִיר אַיז ער אַוְיךְ אַרְוִוִּים פָּוָן
זָכְרוֹן. . . (זַיְוִילְעָן זִיךְרָעָמְדָן, קָעְנוּן נִישְׁט. וּוְעַדְן זִיךְרָעָם פּוּבְּלִיקָם
איַן זָאַל) אָפְּשָׁר גַּעֲרַעַנְקָט אַיר דעם בִּישׁוֹפְּרִינְגְּן ?
(פּוֹגָעָם זָאַל הַוִּיבְּשָׁת אָן צו זִוְּגָעָן אַ קָּול, אַלְעַ הַעֲלָפָן אִים אָוְנְטָעָר. וּוּעָן מְזִוְּגָט
אוּפְּ דַעַר בִּינְעָ אָוָן אַיְן זָאַל — פְּאַלְטָ דַעַר פְּאַרְהָאָלָגָה.)

סוף